

AFIRMAREA IDEII NAȚIONAL-CREȘTINE

Discursuri rostite în ședințele Camerei Deputaților de la 27 Februarie și 13 Martie, precum și la banchetul oferit de organizația Capitalei a part. Național-Creștin în onoarea d-lor A. C. Cuza și Octavian Goga în seara zilei de 22 Martie 1936

Structura Ideii Naționale. — Semnificația unei cămăși și Cămășile Albastre. — Examenul politic al alegerilor parțiale. — Național-tărăniștii în slujba Kominternului și pericolul ofensivei comuniste. — Ce a determinat și ce a fost pactul de la Ciucea. — Originele și tendințele Frontului Popular Antifascist. — Partidul național-tărănist și Frontul Popular. — Mijloacele de luptă ale comunismului în România. — Legitimarea ideii național-creștine ca formulă de Stat.

AFIRMAREA IDEII NAȚIONAL-CREȘTINE

Discursuri rostite în ședințele Camerei Deputaților de la 27 Februarie și 13 Martie, precum și la banchetul oferit de organizația Capitalei a part. Național-Creștin în onoarea d-lor A. C. Cuza și Octavian Goga în seara zilei de 22 Martie 1936

Structura Ideii Naționale. — Semnificația unei cămăși și Cămășile Albastre. — Examenul politic al alegerilor parțiale. — Național-țărăniștii în slujba Kominternului și pericolul ofensivei comuniste. — Ce a determinat și ce a fost pactul de la Ciucea. — Originele și tendințele Frontului Popular Antifascist. — Partidul național-țărănist și Frontul Popular. — Mijloacele de luptă ale comunismului în România. — Legitimarea ideii național-creștine ca formulă de Stat.

TIP. ZIARULUI „UNIVERSUL” BUCUREȘTI. STR. BREZOIANU 23—25
1936

Nr. inv.
153/1938.

FIELD AREA LETTER
ACTION REPORT

TO: [Illegible]
FROM: [Illegible]
SUBJECT: [Illegible]

[Illegible text block]

[Illegible text]

Cuvântare rostită în ședința Camerii deputaților de la 27 Februarie

Domnilor deputați, alegerea de la Mehedinți a preocupat foarte mult în timpul din urmă opinia publică. Acest subiect a tăiat valuri adânci și am crezut că nu putem să-l lăsăm și să trecem la alte chestiuni la ordinea zilei, fără ca să-l lămurim pe deplin, în orice caz să-l aducem la tribuna parlamentară și să-l discutăm în văzul și auzul lumii, pentru că țara să ne judece pe toți.

De aceea m'am hotărit să mă ocup de alegerea dela Mehedinți, în ședința de astăzi.

Voi vorbi de cadrul spiritual, de cadrul moral în care s'a desfășurat această alegere, și voi căuta să o pun în legătură cu problemele de Stat, să arăt interesele politice ale țării prin prisma alegerii care s'a desfășurat. D. Gheorghe Cuza, secretarul general al partidului Național-Creștin, va avea onoarea ca dela această tribună să prezinte abuzurile care s'au săvârșit, caz cu caz, pentru ca împreună judecând dv. acest ansamblu al problemei, să puteți să trageți consecințele trebuincioase.

Domnilor deputați, partidul Național-Creștin este foarte vechi și foarte nou. Ca doctrină, este vechi, pentru că credința pe care se întemeiază el, se găsește într'o înrădăcinare organică cu acele instincte de viață, care au salvat poporul nostru în cursul vremii. Ca organizație

însă, partidul Național-Creștin este foarte nou, fiindcă știți bine cu toții că n'a trecut nici un an de când s'a înfăptuit.

În mod normal, după înfăptuire, acest partid a căutat să ia contact cu opinia publică și cu masele populare. În toate colțurile țării ne-am dus să verificăm raporturile noastre sufletești cu mulțimea și să căutăm să vedem întrucât se găsește în popor un ecou pentru ideile noastre politice.

Vă aduceți aminte, au fost o serie de adunări: întâi la Chișinău, în Basarabia, o adunare despre care s'a vorbit foarte mult, fiindcă a răscolit sufletele din această provincie, și s'a adunat o mulțime așa de mare de oameni, cum nu s'a obicinuit până acum la adunări politice. A fost pe urmă în Banat, la Oravița, o întrunire; am fost la Cluj, am fost la Cernăuți. Pretutindeni, pe unde ne-am dus, am găsit în sufletul poporului un răsădit foarte viu, foarte puternic. Am căutat să ne explicăm, de unde vine acest fenomen de puternică revărsare populară în jurul unui steag, și ni l-am explicat prin sentimentul pe care îl are neamul românesc astăzi, de protestare împotriva faptului că prerogativele firești ale românismului nu se găsesc pe primul plan în viața noastră politică, și în multe părți din viața noastră economică.

Această protestare este mobilizarea prea-justificatului nostru egoism național.

Din momentul în care s'a pus

chestiunea împlinirii unor vacanțe parlamentare, în mod foarte normal ne-am prezentat, ca să verificăm în cadrul alegerilor această corelație sufletească a noastră cu masele populare. În ordinea cronologică, cea dintâi alegere a fost cea dela Suceava. Despre această alegere însă, într-o presă oarecare, obicinuită cu falsificările, s'a vorbit foarte puțin, deși semnificarea ei politică este foarte importantă.

Pentru ce? Pentru că eu cred — și mă feresc de orice accent de grandilocvență — că alegerea de la Suceava este, din punct de vedere al succesului politic pentru partidele de opoziție, un caz cu totul particular și neobicinuit. Nu cred că s'a înregistrat la vreo alegere de senator un număr așa de mare de voturi, ca proporție, între un partid și celelalte partide, toate la oală.

Dar nu s'a vorbit mult despre semnificarea acestor alegeri dela Suceava. S'a spus ca un lucru normal, că este un *fief* vechi al d-lui A. C. Cuza, și s'a trecut în tăcere mai departe.

Au urmat însă alegerea dela Mehedinți și alegerea dela Hunedoara. Desigur, ne-am prezentat și acolo. Din primul moment, s'a instrumentat în opinia publică o atmosferă cu totul particulară împrejurul nostru. În zeci de mii, în sute de mii de exemplare, gazete cari n'au nimic aface cu sufletul românesc, gazetele jido-vesti, au căutat să creeze o curioasă atmosferă de ostilitate pentru noi, în raport cu alegerea dela Mehedinți.

S'au răscolit, domnilor, atâtea pasiuni, încât realmente am putea să spunem, că pe urma acestor înjunecțiuni de patimi țara s'a împărțit în două categorii de oameni, dincolo de barierele partidelor politice. Erau unii pentru, alții contra, după cum pe fiecare îl îndemna sufletul sau spre un naționalism inte-

gral, sau spre anumite concesiuni din punct de vedere național.

S'au răscolit patimi, s'a revărsat o ură neagră și un om normal, un observator critic, care nu era amestecat în valurile politice, putea să-și pună întreba-rea cu drept cuvânt. Aci sunt două partide care luptă unul cu altul pe câmpul politicii românești. Ce caută atunci acești escroci, să se intercaleze între cele două partide politice? Care este rostul lor? De unde vin ei, cu hârtia lor tipărită? În ce-și moaie condeiul lor? Ce au ei cu această vâltoare a politicii românești?

În definitiv, aci puteam să zicem că stau față în față forțele tumultoase a două curente potrivnice, dar pe care eu, observatorul critic, pot să le consider ca pornind din acelaș mare isvor al mișcărilor noastre naționale. Atunci ce căutau acești indivizi cari n'au nimic comun cu noi?

Întrebarea era perfect justificată, însă răspunsul este foarte simplu: ERA CAUZA LOR ÎN JOC!

Nu era o chestiune de luptă politică dela partid la partid, ci era o problemă de existență pentru ei. De aci patima, de aci neagra revărsare de ură talmudică, de aci scormonirea tuturor impulsurilor latente, atavice și asvârlirea lor în viața publică, cu această ocaziune. Gazetele lor au și fixat problema dela început, au pus-o limpede, au categorisit-o, au definit-o și au trecut-o în opinia publică în felul lor. Vă voi cita acum din diverse gazete care toate fac parte din aceiași familie sufletească: „Adevărul“, „Lupta“, „Cuvântul Liber“, pentru ca să vă dau posibilitatea de a vedea atmosfera în care s'a făcut această alegere. Trebuie să vă atrag luarea aminte că nu este indiferent pentru țară cum este îndrumat spiritul public, în ce sens se răscolește

sufletul acestei țări. Eu credeam, ca român, că este o chestiune de familie pentru noi să modelăm sufletul românesc. Sufletul românesc ne scapă însă din mâini, căci este în fiecare zi, în toate fibrele lui, pervertit de aceste invaziuni de cerneală străină.

Iată ce spuneau ei — ca să se știe—dela început: „Revoluția antisemită în marș intră în planul de acțiune politică al noului partid Național-Creștin și al grupărilor lăturalnice, cari sprijinesc această acțiune“. Vasăzică: „Revoluție antisemită în marș“. M'au pus deci, nu pe un plan de politică românească, ci pe un plan internațional de revoluție antisemită în marș. Și atunci, trebuie să se pună totul la contribuție, pentrucă nu se bătea partidul Național-Creștin cu partidul dumnealor; era GOGA contra SINAGOGA (aplauze prelungite, strigăte de bravo! pe băncile partidului Național-Creștin. Intreruperi).

Am încă foarte multe lucruri de spus și îmi continui cuvântarea cu foarte multă seninătate... (D. dr. Lupu întrerupe). Eu, cu d-ta, nu mai fac colodvii (aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. președinte N. N. SAVEANU. — Domnul deputat Goga are cuvântul. D. deputat dr. Lupu va avea cuvântul pe urmă (sgomot). Domnilor, fac apel la șefii de partide să binevoiască a interveni la amicii lor politici, ca să-mi dea posibilitatea să pot conduce, în mod normal, desbaterile din această ședință.

D. dr. N. LUPU: Dar să fie decenți.

D. NICHIFOR ROBU: A insultat pe Blumenfeld al d-tale și d-ta ești dator să-l aperi în Sinagogă (intreruperi, sgomot). Este obstrucție care se face președintelui nostru și noi protestăm.

D. OCTAVIAN GOGA: Domnilor, eu vreau să vorbesc în-

inte. Vreau să-mi rostesc discursul și vă declar dela început că mă găsesc într'o stare sufletească de liniște absolută și de seninătate crudă. Voi spune adevăruri dureroase adversarilor mei. Și nimeni, și absolut nimic, nu mă poate îndemna să retrag cuvintele pe care le-am întrebuintat. Dv. puteți să urlați cât vreți (protestări pe băncile partidului național-țărănesc).

Vasăzică a trebuit din primul moment să se creieze un joc al aparențelor, care să mă înfățișeze înaintea țării într'o atmosferă defavorabilă. Tot de aceea, din primul moment a trebuit să apar la alegerea dela Mehedinți, prin faptul că guvernul nu a pus candidat, ca un protejat al guvernului.

Domnilor, dv. știți că la Mehedinți a fost cu o jumătate de an înainte o alegere de senator. Partidul liberal nu s'a prezentat nici atunci și a fost ales d. Vasile Rădulescu, șeful partidului național-țărănesc din acel județ.

Și cu toate acestea, nimănui nu i-a trecut prin minte atunci să zică că d. Vasile Rădulescu a fost un miluit al guvernului, fiindcă s'a ales fără contracandidat. Acelaș lucru s'a petrecut și acum, cu deosebirea că atunci dv. aveți în noi adversari cu oarecare obiectivitate, pe când la dv. obiectivitate nu există (intreruperi depe băncile partidului național-țărănesc).

Vă rog, nu sunt chiar așa de grave aceste lucruri, încât să nu le puteți suporta; dar dacă nu le puteți suporta vă rog să urlați, că eu aștept.

De aceea s'a spus de către gazete: „Guvernul susține acest partid, reprezentând în țară hitlerismul și purtând pe plajurile Mehedinților drapelul german cu crucea încârligată“.

Pe urmă a trebuit să fim înfățișați: ce suntem noi, ce însemnăm noi, de unde s'a înfiin-

țat acest partid, care este logica lui interioară, care este starea lui de suflet; care este moralitatea lui. Și iată cum ne înfățișează gazeta „Adevărul“: „Sunt strânsoarea uliților. Aceste păsări răpitoare nu pot trăi în mijlocul omeniei și decenței românești“.

A. C. Cuza și cu mine suntem păsări răpitoare! Noi descindem direct din „Lipitorile satelor“ ale lui Vasile Alexandri, iar omenia și decența românească o reprezintă Blumenfeld și Goldenberg, cari protestează!

Apoi: „Crucea dracului nu poate flutura pe pământul nostru“, — al lor! „Nu putem ajunge robii Germaniei“. Cine se înduioșează în această chestie și se congestionează? Indivizi, cari au scos „Gazeta Bucureștilor“ sub ocupația nemțească și cari fiindcă e alta configurația politică la Berlin, ei sunt anti-germani. Noi am fost ce suntem și acum și vom rămâne: **PUR ȘI SIMPLU ROMANI.**

Dar, altă gazetă, tot una din acestea, iată ce spune: „Domnul Octavian Goga a luat pe umerii săi de poet, misiunea salvării bogătașilor din România și a intereselor bancare“. Am luat ca misiune a mea, salvarea bogătașilor din România și a intereselor bancare? Ce bogătași din România salvez eu, care sunt relațiile mele cu bogătașii din România? Nu le cunosc! Eu știu atât, că v'am făcut o declarație solemnă aci înainte cu vreo trei luni, că am demisionat din orice instituție bancară, afară de societatea „Mica“, al cărei președinte am onoarea să fiu, după generalii Averescu și Coandă. Aceasta nu împiedecă pe adversarii mei să trimeată un fel de manifest roșu, expediat în toate părțile, multiplicat în sute de mii de exemplare în care pun tot felul de nume cu care m'ași găsi alături. Natural, e minciu-

nă! Și ce relații am eu cu instituțiile bancare? Mi se pare pur și simplu o idiotie.

Dar iată, mai departe, și aceasta apare în „Adevărul“: „D. Octavian Goga, izgonit din Ardealul natal stampilat ca aventurier și renegat, s'a concentrat în jungla saloanelor și anticamerelor acestui blestemat și babilonic București al tuturor păcatelor“. Așa se scrie la gazete sub cenzura românească, așa se îndrumează spiritul public în țară. Ce este Capitala? Jungla în care se adună toate canaliile, pentru că să se dea un blestemat și babilonic București, al tuturor păcatelor. Escrocii moralisti! Băgați bine de seamă unde am ajuns astăzi.

Iar mai departe: „D. Octavian Goga a făcut în adevăr baie la Admiral Palast la Berlin, s'a întins pe plaja de nisip dela Wansee și s'a scădat în apa Iordanului hitlerist...“.

Dați-mi voie să merg mai departe. Citesc toate aceste lucruri, cu foarte multă liniște, pentru că vreau să se treacă în istoria politică a țării, în ce chip este înfățișat în opinia publică, de către scribi mizerabili, o personalitate politică. Iată ce spun: „Sinistrul cabotin Goga este deprins cu toate travestițiile...“.

(Se produce un dialog între d. Tilică Ioanid și d. dr. Lupu, care întrerupe dezbateră, dar nu se aude).

D. N. N. SAVEANU, președinte: Domnule Ioanid, ați pronunțat un cuvânt ofensător pentru d. dr. Lupu.

D. TILICA IOANID: Nici un cuvânt. Am spus că este după masă și că a venit beat la Camera. Repet și mențin. Altfel nu se explică ieșirea aceasta. (Intreruperi dene băncile partidului național-țărănesc și ale partidului National-Creștin, mare sgomot care se prelungește).

D. N. N. SAVEANU, președinte: Susnend ședința.

O precizare istorică

D. OCTAVIAN GOGA : Domnule președinte, domnilor deputați, fac apel la membrii partidului meu rugându-i să păstreze o liniște absolută, să-și înfrâneze toate pornirile chiar în fața insultelor. Marele interes al nostru, este ca țara să știe adevărurile pe care vreau să le rostesc astăzi de la această tribună. Cred, că parlamentarismul românesc nu a căzut așa de jos, ca un om bine intenționat și cu un oarecare talent, venind în fața dv. să nu poată să se facă ascultat.

Pentru a arăta în ce stare sufletească vreau să am pe partizanii mei, rog pe d. Tilică Ioanid să-și retragă cuvintele.

D. TILICA IOANID : Din ordinul șefului, retrag cuvintele mele.

D. OCTAVIAN GOGA : Sunt foarte mulțumit să fie tăcere din ambele părți.

Domnilor deputați, cum spuneam, s'a creat o atmosferă defavorabilă nouă și s'au aruncat asupra mea toate adjectivele posibile, de către oameni ale căror cuvinte socoteam că trebuie să fie mai moderate. Iar eu v'am făcut aceste citații pentru a vă arăta până unde s'a coborât libertinajul de gândire și de exprimare, într'o presă pe care eu îmi permit s'o socot că nu este expresiunea sufletului românesc.

De altfel, toate aceste behăituri n'au nimic de aface cu noi, pentru că românul, cum știți foarte bine, este liniștit, zâmbitor, blând, sceptic, dar niciodată nu arată această neagră ură, care nu face decât să profere insulte.

Domnilor, în toate părțile s'a vorbit despre desmățul nostru. S'a spus că m'am „înțolit cu surtuc

verde și cu pălăriuța cu pană un-gurească și apoi cu botforii și că-mașa hitleristă“. Cum m'am înțolit cu pălăriuță un-gurească, o știe și o spune țara. Iată, au apărut acum memoriile contelui Tisza, în mod postum, și s'a publicat acolo un schimb de scrisori care a avut loc în cursul războiului. Se spune undeva, într'o scri-soare de răspuns a lui Tisza către contele Czernin, prin care acesta îi cerea să se amnistieze toți Români din Ardeal, cari au venit în Regat și au făcut propa-gandă pentru intrarea României în război : „Da, spune Tisza, îi amnistiez pe toți, afară de pă-rintele Lucaci și de Goga“.

Îată pălăriuța un-gurească pe care am plimbat-o eu în cursul vieții mele ! (Intreruperi pe băncile partidului național-tărănesc).

D. dr. VIRGIL SOLOMON : Cum ați ajuns la pactul dela Ciucea ?

D. OCTAVIAN GOGA : Rămâne să judece aceasta istoriograful român de mai târziu, atunci când lucrurile se vor calma și când se va putea descifra, la o masă de scris, tot ce a rămas ca activitate de pe urma noastră a fiecăruia. Ne va judeca istoriografa și posteritatea, în mod liniștit și atunci se vor trage concluziile asupra fiecăruia.

UN CUVANT TABU

S'a căutat, domnilor să se învenineze atmosfera împotri-va noastră. Se vorbea de „bol-șevicii naționali“, care încearcă „prin teroare“ să ajungă „la o lovitură de Stat“.

Insulte au continuat pe a-

celeş ton în toate zilele și pe toate coloanele. E remarcabil că se vorbea numai de „gogocuziști“, „desmățul gogocuziștilor“, „huliganismul gogocuziștilor“, „trenurile gogocuziștilor“, „gogocuziștii“ pe toată linia. De ce? Fiindcă există un cuvânt care pentru ei este tabu: cuvântul „CREȘTIN“. Nu se publică cuvântul „CREȘTIN“, și atunci eram numai „gogocuziști“.

S'a spus că lumea e terorizată, s'a vorbit de o lovitură de Stat pe care am vrea s'o dăm, că guvernul protejează lovitură de Stat, că merge pe linia crucii încârligate și că drumul acesta duce direct la Berlin.

Domnilor, lumea s'a agitat și numai așa se explică acest extraordinar interes deșteptat în jurul alegerii dela Mehedintzi.

Această atitudine a mers mai departe. Chiar și după alegeri gazeta „Adevărul“ se întreabă : „Guvernul ar fi voit să salute pe Rege, oferind pe tupsic, odată cu pâinea și sarea tradițională, biruința crucii încârligate. Democrația română însă, presa română au meritul de a fi cruțat României această rușine, de a nu fi lăsat ca ziua senină de întoarcere a Regelui să fi fost întunecată și păgubită de un rezultat electoral, care ar fi fost în cel mai categoric dezacord cu declarațiunile sale, care angajau și angajează Statul român“. Vedeți dv., era coborită în discuție și Coroana, înfățișată într'un fel de dezacord cu tot cecece am făcut eu, cu tot cecece am declarat noi, pentrucă — spuneau dânsii — angajamentele Majestății Sale în străinătate ar fi fost crunt lovite, dacă eu ieșeam la Mehedintzi.

Dar ca să apreciați îndrăzneala până unde merge și cum nu se

sfiesc acești oameni, cu ultima libertate de opinie pe care și-au luat-o cu deosebire în vremurile din urmă, își permit să atragă pe Majestatea Sa în discuțiunile lor, — și astfel de articole s'au lăsat să apară sub regimul cenzurii !

Astfel „hitlerismul“, pe care l-am făcut noi, nu este înfățișat, decât ca o continuare a unui hitlerism, care are protecțiune în sfere mai înalte. Căci iată ce se zice tot în „Adevărul“ în acel articol : „Aiurea mișcarea hitleristă, de dreapta, a pornit de jos în sus. La noi această mișcare — trebuie s'o repetăm mereu ca să se înțeleagă în sfârșit acest adevăr — este impusă de sus în jos. În centrele de instrucție premilitară se face hitlerism, la strejerei se țin conferințe hitleriste ; pretutindeni, nu știm sub ce sugestiune colectivă, se fabrică hitleristi albi pentru cămășile albastre de mâine. Acești tineri, cărora li se predică astăzi hitlerismul în această organizație de stat, cu tot prestigiul pe care organizația de stat îl poate da unei doctrine anarhice, acești tineri, fanatizați de pe catedră, anarhizați în sala de cursuri, vor fi cămășile de mâine“.

Despre ce este vorba ? Despre strejerie și despre educația premilitară, două instituțiuni care știți foarte bine cu toții s'au făcut și la noi, în mod întârziat, fiindcă există în toată lumea. Se introduce o disciplină de gândire, încadrată în adevăruri patriotice, în școli, începând cu școala primară și, continuând mai târziu până în Universități, se face o educație prerementară, care înlesnește educația militară de mai târziu. Această chestiune n'am inventat-o noi...

PAMFIL ȘEICARU : A inventat-o Rusia Sovietică.

D. OCTAVIAN GOGA : Acesta voiam să spun... Această chestiune mai întâi și întâi a fost lansată de Rusia Sovietică, care a

militarizat tot învățământul ei. Și dacă noi astăzi, adică Statul român sub laudabilul început al Majestății Sale... (Aplauze prelungite, strigăte de bravo). Acesta nu este hitlerism. Când copiii noștri de școală, pe care vă invit să vă duceți să-i vedeți, ridică mâna sus și spun cântând :

Toți străjerii, Majestate,
Vă urează sănătate !
vă asigur că este un moment reconfortant sufletește, pentru ori care bun român. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Structura Ideii Naționale

D. I. MIHALACHE : Domnule Goga,...

D. OCTAVIAN GOGA : Domnule Mihalache, milostiviți-vă și lăsați-mă să vorbesc.

D. I. MIHALACHE : Este regretabil că intențiuni și sentimente, pe care le-am apreciat cu toții, sunt amestecate și exploatate într-o întreprindere politică, ca a dv. (Aplauze pe băncile partidului național-țărănesc).

D. OCTAVIAN GOGA : Domniilor deputați, fac apel la dv. și vă rog să urmăriți cuvântul meu, nu sub unghiul de apreciere al unui interes de partid, ci ca buni români, cu toată obiectivitatea, să mă judecați. Nu vreau nimic altceva. Vă rog să nu săriți în apărarea acestor gazete, fiindcă v'ați ajutat unii pe alții destul de mult. Deocamdată lăsați-mă să vorbesc, căci eu discut cu gazeta „Adevărul”.

D. I. MIHALACHE : Nu vreți s'o discutați, dar ați exploatat-o pentru dv.

D. OCTAVIAN GOGA : Vasăzică, nu se mai îngăduie nici Majestății Sale Regelui să facă străjerie și educație premilitară. Inșă în această gazetă în fiecare zi se vorbește despre cifrele astronomice ale premilitarismului sovietic și nimeni nu are nici o obiecție de făcut și nimeni nu vine să spună că educația premilitară și străjeria pe Continent își au origina, cum a spus foarte bine d. Pamfil Șeicaru, în preparațiile militare ale Sovietelor.

Deci hitlerism și iar hitlerism. De un an de zile de când partidul Național-Creștin s'a format, acuzațiunea pe care o reped asupra mea este hitlerismul. Am făcut declarațiuni în atâtea rânduri spunând că nu pot fi național-socialist, căci național-socialismul e o doctrină pe care nu pot să o împărtășesc, întrucât nu se poate potrivi cu împrejurările noastre de aci. Am spus că național-socialismul înglobează revendicări pe care noi nu le avem; național-socialismul tocmai pentru a combate socialismul, a luat asupra lui revendicări cu caracter social și socializant, lucruri cari însă nu se potrivesc la noi, fiindcă masele noastre populare sunt ale unui popor agricol, și au la baza ideii lor, a cugetării lor și a psihologiei lor, proprietatea individuală.

Am spus-o mai răspicat de atâtea ori la întruniri. Eu n'am preconizat un sistem de alianță în materie de politică externă, care să turbure sentimentul unanim al țării; am înregistrat numai cum au înregistrat și alții — bunăoară d. Gheorghe Brătianu — de atâtea ori, îngri-

jorările mele în raport cu ideile unui pact de asistență mutuală cu Rusia Sovietică. Acesta este păcatul meu și pentru aceasta sunt „hitlerist“. Iată, însă că în această atitudine mă găsesc alături de alții.

Mergem mai departe. Ni se svârle acuzațiunea, că svastica pe care partidul nostru o poartă, ca o rezultată a ideologiei pe care a avut-o d-l A. C. Cuza, încă de pe vremea când Hitler, — cum a spus-o și d-l A. C. Cuza la această tribună — nu se născuse, ni se aduce acuzația că svastica este o emblemă străină.

Domnilor deputați, svastica este o emblemă care are aface cu semnificarea acordată arianismului, dar dați-mi voie să vă dau o definițiune a svasticeii...

D. Dr. N. LUPU : Crucea Dracului ! (Protestări pe băncile partidului Național-Creștin).

D. NICHIFOR ROBU : Să-ți fie rușine, ignorantule ! (Intreruperi, protestări pe băncile partidului național-fărănesc).

D. OCTAVIAN GOGA : Domnilor deputați, dați-mi voie ca să vă citesc pentru buna dv. învățatură și informațiune, — iar pentru cei cari sunteți oameni mai în vârstă, în dezacord cu impulsivunile de rațiune pe care ar trebui să vi le dea rostul de sexagenar politic, — dați-mi voie să vă citesc o definițiune, pe care un om de știință dela noi care nu este amestecat în treburile politice, o lansează referitor la svastică. Iată, ce zice d-l Simion Mehedinti în cartea sa intitulată „Vechimea poporului român“, la pag. 33 : „Dacia Traiană a stăruit și durează și astăzi clădită pe substratul său cel străvechi“...

„SVASTICA CIOBANULUI NOSTRU ESTE CEL MAI ARHAIC BLAZON DIN TOATA EUROPA“. Am vrut să vă dau această definiție, care este veche, este dinainte de război.

Acum mă rezum. Am vrut numai să vă arăt atmosfera otrăvită, care s'a creat de către o presă mizerabilă, care nu are nici o legătură cu sufletul românesc, împrejurul unor oameni cari au îndrăznit să plimbe în țară un ideal național-creștin, așa cum se reflecta el, în gândul lor (aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Ei bine, domnilor, vă atrag atențiunea, dincolo de alegerea de la Mehedinti, din care noi trebuie să tragem învățăminte, și dincolo de interesele de partid, asupra operei de destrămare sufletească, pe care această presă o face la noi în țară. Aici, la noi, sub apărarea soldaților noștri, să băgăm de seamă, se găsesc citadele de infuziune a spiritului public, cari au ca un obiectiv direct destrămarea sufletului agitat al poporului nostru.

Dacă este vorba de o tulburare între o tabără românească și altă românească, suntem în dreptul nostru, fiindcă țara noastră trebuie s'o modelăm noi și chiar dacă se săvârșesc greseli, ele pot fi iertate, fiindcă sentimentul român, așa cum este el tulbure și câte odată haotic, are dreptul să ceară cuvântul. Dar spiritul public al neamului nostru, în aceste zile, când țara se găsește politicește într'o perioadă de formațiune și de adolescență, cred că nu trebuie lăsat pe mâna străinilor ; pentrucă iată ce-mi spunea un biet gazetar care negăsindu-și un loc în altă parte, la un moment dat s'a plasat la aceste gazete : „Dimineața“ și „Adevărul“. Imi spunea : după o lună de zile, știi că nu mai pot să trăesc în această atmosferă. Pentru ce ? Pentru că în fiecare seară acolo este un sinedriu, care discută chestiunile cotidiene și care dă rețeta pe care noi trebuie s'o rețecăm în dimineața următoare. Cine este în acel sinedriu ? Pauker, Blumenfeld, Brănișteanu, Brauer. Toți aceștia

se adună și ne dau cuvântul de ordine. Din prima zi s'a dat cuvântul de ordine : „Să știi că la noi „Regele” se scrie cu r mic. Iar mai târziu mi-a spus : „Plec, pentru că de câte ori am scris cuvântul „patrie” mi l-au șters”.

Vă spun acestea în legătură cu alegerea dela Mehedinți, care a fost făcută într'o atmosferă otrăvită de pirați, și în calitatea mea de bun român — dincolo de orice

bariere de partid — vă atrag atenția tuturor românilor din această țară asupra ravagiilor sufletești pe care le fac acești indivizi, care vor trebui să dispară într'o zi, or printr'o tendință de profilaxie sufletească, pe care va veni un legiutor s'o producă, or prin oprobiul public al vremurilor în care trăim. (Vii aplauze pe băncile partidului Național-Creștin, strigăte de bravo).

Agenții tuturor trădărilor

Eu știu ce vorbesc. Am văzut procesul sufletesc dintr'o altă societate. Eu am văzut la ce catastrofe a dus acest fenomen în altă parte. Știu ce înseamnă o asociație parazită, suprapusă asupra unei societăți exploatate. Am văzut la unguri cum presa era toată jidovită; presa aceasta supralicita în naționalism șovin împotriva noastră, a naționalităților din Ungaria de ieri. Presa aceasta a declarat război Serbiei, fără nici un fel de justificare; l-a slujit pe contele Tisza. După ce contele Tisza a fost omorît, presa ungurească a trecut la contele Karoly. Presa aceasta jidovească l-a părăsit apoi pe contele Karoly și a trecut integral la Bela Khun, în prima zi când s'a instalat bolșevismul în Budapesta. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin). Dar merg mai departe. Prin verificarea mea personală vă pot spune că atunci când noi am intrat în Budapesta, această presă a venit și s'a pus la dispoziția noastră !

Vă spun lucruri adevărate, trăite. Fratele meu, al cărui doliu îl port încă — și-l voi purta totdeauna în sufletul meu — s'a dus la Budapesta în perioada când armata noastră era acolo. Ei bine, a fost solicitat de către conducătorul, director-proprietar al gazetei contelui Tisza care i-a spus : „vreau să-ți fac o ofertă”: Convorbirea avea loc în cabinetul

de direcție al acestei gazete a contelui Tisza, care trecuse prin toate evoluțiunile, și care i-a spus : „Oferta mea este următoarea. Eu cred că dv. nu ați venit la Budapesta ca să faceți numai un marș militar; cred că veniți să faceți politică aici”. „Nu,—a răspuns fratele meu — nu vrem să facem politică; să și-o facă poporul ungar”. „A! nu, a spus el, aceasta ar fi o copilărie. De aceea, eu am de făcut următoarea ofertă : sau cumpărați această tipografie și o duceți întreagă la dv., la București, sau ascultați sfatul meu : cumpărați și tipografia și gazeta, lăsați gazeta să apară mai departe aici, ca să facă politica dv.” Prețul era relativ minimal. Fratele meu îmi spunea : „În acest moment, când am văzut atâta ticăloșie, eu, care cunoșteam trecutul, nu am îndrăsnit să ridic ochii asupra lui; am îndreptat ochii spre tavan și am văzut cum de pe perete se uita la mine contele Tisza, care cu 6 gloante căzuse, omorît tot de evrei. Aveam impresiunea că este o mare ticăloșie. L-am lăsat pe escroc și am plecat mai departe”.

Vă aduc această scenă sguduitoare, shakespeariană, ca să vedeți în ce hal suntem noi, cu sufletul nostru exploatat și pus la cheremul indivizilor, care fac negustorie de cerneală pe spinarea acestui neam, ca să acapareze spiritul public și să-l îndrume

spre toate erorile și spre toate catastrofele. Aceasta este realitatea. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

(D. dr. Virgil Solomon întrerupe. Protestări violente. Sgomot pe băncile partidului Național-Creștin).

D. dr. VIRGIL SOLOMON : Domnule președinte, vă rog... (Întreruperi pe băncile partidului Național-Creștin).

(D. deputat Gheorghe Cuza, apropiindu-se de d. deputat Virgil Solomon, care se află lângă tribună în picioare, îl îndepărtează, cuprinzându-l în brațe. Se naște o învălmășală).

Sedința se suspendă.

*

D. OCTAVIAN GOGA : Domnilor deputați, fără o specială tăcere nu continui cuvântarea.

V'am arătat strigătul lui Israel față de candidatura mea la Mehedinți. Acum, vă rog să-mi dați voie să vă arăt strigătul partidului național-tărănesc. Vă voi face câteva citațiuni din gazeta oficioasă a partidului național-tărănesc, pentru ca să vă arăt unele mostre de eleganță de gândire, de un nivel de inteligență în puterea căreia se adresează opiniei publice.

Trebue să vă spun dela început că constat o înrudire de ton în materie de trivialitate. Eu, cu o îndurerare pentru nivelul scăzut al publicisticii noastre, îmi voi permite să fac unele citațiuni, fiind la largul lor domnil din partidul național-tărănesc, ca de asemenea să facă citări din toate acele publicațiuni de care eu răspund personal. Dela început se întrebunțează un ton grandilocvent, de ocaziune, față de candidatul dumnealor și un ton de condamnare desăvârșită pentru mine. Eu acest lucru îl admit. „La 18 Februarie aveți de ales între d. Octavian Goga, lăutarul care a plâns în Parlamentul țării pe ciocoi expropriați și doctorul Lupu“.

Domnii mei, eu cred că este recentă încă în memoria d-voastră cuvântarea pe care am rostit-o aci în Parlament.

S'a spus, că deputații din partidul Național-Creștin sunt încadrați într'o disciplină severă.

Domnilor deputați, cum am fost eu lăutarul care am plâns pe ciocoi? Am spus atunci că este un anacronism de gândire și un testimoniu de paupertate intelectuală, să vii astăzi să mai duci lupta împotriva așa zișilor ciocoi. Am întrebat, ce este ciocoiul? Eu îmi dau seama perfect de bine de definițiunea cuvintelor. Eu am cântărit cuvintele, și am avut aface cu acest material, cu cuvântul, în viață: eu știu ce înseamnă „ciocoi“. „Ciocoi“ înseamnă un improvizat. Ciocoiul în această accepțiune îl pune în circulație folclorul nostru...

D. I. MIHALACHE : Vezi Mihail Eminescu și A. C. Cuza.

D. OCTAVIAN GOGA : ... și i s'a dat o întrebunțare, care pe urmă a fost acceptată de către opinia publică, prin celebrul roman al lui Nicolae Filimon „Ciocoi Vechi și Ciocoi Noi“.

Ei bine, domnilor, eu am zis : ciocoi nu mai există, fiindcă vechea clasă posidentă de odinioară a fost distrusă.

Și dacă este vorba de cei cari pe spinarea țării s'au îmbogățit, atunci ciocoi adevărați stau acolo (arătând spre băncile național-tărănești).

Am apărât eu, deci, pe cei cari pot să fie trași, în istoria noastră, la răspundere pentru nesimțirea lor față de clasa rurală de odinioară? Cred că nu.

Am spus : boerimea. Boerimea este o noțiune istorică, cu ea s'a terminat. Căci o clasă socială poate să rămână în picioare, să se manifeste politicește și să fie trasă la răspundere în măsura în care are la baza existenței ei o realitate economică. Or, reali-

tatea economică a fugit de sub picioarele boerimii noastre. Prin urmare, înseamnă un anahronism de gândire, să impuși încontinuu în contra ciocoilor, căci aceștia nu mai există.

Iată adevărul, pe care l-am spus. Ceeace însă nu împiedică pe anumiți oameni ca, ducând mai departe o retorică uzată în fața mulțimei, care nu controlează noțiunile...

D. Dr. N. LUPU: Nu ai spus acolo așa; știm noi ce ai spus acolo.

D. OCTAVIAN GOGA: Domnule președinte, acest om de 60 de ani, mereu sare... (ilaritate). Am spus: să punem cruce, să avem un fel de sentiment de pietate, pe care îl păstrăm pentru morți. Iată cum m'am făcut eu apărătorul boerimii în această Cameră. Tot ceace vă spun stă sub controlul imediat al dv., căci dv. sunteți auditorii, cari ați înregistrat cuvintele mele atunci. Iată ce scriau dumnealor în manifestele electorale: „Niciun vot pentru Octavian Goga, care în timp de pace este coadă de topor în mâinile liberalilor și ale ciocoilor, pe cari îi plânge, iar în timp de război este de profesie ne dezertor de pe front. Slugile nemților au intrat în cetatea Pandurilor lui Tudor Vladimirescu“. Pe urmă se spune că „în ultimul timp a fost problema cametei și că ciocoi mei dela Mehedinți sunt marii cămătari, cari au extorcat pe țărani“.

— „Tilică Ioanid, să nu te mai văd niciodată în postura de cămătar, care extorchează bani de la țărani. Relațiunile dumitale cu băncile le știam până acum altele“. (Mare ilaritate).

Dar, pentruca eleganța să se ridice și tonul să câștige și să ai-bă pecetea desăvârșită a bunului simț pe cuvintele cu cari se adresează mulțimii, pe contrapagina, în această gazetă oficioasă de partid, titlul cu care sunt prezentat este „Haimanaua dela Ră-

șinari“. Domnilor, să-mi dați voe, pentru a caracteriza atmosfera, să vă fac o mică citație din acest articol: „Fința interludior, a intermediarilor temători, ca pasările vorace, genul bufniță, de lumina copleșitoare a zilei și soarelui, târător ca reptilele, are o vagă asemănare cu broasca, poetul Octavian Goga atrage, ca la Moși, te distanțează prin monstruoșitate“.

Intr'o frază sunt și pasăre și reptilă și broască (mare ilaritate). Dar eu nu vreau să calific printr'un adjectiv special această literatură de gazetă oficioasă, dar tare sunt îndemnat să zic că dela ovreime, am trecut la țigă-nime! (Mare ilaritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnii mei, să mai vă fac plăcerea ca să însemnăm la Monitorul Oficial această caracterizare care să rămână pe seama posterității, ca odată și odată să se știe la ce nivel intelectual s'a mișcat politica românească. Iată ce se spune: „D-l Octavian Goga, în război s'a dus până la Oltenița, de acolo privind dezăstrul de la Turtucaia, apoi din Dobrogea, a plecat la Iași și de acolo la Chișinău, Odesa, Cherson, Moscova, Petrograd, mâncând icre negre, ascultând balalaica și contemplând jocurile de dansatoare circaziene. Bardul redeșteptării naționale a petrecut anii decisivi între Paris și Coasta de Azur, făcând propagandă națională dezertorilor internaționali, rechinilor financiari și damelor de consumatie“ (ilaritate).

Mă întâlnesc de foarte multă vreme cu această legendă, că eu sunt un dezertor de pe front. Am mai vorbit odată despre această poveste. Prima dată s'a pus în circulație de d. Aurel Dobrescu, după adunarea dela Reghin. Atunci s'a lansat această calomnie. Eu, știind din mișcarea electorala unde am avut onoarea să-l am printre adversarii mei pe d. Aurel Dobrescu, că va veni cu această

calomnie și în Parlament, m'am adresat comandantului regimentului 80 care întâmplător se găsește, mi se pare — se găsea cel puțin atunci — în partidul d-lui dr. Lupu.

Dacă revin asupra acestei scrisori, o fac numai pentru o notă picantă dela sfârșit, pe care vă rog s'o apreciați cu toată obiectivitatea. Iată ce spune generalul: „La decretarea mobilizării v'ați prezentat ca poluntar în regimentul 80, ce comandam. Vă implineți făgăduiala dată mie cu ocazia recrutării ardelenilor în 1915 că veți face eventual campania cu regimentul ce voi comanda. Ați executat marșurile și contramarșurile ordonate pentru a ajunge în ziua de 23 August la Oltenița. Batalionul din care făceați parte nu a avut timpul material să treacă la Turtucaia care capitula în dimineața zilei de 24 August”.

Prin urmare, este limpede: soldat nu am fost. M'am dus cu regimentul 80 alături de comandantul său. Am făcut ce a făcut comandantul. Era normal să dea această declarație generalul Vlădescu, fiindcă dacă era vorba de dezertare, ar fi trebuit să dezerteze el, nu eu care nu eram soldat.

Domnilor deputați, nu ca să lămuresc adevărul istoric în această chestiune și să mă spăl de o legendă imundă vă spun acest lucru, pentru că țara cunoaște a-

devărul. Vă spun pentru nota picantă dela urmă, care este următoarea: Când s'a produs această insultă aici la Cameră, cu aceleași injoncțiuni, cu același ton și cu aceiași inteligență pe care o vedeți lansată astăzi de același domn Aurel Dobrescu, iată ce a spus d. doctor Lupu, cu tonul său peremptoriu, sentențios și categoric: „DOMNULE PREȘEDINTE, VA ROG SA FACEȚI CUNOSCUT D-LUI AUREL DOBRESCU, CA, ÎNTRE SCRISOAREA GENERALULUI VLĂDESCU, FOST COMANDANT DE ARMATA ȘI CUVANTUL DUMNEALUI, PUNEM CREDINȚA PE ACEASTA SCRISOARE”. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin. Ilaritate. Intreruperi de pe băncile partidului național-țărănesc).

Ei bine, a fost deajuns ca vicisitudinile politice să mă puie față în față cu doctorul Lupu la o alegere, pentruca toată această calificare a lui, în legătură cu declarațiunea generalului Vlădescu să fie dată la o parte și să facă o întregă literatură acolo la Mehedinți pe chestiunea dezertării mele depe front, fără ca să o desmintă...

D. dr. N. LUPU: Domnule Goga, îmi dai voie?

D. OCTAVIAN GOGA: ...cu toate că d-sa vrea să o desmintă acum, în mod postum, dar o va face când va lua cuvântul după mine, dar nu acum.

Spulberarea unei calomnii

D. I. MIHALACHE: Un lucru însă, rămâne de lămurit. Cum ați ajuns dela Oltenița la Paris?

D. OCTAVIAN GOGA: Pe urmă, domnilor, se mai spune că am plecat ca o pasăre vorace, ca o reptilă și o bufniță, și m'am dus la Paris. După ce am văzut dansatoarele circaziene și am mâncat icre negre în Rusia, m'am

dus la Paris să petrec cu damele de consumație.

Domnilor, toată vremea, în timpul războiului până la pacea dela București, eu am fost conducătorul gazetei care mergea pe front, gazeta „România”. Acolo mi-am depus modesta mea contribuție de scriitor, căutând ca, după ordinul cartierului general, să influențez starea sufletească a

armatei noastre. Iar când gazeta a încetat de a mai apare în urma alcătuirii guvernului Marghiloman, și după ce s'a încheiat pacea dela București, am plecat. Nu am primit însă să merg cu trenul, cu care am fost destinat să plec: trenul lui Take Ionescu, ci m'am dus într'o călătorie foarte grea, de două luni de zile, am trecut prin toată Rusia Sovietică, până am ajuns la Paris, ca să fac propagandă pentru cauza națională, alături de regretatul Take Ionescu, într'un consiliu național, recunoscut de aliați, al cărui vice-președinte am avut onoarea să fiu. (Aplauze prelungite pe băncile partidului Național-Creștin și pe unele bănci ale majorității). Iată, domnilor, realitatea.

D. C. ARGETOIANU : Imi dai voie să adaug câteva cuvinte. Eu sunt obiectiv în această chestiune și nu sunt nici de o parte, nici de alta. Este o controversă, care se discută înaintea dv. Dar este o mărturie istorică, pe care trebuie să o fac. În momentul când d-ta ai plecat — lucrul nu este cunoscut până acum — inițiativa plecării d-tale a luat-o ministrul Franței, d. de Saint Aulaire, care ți-a dat un pașaport francez. Cunosc în toate detaliile acest fapt, căci am contribuit și eu și nu mă laud.

D. OCTAVIAN GOGA : Mi-ai dat 6000 lei.

D. C. ARGETOIANU : Domnul Goga a plecat din Iași, prin inițiativa legăției franceze, care dorea să aibă la Paris un nucleu de români cât mai însemnat și cât mai numeros ca să susțină cauza întregirii neamului nostru. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. OCTAVIAN GOGA : Mulțumesc domnului Argetoianu pentru acest accent de adevăr istoric.

Domnilor, nu voi stărui asupra acestor lucruri mai mult, fiind-

că, dincolo de orice adevăr, există și un simțământ de moderație în cuvinte, care îmi este impus fiind vorba de persoana mea.

Vă declar dela început, și un colț de țară îmi este mărturie, ca și întreaga publicitate dela noi, că nu m'am ocupat de persoana d-lui dr. Lupu niciodată. N'am dat niciun fel de interview, până acum câteva zile înainte și vă rog acest interview, să-l aduceți aci și să-l citiți.

Dar d. dr. Lupu a trecut la atacuri personale, în care iată ce spunea într'o cuvântare dela Baia de Aramă : „Acest Goga care a dispărut într'noapte cu 13 milioane dela visteria ministerului de Interne“.

Pe urmă, d. dr. N. Lupu a spus acolo că tot „din aceleași conace boerești de unde în 1907 plecau plutoanele de execuție, astăzi pleacă lăncierii d-lui Octavian Goga, pentru infectarea morală a satelor“. „În Camera României întregite, d. Goga a salvat — știți cum i-am salvat ! — pe boerul dela 1907, pe exploatatorii țăranilor. La Mehedinți d. Goga cere voturi pentru acești boeri, pentru strigoii cari trăesc în conacele dela Mehedinți“. D.-l dr. Lupu însă lansa această extraordinară diatribă plină de lirism, dintr'un conac.

Când d. dr. Lupu lansa această extraordinară diatribă împotriva mea, d-sa o făcea din cel mai confortabil conac de acolo, din conacul d-lui Vasile Rădulescu, la care d-sa stătea în gazdă și care — ca să vedeți eleganța d-sale — este soțul sorei d-lui Tiliță Ioanid, pe care d-sa voia să-l arunce afară din județ, în calitate de venetic. Vedetei dv., peripețiile acestea...

Dacă aș fi ascultat, desigur că s'ar desprinde mai mult caracterul din spusele mele; dar eu aș vrea să trec acest film prin fața dv., ca și cum ai citi o carte de moravuri. La un moment dat îmi aduc aminte că frații Goncourt

scriiau despre moravurile din timpul Revoluției Franceze. Sunt pagini interesante cari au rămas. Ei bine, de aceste cuvinte ar putea să se sezeze un scriitor, un istoriograf, care să dea pentru zilele de mâine portretul adevărat al vremurilor noastre.

Domnilor, d. dr. Lupu a trecut repede la tot felul de atacuri personale.

În postura de risipitor de altruism al unei vieți, spune despre d-sa cu accente foarte serioase : „În viața mea am scris cu fapta atâtea capitole de alinare a suferințelor celor mulți...

Nu știu dacă, vorbind de alina-rea suferințelor celor mulți, d-sa s'a gândit la profesiunea d-sale de medic, fiindcă nu profesează medicina. Deci, alinarea suferințelor în calitatea de medic nu a făcut-o.

Dumnealui alina suferințele celor mulți. „Ce făcea în acest timp răsfățatul saloanelor și al cercurilor bogate din București? Iși plimba ochii albaștri, nu de poet ci de vultur de pradă“.

Vedeți dv. corelațiunea de substantive și adjective între tiparițele din Sărindar și d. dr. Lupu. D-sa spune că mi-a făcut portretul adevărat. Mi-a făcut un portret, nu în cele mai măgulitoare cuvinte, vă asigur. Mai întâi, spunea despre costumul meu imaginar pe care nu l-am avut niciodată. D-sa are o imaginație, care la vârsta d-sale este îngrijorătoare. Vorbea de cataramele cu care eu îmi strângeam burțile. Așa îmi făcea portretul. „Bondoc și roșu“. În materie de roșeață, faceți comparație și întrebați-vă liniștit, în sinea dv. d-le doctor Lupu, pe care din noi doi ne paște apoplexia (mare ilaritate).

D. dr. Lupu nu mai are nici o considerație, natural, nici pentru modesta mea activitate literară, pentru că d-sa spunea că am un volumaș de versuri, care nu are nici un fel de valoare...

D. dr. N. LUPU : A fost foarte

apreciat de țărani dela Mehedintși.

D. OCTAVIAN GOGA : Toate aceste constatări le face dela înălțimea operelor sale complete (mare ilaritate).

D. AUREL DOBRESCU : „Tragedia Omului“ este opera dumitale ?

D. OCTAVIAN GOGA : Da, Tragedia Omului este o operă de multă finețe. Odată și odată cred că voi scrie eu și „Tragedia Bouului“. (Intreruperi pe băncile partidului național-țărănesc).

Domnilor, să vă arăt un singur afiș ca să înțelegeți dv. ce resorturi de simțire s'au mișcat acolo. De altfel de toate aceste afișe va vorbi colegul d-l George Cuza, rămânând ca pe urmă toată această contra-literatură s'o examineze, cu cunoscutul său talent, d-l dr. Lupu.

Iată, domnilor, un afiș, are deasupra o cruce și este intitulat: *Isus Christos. Termină așa : „Iar la 2 Februarie fiind alegerea unui deputat, cântăriți bine votul și votați pe doctorul Lupu, care poartă numele sfântului Petrice Lupu“.* Și iscălește: „*Trimișii Domnului*“ ! (Iaritate pe băncile partidului Național-Creștin și ale majorității; intreruperi pe băncile partidului național-țărănesc).

D. dr. N. LUPU : Domnilor, vă declar pe cuvânt de onoare, în fața Parlamentului și a țării, că pentru prima dată iau cunoștință de acest afiș. (Exclamații pe băncile partidului Național Creștin).

D. OCTAVIAN GOGA : În orice caz nu poate fi bănuiala că l-am făcut eu, fiindcă sunt cumplit înjurat în manifestul acesta, semnat : „*Trimișii Domnului*“. Nu puteam să-l fac eu și să mă înjur astfel pe mine însumi.

Dar să nu credeți că d. dr. Lupu, în declarațiile pe care le-a făcut acolo la Mehedintși, lăsându-se răpit de valurile contactului cu poporul, a vorbit așa despre mine. Nu. D-sa are aprecieri

mult mai grave în declarațiile făcute în mod public într'un interview. Iată ce spune despre mine: „Iar profesorul de estetică dela Cluj — adică eu, Goga — are nevoie să se cruțe, căci ori cum a trecut de 50 ani, vârsta la care Regele David scotea din serviciul militar poporul său și tensiunea sa arterială nu-i va putea permite să se miște în două-trei județe“.

Acum comparația cu Regele David o las la o parte, fiindcă cu David și cu Solomon se aranjează mai bine dumnealui! (Iarlaritate, aplauze pe băncile partidului Național Creștin și ale majorității).

Dar să aduci ca argument politic tensiunea arterială a adversarului tău, este cel puțin o inovație cam neobișnuită, neuzitată. Și dacă această chestiune dumnealui a multiplicat-o în 100 mii de exemplare la gazetă, trebuie să mă rostesc, în treacăt, asupra ei. Eu nu pot să spun acum cât este tensiunea mea arterială, dar pe cine vă interesează, adversari sau prieteni, vă rog să vă adresați la medicul meu curant, doctorul Nicolae Lupu, cel cu profesiune. (Iarlaritate, aplauze pe băncile majorității și ale partidului Național Creștin).

D. Dr. N. LUPU: Ași vrea să știu care este profesia d-tale?

D. OCTAVIAN GOGA: Vă spun imediat. Mă întreabă cine sunt eu, ce rost am eu, ce profesiune am eu. Iată, domnilor, să vă spun cine sunt eu — fiindcă mă întreabă dumnealui:

„Neamul nostru a avut totdeauna norocul ca în cele mai grele clipe ale lui să-i trimită Cerul soli mântuitori, să-i trimită stele strălucitoare, care să-i arate calea pe care trebuie să meargă.

„Un așa profet și un așa sol, Dumnezeierea ne-a trimis cu câteva decenii înainte de a se împlini visul milenar al neamului nostru.

„Goga nu este numai marele

poet și cântăreț al pătimirii noastre; Goga nu e numai strălucitul prozator, nu este numai oratorul plin de spirit și vervă, nu este numai omul cult, care s'a adăpat la cultura universală, Goga este, înainte de toate un poet luptător, un poet cetățean.

„Desigur, el nu se putea mulțumi să agite mulțimea și sufletul numai cu versul său și a pășit repede în arena publică a realizărilor. Aci, cum foarte bine s'a spus, a fost precursor ca nimeni altul.

„Chipul lui Francisc Iosif, simbolizant al împărăției Austro-Maghiare, a fost dărâmat pe scena teatrului din București, în piesa „Domnul Notar”, cu trei ani înainte de a se dezrobi Ardealul iar deputatul Octavian Goga a candidat la Romani cu trei ani de zile înainte, fiind cetățean de dincolo, pe pământul Patriei Mume.

„Acela care privește numai specia eternă este un iluminat, acela care privește numai clipa este un materialist de care avem prea mulți și nu ne mai trebuie. Și d-ta și el (arătând spre d. N. Iorga) faceți parte din acea categorie care privește clipa sub perspectiva timpului pentru națiunea sa și sub perspectiva eternă pentru umanitatea întregă.

„Ai căutat și ai trezit rezonanța sufletească în inimile tuturor, cântarea pătimirii noastre”.

Ei bine, domnilor, acestea au fost spuse de d. doctor Lupu! (Aplauze furtunoase pe băncile partidului Național-Creștin, membrii partidului Național-Creștin ovationează îndelung în picioare pe d. Octavian Goga, care rupe textul citit zvârlindu-l cu dispreț).

D. OCTAVIAN GOGA: Domnii mei, vă declar în mod sincer că în raporturile mele cu oamenii am păstrat un echilibru. Nici odată nu veți găsi cuvinte grandilocvente pornite din gura mea sau scrise din condeiul meu. 2

Nu veți găsi nici în cuvintele mele, nici în scrisul meu — dacă acest lucru interesează pe cineva poate să controleze — nici un fel de accent de violență la adresa doctorului Lupu.

Da, nu erau impedimente pentru raporturile personale dintre noi. Un lucru însă vă declar aici cu foarte multă liniște și coborând în sufletul meu. Sunt unele clipe rezumative când omul își examinează conștiința. Un asemenea moment este și pentru mine. Viața este prea scurtă, s'o poți tăvăli în murdăriile ei. Nu vreau să spun aici câte zigzaguri au fost în cariera politică a doctorului Lupu. Cel din urmă accident, pe care dv. îl relevați ori de câte ori vine vorba de d-sa, este chestiunea „Skoda”, pe care doctorul Lupu a înghițit-o în stomac și n'o mai poate scoate. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnilor, din toate lucrurile trebuie să tragem o concluzie și eu vreau să termin această parte a cuvântării mele, trăgând o concluzie. Alegerea dela Mehedinți a fost pentru mine și o pagubă și un câștig; o pagubă, pentru că n'am fost ales și un câștig, cu un rezultat final definitiv: nu voi mai avea ocazia să mai stau de vorbă cu d. dr. Lupu. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnilor, împotriva mea s'au mobilizat toate forțele reprezentative ale partidului național-tărănesc, care au descins în arenă și au venit să mă combată, în frunte cu d. Mihalache.

D. I. MIHALACHE: Te pomenești că a mobilizat și guvernul împotriva d-tale. (Aplauze pe băncile partidului național-tărănesc; intreruperi pe băncile partidului Național-Creștin).

D. OCTAVIAN GOGA: Vom vorbi mai târziu și despre acest lucru. Credeți dv. că am venit la această tribună numai să vă prezint mostre de literatură de ale

dumnealor? Am și alte lucruri puțin mai interesante pe care le păstrez pentru la sfârșit.

D. Mihalache, dela început, a luat o postură, cunoscută în tot trecutul d-sale — nici nu se putea altfel, accentuând: „Se dă lupta între lumea veche, lumea ciocoiască și lumea nouă, lumea românească. Biruesc uneltele clasei ciocoesti sau biruesc căpitani cari comandă oștile țărănești”.

D. LEON SCRIDON: Madgearu! (Ilaritate pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității).

D. OCTAVIAN GOGA: D. Mihalache dela început ia această postură marțială de comandant al unei oști și se plânge de mine că mica mea oștire am adunat-o și eu în jurul meu. D. Mihalache zice: „Lupta se dă în contra lumii vechi, pe care vrea s'o dărâme, lumea ciocoiască”. Iar mai departe: „Atelierele Statului lucrează ghioage și ciomege pentru Gogo-Cuziști!” Adică ciomegele le-am făcut la Reșița! (Ilaritate). Vedeți, domnilor, în ce postură trebuie să fiu pus, să desmint faptul simplu că nu se fac ciomegele în atelierele Statului. (Ilaritate).

Dar, d-sa vorbește pe urmă de „răsturnarea tehnicei militare hitleriste” și se datorește „mobilizării gărzilor țărănești”. Deci, „căpitan”, „oaste”, „mobilizare” o întregă terminologie militară de care uzează d-sa. O terminologie de care d-sa uzează în micile metafore, pe care le plimbă așa. Spune: puștile în piramidă, arma la picior... (Ilaritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin, intreruperi pe băncile partidului național - țărănesc). O postură vitejească, o atitudine chiar marțială și acum post-festa, d-sa face demobilizarea și dă ordine de zi către gărzile țărănești, — bieții țigani... să-i fi văzut! (Mare ilaritate, aplauze pe băncile partidului Național-

Creștin, intreruperi pe băncile partidului național-țărănesc).

Rețineți, domnilor colegi, vă rog, poza marțială care trebue și ea trecută la Monitor. Zice: „Ordin de zi către gărzile țărănești. Să trăiți gărzi țărănești ale partidului național-țărănesc.

Înainte de a vă mobiliza pe voi...“
Iar pe ummă: „Trăiască gărzile țărănești și comandanții lor!“ (Îlaritate). Domnilor, aceasta este o literatură de subofițer, care stârnește răsul. (Îlaritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Semnificația unei cămăși și Cămășile Albastre

Vă rog, domnii mei, ca să vedeți d-voastră cum se frizează ridicolul în umbra activității unui om politic, dați-mi voie să vă spun ce zice d. Mihalache la urmă:

„Național-creștinii n'au fost desbrăcați de uniforme. Ori cine trece prin orașul Turnu-Severin sau prin județ, poate întâlni la tot pasul cămăși albastre“.

Domnilor, eu vă spun așa: punând la cântar resorturile psihologice ale unui om, mă întreb și eu, de ce dintr'o elementară prudență, dintr'un sentiment de circumspecțiune, d. Mihalache nu se ferește de cuvântul „cămașe. Ar trebui să se feriască! (Mare îlaritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin)

D. dr. N. LUPU: Eu aș vrea să știu ce spune d. Nichifor Robu.

D. NICHIFOR ROBU: Eu nu am lăsat-o la graniță, ca d. Mihalache, când a plecat în străinătate, eu am păstrat-o.

D. I. MIAHALACHE: Domnule Goga, este o rușine să repetați mereu ceea ce s'a banalizat de toți cei cari nu au ce spune despre mine, decât că port cămașa pe din afară. O port cu mândrie.

D. OCTAVIAN GOGA: Domnilor, când suntem aici la luptă dreaptă și fiecare vine cu armătura lui de inteligentă, vă rog și vă invit pe dv., să vă mobilizați toate tancurile intelectuale și să-mi răspundeți. Iată de ce ziceam eu: prudență și circumspecțiune față de substantivul „cămașe?“ Fie că, vedeți, fie-

care din noi, care avem un rol în viața publică și politică, avem și o justificare.

Avem o justificare. Iată, în istoria politică și contemporană, răposatul Ionel Brătianu își avea rostul lui, fiindcă era în continuare de reprezentare a unei familii, în strânsă legătură cu întemeierea țării; Take Ionescu era un mare avocat; Delavrancea un mare scriitor; Averescu un mare militar. Fiecare avea dreptul lui de liber parcurs în viața publică, în temeiul unor indeletniciri. Modestele mele indeletniciri literare, pe cari mi le contestă un domn profesoraș de acolo (arătând spre băncile partidului național-țărănesc), cum au fost și cum n'au fost, m'au pus în locul lui Coșbuc la Academie (aplauze pe băncile partidului Național-Creștin) în orice caz, mi-a dat dreptul de circulațiune. Dar care este circulația dumnealui? (arătând spre d. I. Mihalache). Cămașa! Cu aceasta s'a mișcat. De aceea, cel puțin, să nu protesteze împotriva cămășii, când alții poartă altă cămașe de cât a d-sale.

Fie că vorba de desbrăcat dacă îl dezbrăcăm pe d-sa de cămașă, domnii mei, atunci d-sa iese foarte despuiat, iar, pe bună românească, rămâne politicește, în pielea goală. (Mare îlaritate. Aplauze prelungite pe băncile partidului Național-Creștin).

D. I. MIHALECHE: Regret că m'a dezarmat poetul Goga. N'am ce să răspund.

D. OCTAVIAN GOGA : Și atunci, de ce tocmai d. Mihailache să protesteze împotriva cămășii albastre? Ce este cămașa albastră? Cămașa albastră este un act de conștiință individuală, este îmbrăcarea unei doctrine, pe care puteți s'o combateți, dar este un crez, cămașa albastră este un angajament moral, cămașa albastră este încadrarea într'o disciplină. Aceasta este cămașa albastră. Această cămașă albastră

a ordinii, a credinței, nu este unica noastră justificare de existență ca dincolo.

D. I. HUDIȚA: Aici vă boteși joc de țărani... (întreruperi pe băncile partidului Național-Creștin, sgomot).

D. OCTAVIAN GOGA: A plimba și a valoriza politicește o cămașă țărănească, atunci când nu mai ești țăran, înseamnă un apel sentimental pe care îl plimbi dealungul țării și care se aseamănă foarte mult cu o escrocherie sentimentală.

Elementele de propagandă ale partidului Național-Creștin

Domnilor deputați, în lupta de la Mehedinți trebuie să recunosc că am avut ajutorul preoțimii, pe care d. dr. Lupu o declară, pentru acest simplu fapt, nemernică.

D. dr. N. LUPU : Da. Nu are dreptul un episcop ca Vartolomeu să facă circulări ; nu are voie să opună crucea încârligată, crucii creștinești. Dacă vrei să știi, ai pierdut și prin faptul că la Mehedinți popii sunt urâți de țărani.

D. OCTAVIAN GOGA : O tagmă socială poate să-și exprime atitudinea ei așa cum îi dictează interesul, bine sau rău conceput. Tagma preoțească s'a apropiat de mine, mi-a dat mână de ajutor și îi mulțumesc pentru aceasta.

Nici nu vreau să tănuiesc aceasta. Dar intrucât vorbiți de oficialitate, vă spun că sunteți greșiți. Am de exemplu aci circulara care a fost trimisă tuturor preoților din partea oficialității, în care spune că fiecare preot este tras la răspundere pentru că se amestecă în politică și îmi dă mână de ajutor.

Am făcut-o tot eu și pe aceasta? A fost o propagandă, pe care am făcut-o în mare parte cu tine-

retul intelectual. Se știe foarte bine că mulți tineri intelectuali se găsesc împrejurul nostru. Dar în special să-mi dați voie să relev un moment emoționant, dincolo chiar de interesele de partid. Au fost Basarabeni, cari au venit pe linia național-creștină a Severin. Și cred, domnilor, că făceau un serviciu ideii noastre de Stat, atunci când dela hotarele Nistrului veneau românii țărani, la Severin, pe ideia unității noastre de Stat. Eu am fost foarte mișcat, vă asigur, că o ceată de Români moldoveni dela Bălți au venit, ca prin atașamentul lor să contribuie și ei la triumful cauzei național-creștine. Au mers la Maglavit. Au fost arestați și a trebuit să intervin, ca să-i libereze pe acești oameni. Dar vă asigur, domnilor, că numai prin circulația dela un capăt al țării la altul și prin legătura de suflet la suflet se poate face unitatea noastră națională.

Eu nu vreau să vorbesc, fiindcă aș trezi iar prea multe altercațiuni, dacă aș califica oastea dv.; nu vreau s'o calific nici din punctul de vedere al originii etnice.

Dar s'a vorbit de ghioage, de ciomege. Se găsesc ciomege la Severin, pe care, scrie : „MOARTE LUI GOGA“.

Acum, domnilor, un lucru mai serios.

D. dr. N. LUPU : Bine că recunoști singur că tot ce ai spus până acum nu a fost serios.

D. OCTAVIAN GOGA : Da, pentru că până acum m'am ocupat de citatele d-tale și acum viu la lucruri mai serioase.

Suntem întrebați în toate colțurile de gazetele jido-vești : de unde banii?

Eu vreau să lămurim acest lucru și vreau ca această chestiune să rămâie o pagină pentru posteritate, pentru că buna noastră democrație să vadă cât ne costă. Și atunci, eu propun, domnilor deputați, și vă rog pe dv. din majoritate să primiți propunerea mea, să se constituie o comisiune parlamentară, în care să intre reprezentanți din toate partidele, care să examineze cheltuelile și de o parte și de alta. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Acolo să se prezinte toate piesele justificative, cu dreptul ca din partea cealaltă, fiecare să aibă posibilitatea de a denunța un lucru dacă nu este veridic, și dacă adversarul îl contestă, comisiunea să examineze. Și atunci, domnilor, veți vedea de unde am cheltuit noi, ce am cheltuit la aceste alegeri, cât am cheltuit.

Dumneavoastră, care ați fost adversarii noștri, știți cari au fost mijloacele noastre de locomoțiune, cât am cheltuit pentru mașini și cât ați cheltuit dv., câte camioane am avut noi și câte ca-

mioane ați avut dv.; cât a fost bănetul care s'a plimbat dela o parte și dela cealaltă parte, și dați-mi voe la această chestiune să mai adaug încă ceva. Spuneam că sunt clipe rezumative în viața omului. Acum când sunt sub ploaia de săgeți a tuturor adversarilor și sub revărsarea otrăvită a atâtor calomnii și a atâtor mizerabile gazete străine, vreau să mai adaug un codicil, ca o nouă atribuție pentru această comisie, pe care o propun și pe care vă rog, domnule președinte, la urmă să vă exprimați părerea, dacă o acceptați.

D. TIBERIU MOȘOIU, vice-președinte : Voiu consulta Camera.

D. I. MIHALACHE : Domnule președinte, cer cuvântul.

D. OCTAVIAN GOGA : Să termin eu. Domnilor deputați, ziceam că mă găsesc într'un moment rezumativ al vieții mele. De zece ani de zile am fost în mod tri-vial calomniat, și ultimul val de minciuni l-am găsit la malul Dunării, patronat de dumnealor, că am plecat de la ministerul de Interne cu buzunarele doidora de bani, cu 13 milioane.

Iată, domnii mei, așteptarea mea de aproape 10 ani, pentru a lămuri această chestiune în mod definitiv, este la înălțimea disprețului pe care l-am avut de a sta de vorbă cu escrocii. Dar acum, după ce lucrul a trecut, iată, mai fac o propunere : comisiunii acesteia îi voi pune la dis-

poziție și chitanțele celor 11.500.000 lei pe care în momentul plecării noastre dela guvern, a trebuit să îi plătim. Le voi pune la dispoziție. Dacă din această chestiune se degajează un sentiment de responsabilitate și pentru alte partide și pentru alți foști miniștri de Interne, cari se cred datori să justifice fondurile ordinii publice cu chitanțe, îi privește. În orice caz, chitanțele mele sunt la dispoziție. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. I. MIHALACHE: Imi dați voe...

D. OCTAVIAN GOGA: Lăsați să termin. Veți discuta această chestiune la sfârșit.

CINE A INTRODUS VIOLENȚA ?

S'a zis că noi am introdus violența. Dv. vă aduceți aminte că am făcut o declarație atunci când m'am dus la Severin, tocmai pentru a pune lumea în gardă, că nu vreau violență.

Am spus: violența se găsește în arsenalul nostru, dar nu am declanșat-o. Când o vom declanșa-o vom spune ca să știe țara. Acesta este adevărul. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin), și-l repet și aci. Când mă voi convinge că România are nevoie de violență, pentru a curăți putregaiul și canalele care se găsesc în ea, voi spune țării că de azi încolo începe perioada de violență. (Aplauze prelungite pe băncile partidului Național Creștin).

D. I. MIHALACHE: Dumnealui crede că aceasta este o acțiune civilizată și că de aci încolo are să desfășure arsenalul de violențe.

Să ia cunoștință de încă un

lucru : îi vom învăța noi cu violențele.

D. AUREL DOBRESCU: Nu face pe Mussolini, domnule Goga. Partid de hoți de codru! (Protestări vehemente pe băncile partidului Național-Creștin).

D. TIBERIU MOȘOIU, vicepreședinte : Domnule Dobrescu, vă rog să vă retrageți expresia de „partid de hoți de codru“.

D. AUREL DOBRESCU: Nu retrag nimic, domnule președinte, pentru că d. Goga face semne de bătaie aci. Dar ce suntem noi? Eu sunt cetățean liber în Țara Românească.

D. NICHIFOR ROBU: Ești eliberat provizoriu nu ești liber (ilaritate pe băncile partidului Național Creștin).

D. TIBERIU MOȘOIU, vicepreședinte : Iau act atunci că dv. domnule Dobrescu nu v'ați retras cuvântul și vă chem la ordine.

D. OCTAVIAN GOGA: Domnilor deputați, acești domni vorbesc de „hoți de codru“ Ei bine, cu codrii am avut și eu ceva : i-am cântat și toată Țara Românească cântă : „La noi sunt codri verzi de brad...“. Dar ce a făcut dumnealui la minister, cu codrii? ! (Ilaritate pe băncile partidului Național Creștin).

Ziceam, domnii mei, că se exagerează. Sunt gazete în a căror natură și în a căror nervi este o exagerare. Se spune că noi am introdus violența. Nu am introdus nicio violență. Dar sunt supersensibilități cari se grefează pe un fond de cutremur atavic, care imediat strigă și lansează: violență, violență! — într'o vreme când lucrurile nu sunt tocmai așa.

Exemplul tipic l-ați avut în cazul regretabil al arbinului Niemrower : un nebun a tras asupra lui i-a găurit pardesiul și pe urmă am avut buletinele pardesiului rănit, cinci doctori iscăleau pe pardesiu, fiindcă îl puseseră pe

rabin la pat, îl fotografiau și trimeteau fotografiile până la Kalkuta, să vază cât de plină de violență este această țară. Era vorba numai de o haină găurită și cu toate acestea în toate țările se striga : viloență, violență.

CAND DRAGOSTEA DE ȚARA PRIMEAZA

Și acum, domnii mei, cer atențiunea dv. deplină, ca fiind vorba de violență și vă atrag atențiunea asupra unui caz pe care l-am tăcut până astăzi, despre care nu am vorbit pentru că într'adevăr n'am voit să înăsprim lucrurile și să le împingem la violență.

Sunt patru, cinci luni aproape, de când la adunarea dela Cernăuți la care au participat foarte mulți oameni — adunarea aceasta a fost filmată prin urmare nu se poate pune la îndoială afirmațiunea mea — o coloană de țărani care venea în spre Cernăuți a trecut prin târgul Briceva din Basarabia, ca să ia trenul. În târgul Briceva care este un târg evreesc acești 20 de țărani au fost bătuți cu drugi de fier, chinuți în bătăi și...

D. I. HUDIȚA: Ce legătură are cu Mehedinții ?

D. OCTAVIAN GOGA: Dacă nu aş avea cap și aş avea numai palme, tare m'ar mânca, când te văd. (Mare ilaritate pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității).

O coloană de țărani a trecut din com. Baraboi prin târgul Briceva unde au fost schingiuiți în bătăi, iar unul dintre ei, Alexandru Damian, tatăl a opt copii a fost omorît de populațiunea aceasta (exclamări) în frunte cu primarul Leiba Tandler

(Pasaj cenzurat).

(protestări violente pe toate băncile).

VOCI : Rușine ! Rușine !

D. I. MIHALACHE : Și ce a făcut guvernul ?

D. OCTAVIAN GOGA : Ceilalți țărani schingiuiți au venit la Cernăuți.

(Voci depe băncile partidului național-țărănesc : Ce a făcut guvernul ?).

D. EUGEN TITEANU, subsecretar de Stat la ministerul de Interne : Voi spune îndată ce a făcut guvernul.

D. OCTAVIAN GOGA : Acești țărani au venit la adunarea de la Cernăuți și i-am înconjurat și cu profesorul Cuza și toți conducătorii i-am rugat să nu spună la nimeni, nimic. Să nu spună nimănu un cuvânt, pentru că ne era frică nouă de grozăvia lucrului ce s'ar fi putut întâmpla, dacă 100.000 de oameni ar fi știut că la târgul Briceva, Leiba Tandler și tot târgul evreesc

(Pasaj cenzurat).

Nu s'a spus un singur cuvânt acolo, nu am spus nimic.

(Voci de pe băncile partidului național-țărănesc : Rău ați făcut).

D. OCTAVIAN GOGA : Am publicat știrea în gazete. Cenzura a șters-o. Am venit la minister și după câte știu autoritățile au arestat 17 de acești indivizi, pentru că s'a constatat adevărul.

A treia zi l-au îngropat pe Alexandru Damian și au fost la trei kilometri, la comuna Baraboi, 10.000 de țărani, s'au dus cu coasele acolo. Am trimis deputați din Basarabia și Moldova să stea cu ei de vorbă, să-i roage să nu facă nimic, să nu se miște, să se întoarcă pe la casele lor, în liniște.

Domnilor miniștri, nu știu ce s'a întâmplat mai târziu cu acei oameni, mi se pare că unii din ei au izbutit să se strecoare, că au scăpat dela închisoare.

(Voci de pe băncile partidului Național-Creștin : Toți sunt în libertate).

D. OCTAVIAN GOGA : Adevărul adevărat este că Alexandru Damian este mort, mort cu rușine. Și atunci, îmi vorbește mie unele canale despre violență? Un singur deget dacă am fi ridicat acolo, pe platoul de deasupra Cernăuților, și poate nu mai rămâne piatră de piatră din tot orașul. N'am făcut-o dintr'un sentiment cetățenesc onorabil, de om cu răspundere, care vrea liniște în această țară. Cine sunt însă aceia cari otrăvesc necontenit cu cerneala lor, sufletul românesc? Știți cine!

Eu cred în nemurirea sufletului. Alexandru Damian, fraților, este acum undeva, de unde se uită la noi, atunci când invocăm umbra lui și pe cei opt copii rămași orfani.

Să se bage bine de seamă : Alexandru Damian are să fie răzbunat. (Vii aplauze pe băncile partidului Național-Creștin ; intreruperi pe băncile partidului național-tărănesc).

D. dr. AUREL DOBRESCU : Guvernul n'are nimic de zis ?

D. OCTAVIAN GOGA : Va răspunde la urmă d. subsecretar de stat Titeanu și va fixa adevărul. Eu vă spun însă că aceasta este realitatea și o arăt în fața opiniei publice, s'o judece țara și străinătatea, să vadă sufletul poporului românesc și să vadă care este origina provocațiilor în această țară. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

REVOLVERUL BATAUȘULUI ELIAN

Mai am câteva cuvinte și termin. Una dintre cele mai curente invinuirii care ni se aduc; așa putea zice o calomnie, este că noi am fost probejații guvernului, că guvernul ne-a ajutat în aceste alegeri, pentrucă n'a pus contra-candidat. Nu se face însă comparație cu situația de acum 6 luni,

când candidatul partidului național-tărănesc n'a avut contra-candidat din partea guvernului, deci guvernul era într'o continuitate de atitudine imparțială, lăsând mână liberă forțelor politice din opoziție să se măsoare între ele.

D. I. MIHALACHE : Domnule președinte, vă atrag atenția că d-l Nichifor Robu a venit aici cu revolver. I-a căzut acum din buzunar.

D. TIBERIU MOȘOIU, vice-președinte : Domnule Robu, dacă în adevăr aveți revolver, vă rog să-l predați d-lui chestor.

D. NICHIFOR ROBU : Dați-mi voie să mă explic. Acesta este un revolver confiscat la Suceava în alegeri, dela bătașul Elian, care era cu d-l Potârcă, și pe care l-am adus ca să-l depun pe biurotul Camerii. (D. deputat Nichifor Robu înmânează d-lui președinte revolverul, în aplauzele membrilor partidului Național Creștin).

D. NICHIFOR ROBU : Și mai am aici confiscată la Suceava, dela dumnealor, (arătând spre băncile ocupate de partidul național-tărănesc), când mă amenințau cu moartea, o pușcă. Iată argumentele dumnealor dela Suceava. (Înmânează d-lui președinte o pușcă, o cartușieră plină cu cartușe și o baionetă). (Aplauze prelungite pe băncile partidului Național-Creștin). Exclamații pe băncile majorității; intreruperi, protestări pe băncile partidului național-tărănesc).

D. TIBERIU MOȘOIU, vice-președinte : Suspend ședința.

Ședința se suspendă.

Examenul politic al alegerilor parțiale

D. OCTAVIAN GOGA: Domnilor deputați, după acest intermezzo eroic, dați-mi voie să-mi continui cuvântarea.

Se spunea de legenda că guvernul ne-a susținut pe noi. Ei bine în câteva cuvinte vreau să vă arăt nu numai că n'am fost susținuți, dar obiectivitatea dusă prea departe a d-voastră s'a transformat într'un ajutor pe seama partidului național-țărănesc. De ce ?

Întâi, a fost amânată alegerea. Aceasta a fost în defavoarea noastră, fiindcă, domnii mei, noi ne făcusem opera de propagandă, care era aproape terminată, și atunci amânându-se alegerea, s'a pus problema duratei, iar odată cu problema duratei, s'a pus și problema rezistenței materiale, care nu mai era un argument în favoarea noastră, ci s'a transformat pentru noi într'o lovitură.

Dar pe urmă s'a făcut evacuarea propagandiștilor. Eu invoc obiectivitatea ca un argument de apreciere, de câte ori faptele mele sunt puse sub ochii deaproapelui.

Atunci, vă rog pe d-voastră, care sunteți în acest litigiu, spectatori, informați-vă în orașul Severin, care a fost teatrul acestei lupte, cum au fost judecate manifestările mele, ale oamenilor pe care i-am adus eu și acelea ale oamenilor pe cari i-au adus dumnealor...

D. dr. N. LUPU: Pe care i-am adus eu.

D. OCTAVIAN GOGA: Orașul Severin poate să certifice dacă a fost aceiași calitate de o parte și de alta. Eu însă îndrănesc să spun — și vă pot da chiar numele acelor cari au participat, — că au fost din partea noastră foarte multe elemente intelectuale și tineret, care în propa-

ganda pe care o făceau — se ducea cu cântece. Este plin Severinul și Mehedințiul astăzi de cântecele acestea, cari dumnealor nu le plac.

Guvernul și conducătorii partidului liberal au ordonat completa abținere dela aceste alegeri. Aceste dispoziții s'au executat riguros, ceea ce probează numărul scăzut al celor cari s'au prezentat la alegeri. În afară de aceasta, o parte din liberali — mi se pare membrii unei disidențe de care nu mă ocup — a dat voturile d-lui Gheorghe Brătianu.

Din punct de vedere administrativ, ordinele nu au fost însă riguros executate, în ce privește privigherea asupra ordinei. Noi am cerut ca, înainte cu trei zile de alegeri, cărciumile să fie închise, dar dispoziția dată în acest sens de guvern nu a fost respectată cu toată rigurozitatea, căci în foarte multe părți cărciumile au funcționat. În afară de aceasta, butoaiile de rachiu, cari au venit din Dolj, se plimbau în voie.

Aici se pot spune tot felul de insulte și tot felul de intervenții ale adevărului. Deaceia, eu fac apel la fiecare dintre dv., la fiecare judecător normal pentru ca să vă duceți și să verificați pe loc, care a fost răsunetul partidului Național-Creștin în acest colț de țară. Îndrănesc să afirm și vă invit pe dv., cari vreți să constatați adevărul în mod postum, să vă duceți acolo, să luați contact cu satele și să vedeți cum un întreg colț de țară este inflăcărat de ideia națională, prezentându-se sub forma unei manifestări care dă chiar de gândit. Pen-truce? Pentrucă argumentul străinismului, pe care îl invocăm noi acolo, nu se verifica pe loc. Pentrucă acolo sunt relativ străini

foarte puțini și de multe ori mă gândeam, ca nu care cumva ideile noastre să ia caracterul unor teorii abstracte. M'am convins însă că țăranul nostru este foarte înțelegător și explicându-i-se catastrofa deosebire între prețurile agricole și prețurile industriale, la lumina acestui adevăr, țăranul avea posibilitatea de penetrație în laboratorul politic al țării și știa ce are să spună.

Dați-mi voie să trec la examenul politic al chestiunii. M'am ocupat până acum mai mult de atmosfera otrăvită, regretabilă, în care s'au făcut aceste alegeri. Amicul meu George Cuza va prezenta instrumentarea oarecum tehnică, dela caz la caz. Nu mă voi ocupa acum de concluziile politice ce trebuie să fie trase din aceste alegeri.

Au fost trei alegeri: una la Suceava, una la Mehedinți și una la Hunedoara. Despre alegerea dela Suceava, nu am ni-

mic să mai vorbesc, pentru că adevărul este eclatant. Dv. știți că proporțiile depășesc orice manifestare politică din partea opoziției, în timpul din urmă și are un caracter impresionant, căci lupta s'a dat la Senat, unde este elementul mai ponderat a oamenilor mai în vârstă.

Am avut prin urmare un succes eclatant la Suceava. Au rămas celelalte două județe. A fost alegerea dela Mehedinți, unde o deplasare de 1500 voturi ne pune în situația de a câștiga alegerea.

Dacă dv. vă mândriți cu acest rezultat, sunteți mai tari în această farmaceutică de voturi. Pe mine nu mă interesează. Dar privind în mod informativ numai, cred că țara și cititorul obiectiv de gazetă nu va trage zdrobitoare concluzii politice împotriva noastră.

Național-țărăniștii în slujba Kominternului

Dar dv. ați avut un mare succes la Hunedoara, pe care vă rog să-mi dați voe să-l analizez.

Este al dv. sau al cui este acest succes?

Vă rog să dăm la o parte tot ce-am spus, pentru ca să se ridice în cumpăna judecării dv. faptul pe care vreau să-l relev în aceste clipe.

Am aici o broșură care are o copertă anodină: „ȘTE-FAN DIACONESCU, avocat; LEGE PENTRU ASANAREA DATORIIILOR AGRICOLE, votată de Senat la 11 Apri-

lie 1932; textul oficial”, broșură care a fost răspândită în țară prin Decembrie 1935.

Dacă însă deschizi această broșură, vezi că nu are nimic aface cu conversiunea, ci este pur și simplu o broșură de propagandă sovietică, cu care în timpul din urmă România începe să se întâlnească tot mai des. Această broșură este un plan de revoluție mondială, un quasi-curs de metodologie comunistă: cum se instrumentează mișcarea bolșevică în țările burgheze, proclamată de către KOMINTERN,

arătându-se aici cu toată seriozitatea din cine este alcătuit. Kominternul e congresul mondial al bolșevismului din toate țările, care are reședința la Moscova și care se ține în fiecare an acolo. În anul din urmă s'a ținut în luna August. Sunt membrii, membrii supleanți, comisia internațională de control, este afișată în mod public, cum s'ar zice, osătura organizației comuniste mondiale.

Nu vă citesc toate aceste nume. Desigur că ritul mozaic are foarte mare rol aici; se constată din numele pe care le vezi, în afară de cele pe care nu le poți controla, cum e Cohn, Ulbrich, Derberger, Gotwald, iar la nr. 23, pentru Ungaria este Bela Kuhn, iar la nr. 42 pentru România este Boris Ștefanof.

Vă spuneam, este un curs de metodologie sovietică pentru instrumentarea acțiunii sovietice în toate țările. Este foarte interesant de citit, pentrucă se arată prin ce mijloace, cu foarte mare subtilitate, uzând de situațiunea locală din toate țările, se propagă procesul de penetrațiune al bolșevismului. Iată ce spune la pagina 14, despre campaniile electorale în țările burgheze: „Campaniile electorale trebuie folosite pentru desvoltarea și întărirea frontului unic de luptă al proletariatului. Prezentrându-se în alegeri, comuniștii trebuie să lupte pentru infăptuirea frontului unic, cu partidele social-democrate, cu sindicatele, cu organizațiunile

țărănești și ale meseriașilor, **DEPUNAND TOATE SFORTĂRILE LOR PENTRU A IMPIEDICA ALEGEREA CANDIDATULUI REACȚIONAR ȘI FASCIST.** În fața primejdiei fasciste, comuniștii, ținând seama de creșterea și succesele mișcării de front unic, precum și de sistemul electoral existent în fiecare țară în parte, pot să ducă campania electorală pe o platformă comună și pe liste comune, ale frontului antifascist, rezervându-și libertatea agitației politice și libertatea de critică“.

Pe urmă, domnilor, ideia frontului popular, a frontului antifascist, cum spun ei, scoate capul în fiecare colț de pagină, mergând așa de departe încât să spună: „Pentru țările burgheze să se creeze frontul antifascist, frontul popular și chiar să se facă **GUVERNE**“ nu de către bolșevici ci de către acest front popular, pentrucă el este anticamera disoluției lumii burgheze, pe urma căreia apoi se instaurează bolșevismul.

Iată, domnilor, această broșură, pe care o pun la dispoziția dv.

D. dr. N. LUPU: Atrage atenția lui Sarraut la Paris, căci ai făcut o descoperire foarte importantă! (Ilaritate pe băncile partidului național-țărănesc).

D. OCTAVIAN GOGA: Acestea nu se pot rezolva cu flecării, sunt lucruri prea serioase.

Acum după ce v'am citit această rețetă de instrumentare a mișcării bolșevice, dați-mi voie să vă citesc aici câteva fragmente

dintr'o scrisoare publică adresată d-lui Mihalache și răspândită în toate părțile.

D. I. MIHALACHE : Ași fi curios să văd și eu acea scrisoare.

D. OCTAVIAN GOGA : Veți afla imediat conținutul ei ; poate că nu aveți cunoștință de ea, și atunci va fi o revelație pentru dv. (aritate).

D. OCTAVIAN GOGA : Nu cred că am întinerit, dar există un fel de atitudine fizică, care se pune de acord cu atitudinea intelectuală, este echilibrul normal de gândire, de nervi, de mâini și de extremități, pe care dv. le agitați neconștient. De ajuns, pentru Dumnezeu ! Să vă rezervați pentru mai târziu.

Iată scrisoarea care a fost răspândită în toate părțile. Se vorbește despre „norocul” poporului nostru : „vecinătatea cu Uniunea Sovietică”, țară care nu numai că nu are niciun interes de expansiune — toți bolșevicii fac politică externă, dar Uniunea Sovietică e „cel mai firesc apărător al României, împotriva pericolului de cotropire”. Pe urmă, are accente de oarecare lirism pentru marile figuri ale neamului — din punctul lui de vedere — vorbește de atentatul în contra lui Ilie Lazăr și pe urmă o serie de diatribe la adresa dv., domnilor guvernanți, fiindcă spune : „orice tolerare, orice păsuire dată guvernului înseamnă o crimă”...

Spune toate acestea ca pe urmă să ajungă la concluzia: frontul antifascist al poporului. Frontul popular este salvarea ! Vedeți legătura cu broșura... Omul pune în practică acum rețeta, care este dată de Komintern. Mai face anumite constatări de detaliu, care în mod retrospectiv, nu sunt lipsite de oarecare interes și oare-

care picanterie pentru dv. Iată ce zice : „Prăbușirea dela 14 Noembrie a acțiunii, la care se gătea întreaga țară și în fruntea căreia se pregătea să păsească proleariatul chemat de partidul nostru, nu trebuie să se mai repete”.

La urmă, are câteva revendicări. De exemplu: arestarea șefilor fasciști, complotiști, trădători de țară, cum suntem noi ; oprirea oricăror transporturi pentru Italia lui Mussolini — cu aceasta nu stau ei bine, — încheierea tratatului de ajutor reciproc cu Uniunea Sovietelor, despre care mai vorbirăm noi din când în când cu oarecare modestie reținută la această tribună, și pe urmă cere un guvern al frontului popular antifascist, și iscălește: BORIS ȘTEFANOV.

Această scrisoare iscălită Boris Ștefanov, membru al Kominternului, este datată din Ianuarie 1936, când s'a pus problema alegerilor. Pe urmă, la 17 Ianuarie, apare în gazeta „Dreptatea” comunicatul dumnealor, care termină : „Acest partid primește cu mulțumire concursul amical și politic al grupărilor locale și partidului social democrat, dornice de un climat de sinceră democrație.

D. I. MIHALACHE : Cântecul este așa de vechi—de 20 de ani—în cât eu regret că un cântec răsuflat mai răsună încă prin gura poetului Octavian Goga.

D. OCTAVIAN GOGA : Nu știu intru cât cântecul este vechi, dar eu am citit rezoluția Kominternului din August 1935 și scrisoarea lui Boris Ștefanov, care este din Ianuarie 1936. V'am citit comunicatul dumnealor, care spune că primiți cu plăcere. Și acum, iată de cine a fost luată hotărârea, ca să rectificăm adevărul. Au aderat la frontul popular : frontul plugarilor, uniunea plugarilor și muncitorilor maghiari,

partidul socialist al d-lui Constantin Popovici, partidul social-democrat și blocul muncitoresc.

D. C. BURSAN : Cei din urmă sunt într'adevăr comuniști.

D. OCTAVIAN GOGA : Și atunci, domnii mei, se publică în gazeta „Zorile“ însăș rezoluția acestora. Duceți-vă la cenzură, și veți vedea că a fost șters blocul muncitoresc, pentru ca să nu lase în circulație numele partidului comunist, însă rezoluția o am aci. luată din gazeta „Zorile“.

Iată ce zice comunicatul : „Aprobă munca depusă în județul Hunedoara pentru realizarea frontului stânger, care s'a concretizat și adâncit. Hotărăște a sprijini efectiv și activ în această alegere parțială o singură candidatură a forțelor democratice atât la fața locului cât și în toată țara. Stabilește un plan concret de acțiune pe tot timpul alegerilor, în județul Hunedoara în primul rând și în celelalte județe unde au loc alegerile parțiale pentru toți aderenții de față ai frontului popular, cum spune Komintern-ul: „spre a asigura succesul forțelor democratice în alegeri și pentru lărgirea razei frontului popular în toată țară“.

Vreți să știți, cum se reflectă acest act politic al frontului popular, în gazetele de doctrină bolșevică dela noi din țară ?

Am una aci înaintea mea, o puteți controla căci se găsește la Brașov, nu am făcut-o eu și pe aceasta. Se chiamă „Vremuri Noi“.

Iată cum este salutat în această gazetă actul politic pe care l-ați săvârșit d-voastră.

D. I. MIHALACHE : Crezi d-ta că ai autoritate morală să-mi dai lecții de naționalism (interruperi, sgomot pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității).

D. OCTAVIAN GOGA : In curând, d-ta o să-mi dai indicațiuni și cum să scriu versuri. D-ta le știi pe toate. De când plimbi o cămașe ai toate autoritățile. Fie

care cu autoritatea lui. Autoritatea nu se invocă, se afirmă, autoritatea se degajează din activitatea noastră, nu din afirmațiuni.

Această revistă care apare sub îngrijirile unui profesor secundar, a celui Ilie Cristea, despre care ați auzit vorbindu-se uneori, aciuat acolo la Brașov și din nenorocire încă tolerat, această revistă scrie între altele : „Trăiască frontul unic, trăiască frontul popular“ iscălit : M. G. Bujor, Harcov. Iată un salut călduros care vine de peste Nistru. (Interruperi pe băncile partidului național-țărănesc).

Domnilor, dacă nu vă supăra de ce vă congestionați așa, de ce vă cutremurați ? Lăsați-mă să vorbesc și faceți-vă o mască de indiferență, de eleganță, de liniște, de dispreț, dar ascultați-mă. Dacă vă tot congestionați și săriți într'una, înseamnă că vă doare.

D. dr. N. LUPU : Pentru mine este o mare deziluzie când vine cu argumente de acum 20 de ani și cu delafțiuni de acestea.

D. OCTAVIAN GOGA : Domnilor, ora nu este așa de înaintată ca o memorie să piardă astfel cifrele. Dumnealui spune că viu cu documente de acum 20 de ani. Nu sunt nici de acum 6 luni. Am adus documente din August, am adus apoi documente din Ianuarie și acum vă citesc din Februarie. Iată ce spune gazeta bolșevică despre frontul popular înfăptuit de dumnealor : „Unitatea de acțiune, cinstea acestei înțelepte inițiative se cuvine blocului democratic, în primul loc frontului plugarilor dela Hunedoara și Uniunii Muncitorilor și țăranilor unguri din Ardeal“. Iar mai departe zice : „Cu prilejul alegerilor parțiale dela Mehedinți și Hunedoara PARTIDUL NAȚIONAL-TĂRĂNESC CARE MAI ȘOVAIA ÎNCA A ÎNȚELES CA AR FI PIERDUTA PARTIDA, OCOLIND ÎNCA IDEEA FRONTULUI POPULAR, ȘI DE ACEASTA DATA AR FI FOST SA LASE CAMP DES-

CHIS INTRONARII REACȚIUNII FASCISTE ȘI SA SEMNEZE SINGUR SENTINȚA DESFIINȚĂRII LUI, DACA NŪ FACEA FRONTUL POPULAR“.

Așa spune gazeta bolșevică, care pe urmă dorește înfăptuirea frontului popular pe toată țara.

Mergem mai departe. După înfăptuirea acestui acord politic a venit instrumentarea lui pe teren. (Intreruperi pe băncile partidului național-țărănesc).. Domnule președinte, vă rog, spuneți-le să nu mai urle. (Intreruperi, discuțiuni între membrii partidului Național Creștin și cei ai partidului național țărănesc).

Se spune aci : fasciștii lui Cuza, Goga, Vaida vând țara lui Hitler și lui Horthy.. Se vorbește apoi de drepturi, de democrație, de pace, acuzându-se guvernul că a băgat în închisoare pe profesorul Bugnariu, a cărui soartă o plânge necontentit „Adevărul”. Melodrama continuă : și după aceea spune : „să urmăm pe brava noastră tovarășă Ana Pauker, cea mai curajoasă luptătoare a poporului român”. (Ilaritate).

D. I. MIHALACHE : Domnul Goga vrea să dovedească că județul Hunedoara. (Exclamări, ilaritate).

VOCI : Hunedoara.

D. I. MIHALACHE : ... este plin de comuniști. (Zgomot).

D. OCTAVIAN GOGA : Domnilor, o să vă citesc din aceste manifeste de la „Hunedoara” (Ilaritate).

D. I. MIHALACHE : Observ că d-ta acum distrezi majoritățile.

D. OCTAVIAN GOGA : Ilaritatea trece barierele partidului, când cineva se face de răs. (Ilaritate).

D. I. MIHALACHE : Vă rog, mai adresați-vă și către noi...

D. dr. LUPU : Cel puțin când ne insultă.

D. OCTAVIAN GOGA : Vă rog, vă înșelați...

D. dr. AUREL DOBRESCU : Din ce citiți ? Trebuie să știm și noi.

D. OCTAVIAN GOGA : Dintr'o operă a d-lui Mihalache. (Ilaritate).

D. I. MIHALACHE : Proza mea, domnule Goga ?

D. OCTAVIAN GOGA : Am glumit. (Ilaritate).

Foarte multe acuzații vi se pot aduce. Dar, ar fi din partea mea o nedelicatețe dacă v'aș aduce acuzația că faceți proză și, mai ales, să v'o citesc aici. (Aplauze ilaritate pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității).

Glumele mele le veți auzi, dacă veți tempera vocea dv. (Intreruperi pe băncile partidului național-țărănesc).

Iată ce se mai spune aici : „Uniți-vă cu toții împotriva tâlharilor fasciști. Alegeți-l pe cetățeanul Ghiță Pop”.

Mai departe, ca să vedeți ce bucurii și ce făgăduinți se plimbu prin fața acestor cetățeni nenorociți dela „Hunedoara” : „Să plătească cei bogați taxele și impozitele. Vămile să fie desființate. Banii să-i plătească bogații, acești bani se duc pe tunuri, bombe și muniții pentru războiul de cucerire”. Noi, săracii, vrem să ducem război de cucerire ! „Amnistie generală luptătorilor pentru libertatea poporului. La închisoare cu fasciștii, trădători de neam, care vând țara lui Hitler”. Iese Ana Pauker din închisoare și intră Cuza și cu mine. (Aplauze, ilaritate pe băncile partidului Național-Creștin).

„Tratat de ajutor cu Uniunea Sovietică pentru apărarea păcii și independenței naționale. Egalitate politică, economică și culturală pentru toate popoarele din România. Alegeți candidatul Frontului popular antifascist, Ghiță Pop, care s'a legat să apere cererile antifasciste. Intrați în partidul comunist” ! (Aplauze, strigăte de bravo ironice pe băn-

cile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității; întreruperi, protestări pe băncile partidului național-țărănesc).

D. G. POP: Mai întâi, nu este scris de mine acest manifest. În al doilea rând, sunt hotărît să lupt numai pentru partidul național-țărănesc și sunt împotriva fascismului, în frunte cu d. Oc-

tavian Goga. (Întreruperi, protestări pe băncile partidului Național-Creștin).

D. C. BURSAN: Vreți să vă răspund eu? Manifestul a fost răspândit. (Aplauze prelungite pe băncile partidului Național-Creștin, întreruperi, vociferări pe băncile partidului național-țărănesc).

Pericolul ofensivei comuniste

D. OCTAVIAN GOGA: Prin urmare, domnilor, lucrurile se desprind limpede și pentru judecata noastră și pentru judecata d-voastră, la care fac apel, pentru ca să trageți concluzia.

Voturile pe care le-am luat noi, în oricare parte, sunt voturi românești, sunt voturile cari se desprind din influența unei doctrine asupra țării. Voturile dumnealor ați văzut certificat aci în fața dv. în mod nedesmințit... (D. dr. N. Lupu întrerupe).

Ce mai vrei, domnule? Te paște apoplexia, nu vezi?

Domnilor, dacă s'ar desprinde din trecut o figură venerabilă care să asiste la aceste debateri, ce-ar putea spune? Acest discurs al meu rostit la această tribună, a fost mai mult un act fizic, decât de inteligență.

(Întreruperi pe băncile partidului național-țărănesc).

D. dr. N. LUPU: Ai exercitat actul acesta fizic, impuindu-ne urechile noastre timp de patru ceasuri.

D. OCTAVIAN GOGA: Da, da, cu dumneata vorbesc cu picioarele, iar nu cu capul. (Întreruperi).

Prin urmare, lucrul se pune limpede și eu am ajuns la sfârșitul cuvântării mele.

(Se naște un schimb de cuvinte între d-nii dr. N. Lupu și Tilică Ioanid).

D. TIBERIU MOȘOIU, vicepreședinte: Domnule doctor, este a treia oară când vă atrag atențiunea ca să nu mai întrerupeți căci altfel voi fi silit să iau măsurile impuse de regulament.

D. dr. N. LUPU: Nu pot să primesc toate învectivele cari mi se aruncă fără să nu reacționez.

D. TIBERIU MOȘOIU, vicepreședinte: Invective provocate. (Vociferări, sgomot).

D. OCTAVIAN GOGA: Trag deci, domnii mei, concluzia politică din acest examen al faptelor, pe care vi le-am expus d-voastră.

Dacă ar putea să se desprindă o indicație politică în temeiul rezultatului dela Hunedoara, singurul care poate să contrabalanseze rezultatul nostru dela Suceava, atunci o asemenea indicație nu se desprinde în favoarea partidului național-țărănesc, ci în favoarea autorilor, cari au dat acest succes, în favoarea frontului popu-

lar; și atunci, dacă este vorba ca acest rezultat să se transforme într'o platformă de venire la putere, aceasta trebuie să fie rezervată, nu d-lui Mihalache singur, ci în tovărășia cu aliații săi, să facă guvernul împreună cu Boris Ștefanov și Ana Pauker (ilaritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității). Dacă țara vrea, va primi o asemenea rețetă. Eu însă voi lupta împotriva unei asemenea rețete și mă declar gata, dela început și în numele d-lui profesor A. C. Cuza să merg la pușcărie, dacă un asemenea guvern se va face în România. Dar nimeni nu mă împiedică pe mine, ca pe dv., pe toți reprezentanții adevărați ai națiunii, să vă pun în gardă și să vă atrag atenția asupra primejdiilor cari se desprind din această stare de lucruri. Domnilor, eu am auzit cântându-se internaționala la Mehedinți; dincolo a venit Constantinescu-Iași să-și propovăduiască cuvântul lui; vă rog să vă fixați acest adevăr, s'a cântat Internaționala în Valea Jiului, și atunci, dincolo de orice barieră de partid, sentimentul meu de ordine, de autoritate, de bun român face apel la dv. la toți, la unire în fața acestor păduchi ai societății! (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. OCTAVIAN GOGA: În fața acestor fenomene îngrijorătoare, în calitatea mea de om politic, și de observator al unui proces de destrămare sufletească în această țară, care astăzi mă mult decît oricând are nevoie de o solidaritate a sentimentului național, vă atrag a-

tenția, domnilor miniștri, care aveți o situație de răspundere astăzi, să nu mai îngăduiți să se ducă mai departe această agitație comunistă, care se întinde de la zi la zi.

Intrucât privește politica țării, eu îmi dau perfect seama că în România se va produce astăzi un proces de diferențiere sufletească.

D. OCTAVIAN GOGA: Mă vedeți stînd de cinci ceasuri în fața unui cor de oameni, care nu au demnitatea să tacă, să asculte și să răspundă.

Apreciați, dacă nu talentul meu, măcar disprețul meu stînd liniștit atîta vreme, în momente în care vă asigur că nu sentimentele mele de parlamentar erau în joc, ci sentimentele mele de demnitate omenească.

Țara românească trece printr'un proces de diferențiere. Se va simplifica aparatul nostru de gândire politică. De o parte se vor aduna toți cei pentru care contează principiul național cu toate consecințele lui (D. deputat I. Hudiță întrerupe). Omul acesta are un cap de lună plină, pe care cînd îl văd am o eclipsă de inteligență (ilaritate).

De altă parte, — cum s'a văzut la Hunedoara — vor fi la olaltă, strîngându-se toți cei cari au impulsuri internaționaliste.

Dacă există un reazăm de speranță pentru mine, pentru viitorul acestei țări, este în faptul că eu socotesc că toți bunii români vor ști să-și strîngă rîndurile, ca să salveze un patrimoniu național, pentru care s'au luptat strămoșii noștri.

Intrucât mă privește, pe mine și partidul meu, să știți că vom merge înainte pentru propagarea acestor idei. Vom afirma credințele lui.

Cuvântare rostită în ședința de Vineri 13 Martie a Camerii Deputaților

Domnule președinte, domnilor deputați, vin la această tribună în chestiune personală ca să răspund d-lui dr. N. Lupu și domnilor deputați din partidul național-tărănesc, cari s'au ocupat cu alegerea dela Mehedinți și cea dela Hunedoara.

Domnilor, eu consider discuțiunea virtual încheiată. Amândouă părțile au fost la această tribună, au spus ce au socotit, că este important să spună și țara ne va judeca pe toți. Eu mi-am dat silința, în cursul cuvântării mele, să atrag pe d. dr. N. Lupu într'o discuțiune asupra deosebirii de structură ideologică dela partid la partid. Nu am prea reușit. D-sa s'a ocupat mai mult cu drămuirea quasi farmaceutică a violenței, căutând să arate de care parte au fost mai multe acte de violență. A venit apoi cu oarecare invective de ordin personal la adresa mea. La acestea nu voi răspunde. Au fost însă unele învinuiri, care interesează problemele mari politice din țară dincolo de interesele noastre personale. De acestea mă voi ocupa.

Inainte însă de a examina chestiunile, să-mi dați voie să vă reamintesc propunerea pe care am făcut-o și la care nu am primit până astăzi un răspuns din

partea partidului național-tărănesc. Se vede că pe d. dr. N. Lupu și d. I. Mihalache nu-i interesau cuvintele mele de azi și atunci poate să răspundă după ce vor citi din ziare cele spuse de mine. Am făcut propunerea să se constituie o comisie a Camerei, care să examineze cheltuelile făcute de ambele părți la alegerile dela Mehedinți, cu dreptul de reciprocitate de a se denunța din ambele părți, dacă cele spuse dintr'o parte sau alta nu corespund adevărului. Eu mă mențin și astăzi la această propunere. Declar că sunt gata să pun la dispoziția Camerei toate actele trebuincioase prin care să arată cât am cheltuit la aceste alegeri și de unde am cheltuit. Cred că ar fi bine ca lucrurile să se lămurască, ar fi bine chiar dincolo de chestiunile de partid să vedem cheltuelile, pe care le angajează buna noastră democrație și oarecum să ne punem de acord și cu orânduelile, care există în alte state în această privință, fiindcă știți că în Anglia, așa zisele cheltueli constituționale, sunt îngăduite și examinate.

Ce a determinat și ce a fost Pactul de la Ciucea

După aceasta vă rog să-mi dați voce să examinez câteva probleme, care mi s'au fluturat în cursul cuvântării prin interjecții și la care eu până acum nu am răspuns, fiindcă am un obicei rău de a nu mă apăra. Mi se pare de multe ori apărarea un act de autodegradare și deaceia mă folosesc foarte rar de acest dar al apărării. Este însă o chestiune de importanță, trecută oarecum în domeniul istoric al politicii dela noi din țară, asupra căreia voiu stărui câteva momente. Este, domnilor, așa zisul pact dela Ciucea, care de multe ori în cursul discuțiunilor, al polemicilor sau atacurilor dela gazete mi se prezintă ca un act, prin care eu aș fi eclipsat o linie de intransigență în părerile mele politice.

Domnilor deputați, dați-mi voce să elucidez această problemă în câteva cuvinte. Sunt foarte bucuros când văd o atmosferă mai liniștită, ca să am posibilitatea de a vorbi, iar lămuririle, pe care le aduc, să vi le pot prezenta în toată liniștea.

Domnilor, pactul dela Ciucea, încheiat de către partidul poporului cu partidul maghiar, a fost la 1925. Atunci poporul maghiar din Transilvania se găsea într'o situație mai refractară față de viața noastră de stat. Cu rănilor lui recente în suflet, era protestatar.

Stătea pe punctul de vedere al rezistenței pasive. Și era un interes de stat ca ungurii să fie atrași în viața noastră politică, pentruca, prin aceasta, linia re-

vizionismului să fie frântă.

Exista însă un mare obstacol: obstacolul era concepția politică a partidului național de atunci, din Transilvania, concepție care putea să fie considerată ca un izvor de drept pentru unguri.

Prin hotărîrea dela Alba Iulia, din care istoria va reține pur și simplu actul de unire cu țara, care a isvorit din adâncimile sufletului popular, se cuprindeau câteva declarații cari privesc minoritățile din Ardeal.

Vă atrag toată atențiunea asupra acestor declarații, pentrucă ele sunt foarte importante și sunt foarte caracteristice pentru judecata politică a vremii noastre de atunci și a celor cari au zămisliit aceste declarații.

Iată ce se spunea la punctul 1 din această hotărîre:

„DEPLINA LIBERTATE NAȚIONALĂ PENTRU TOATE POPOARELE CONLOCUITOARE. FIECARE POPOR SE VA INSTRUI, ADMINISTRA ȘI JUDECA ÎN LIMBA SA PROPRIE, PRIN INDIVIZI DIN SANUL SAU ȘI FIECARE POPOR VA PRIMI DREPTUL DE REPREZENTARE ÎN CORPURILE LEGIUITOARE ȘI LA GUVERNAREA ȚĂRII ÎN PROPORȚIE CU NUMARUL INDIVIZILOR CE-L ALCATUESC”.

Vă să zică, fără a stărui mai mult asupra acestei chestiuni, descifrați și dv. cu toții că era o concepție

de autonomie, care putea să ducă la o idee nu de stat național român, ci la o idee de stat federativ.

Aceasta era concepția politică curentă la partidul național, condus de d. Iuliu Maniu în acele vremuri.

Socoteam că este un mare interes național ca această concepție să fie eclipsată, ca linia de revizionism unguresc să fie frântă și deci, căutam posibilitatea ca reprezentanții minorității maghiare să vină în această Cameră, însă într'o formă corespunzătoare cu interesele statului nostru.

Și atunci, domnilor deputați, după discuțiuni, s'a încheiat această înțelegere, pe care eu o am aci — și întâmplător tocmai în ziarul „Patria“*). Cred că nu pot fi acuzat, deci, că citeșe lucruri cari nu sunt corespunzătoare realității.

Din acest pact s'au fluturat, în cursul vremii, mai mult unele deziderate, pe cari le exprimam în legătură cu folosirea limbei lor, cu nevoile administrative, școlare și bisericesti. Niciodată însă nu s'a pus în discuțiune contravaloarea de mare importanță, pe care o servea conducerea partidului maghiar partidului poporului de atunci și deci marilor interese naționale și de stat.

Iată contravaloarea:

„Partidul maghiar, luând la cunoștință programul partidului poporului, aprobat la Sibiu în anul 1922, luna Decembrie, va da tot sprijinul pentru realizarea programului, completat cu dezideratele sale mai jos anexate și nu va lua inițiativa

niciunei acțiuni politice în afară de cadrul acestui program al partidului poporului.

„Al doilea. Senatorii și deputații ambelor partide vor forma o singură unitate parlamentară.

„Al treilea. Pentru a păstra unitatea în conducere, partidul maghiar va primi directivele politice date de președintele partidului poporului, în cadrul acestui program“.

Domnii mei, socotesc că a fost un act de mare înțelepciune politică atunci când, la anul 1923 s'a reușit ca partidul maghiar să fie încadrat în ideia noastră de stat, mai mult să fie înglobat într'un partid românesc și să ia angajamentul de a primi directivele politice de la șeful partidului poporului, care era atunci generalul Al. Averescu.

Nu cred că se va găsi cineva în această țară, care să tragă la îndoială sentimentele patriotice ale generalului Al. Averescu și buna lui chibzuință și deci să tragă la îndoială că s'a făcut un act de înțelepciune.

Am în fața mea declarația președintelui partidului maghiar de atunci, d. Ugron, care spunea în limba franceză următoarele:

„Domnule general, noi vom da la o parte din luptele noastre orice mijloc ilegal și oprit, noi vom recunoaște marea schimbare survenită după război, noi vom conta cu această schimbare și noi vrem să fim cetățeni loiali, pacifici și laborioși ai României“.

Iată, deci, pactul dela Ciucea. Care este chestiunea acestor deziderate pe care le exprimă dânsii? Nu vă voi obosi cu ele, — ele sunt publicate, — vă rog însă,

*) Oficiosul din Cluj al partidului național-țărănist.

domnii mei, și rog pe ori cine ca să smulgă din aceste deziderate, ori care, și să le examineze la lumina făgăduințelor pe care le-au dat, în mod intempestiv și politicește inoportun, la Alba Iulia conducătorii politici de atunci.

Pentru a vedea mai de aproape care era concepțiunea d-lui Maniu în materie de limbă și utilizarea limbilor minoritare, eu îmi permit și sunt în dreptul meu, să utilizez aci în fața d-voastră o broșură care este rarisimă și contează pentru bibliofili căci, cred, că este singura broșură pe care a tipărit-o d. Maniu. Iată ce spune d-sa în această conferință, pe care a ținut-o în anul 1926 la Institutul social român, asupra problemei minorităților. Vă rog să ascultați câteva cuvinte, fiindcă ele luminează într'un laborator de gândire politică cu care noi ne întâlnim la fiecare pas.

D. G. POP : Nu a fost tipărită de d. Maniu această broșură, ci de Institutul social român. O mică rectificare.

D. G. A. CUZA : Cu atât mai rău înseamnă că nu a publicat nimic în viața lui.

D. OCTAVIAN GOGA : Nu am afirmat că d. Maniu a tipărit această broșură, ci că este singura tipăritură depe urma d-lui Maniu. Este o conferință a d-sale.

Ascultați ce spune d-sa la pag. 17 :

„In importanta chestiune a întrebuintării limbilor minoritare, va trebui să se stabilească pentru singuraticile oficii și servicii publice limba oficială internă și limba oficială externă, pentru comunele, orașele și județele unde minoritățile locuiesc în proporții considerabile. Pentru a pricepe înțelesul limbei oficiale interne și externe, este necesar a preciza că limba oficială internă înseamnă limba de contact oficial în via-

ța și mecanismul intern al oficiului respectiv; în ea se conduc registrele, corespondența și rapoartele interne și în ea se dresază procesele-verbale. Limba oficială externă înseamnă limba de contact cu părțile solicitante oral și scris. În ea se dresază procesele verbale, în ea se comunică hotărârile părților solicitante și celor interesate. **CAND SE STABILEȘTE PENTRU UN OFICIU OARECARE O LIMBA OFICIALA, ALTA DECAT CEA ROMANA, FIE INTERNA SAU EXTERNA, ACEASTA SE INTELEGE TOTDEAUNA AȘA CA EA ARE ACEASTA CALITATE ALATURI DE LIMBA ROMANA, ALTERNATIV ORI PARALEL AȘA CUM CONSIDERAȚIUNILE PRACTICE ȘI NATŪRA CAZURILOR CONCRETE O VOR CERE.**

„**CETATEANUL ROMAN DE ALTA LIMBA DECAT CEA ROMANA IȘI VA PUTEA FOLOSI LIMBA ÎN TOATE ACELE LOCALITAȚI ȘI JUDEȚE UNDE LIMBA SA ESTE DECLARATA CA LIMBA OFICIALA INTERNA SAU EXTERNA.**” (Aplauze, ilaritate pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnilor, v'am citit aceste fragmente din care se desprinde o judecată politică. Nu fac nici un fel de apreciere asupra bilingvismului sau trilingvismului oficial de aici — am putea, mai mult, să declarăm de limbi oficiale, în sensul acestor considerente, interne sau externe, toate limbile minoritare din România! Eu nu fac nici un fel de obiecțiuni, rămâne să discutați problema așa cum credeți dv.

D. G. POP : Foarte bine, nu faceți nici o obiecțiune.

D. OCTAVIAN GOGA : Nici un fel de obiecțiune. Intreb însă un lucru : față de contravaloarea po-

litică pe care o reprezenta pactul dela Ciucea, înglobând partidul maghiar în partidul poporului, într'o vreme când erau ca izvor de drept ideile de autonomie, care duceau la o concepție federativă, și după lumina pe care am proiectat-o asupra considerentelor d-lui Maniu în chestiunea utilizării limbilor, mai sunt dumnealor — tocmai dumnealor — în drept să mă întrebe pe mine dacă aceste considerente pe care le-a primit atunci partidul poporului erau sau nu în interesul statului român? (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. PAMFIL ȘEICARU: În pactul dela Ciucea, dv. prevedeați dreptul minorităților de a utiliza limba lor proprie în raporturile cu oficialitatea?

D. OCTAVIAN GOGA: Toate aceste lucruri sunt publicate. Sunt multe dispoziții, nu pot să le expun acum pe toate. Dar vă pot declara că în anumite foruri comunale li se îngăduia folosirea limbii proprii, pentrucă nu se putea altfel. Dar nu declarăm de oficială o limbă. Dădeam posibilitatea de a fi utilizată, însă nu-i dădeam un caracter de oficialitate.

D. PAMFIL ȘEICARU: Dar vă rog, ce se înțelegea, în sensul pe care îl dădea d. Maniu, prin această „limbă oficială internă sau externă?” Este cam complicată pentru noi această dialectică politică. Vedeti, sunt lucruri pe care le putem pricepe repede, altele pe care nu le putem; sunt unele lucruri care cer să știi un vocabular, cu care poate nu ești familiarizat. În textul acesta citit de dv. ce sens avea această „limbă oficială internă sau externă“?

D. OCTAVIAN GOGA: Iată, vă dau chiar broșura. Dv. în calitate de publicist, faceți un real serviciu țării dacă aceste lucruri pe care nu le-ați putut pricepe acum, cu toată penetrațiunea iv. caracteristică, vă duceți acasă și

le studiați în toată adâncimea lor, iar apoi să le împărtășiți țării! (Claritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. G. POP: Domnilor deputați, (întreruperi pe băncile majorității) dați-mi voe! Expunerea este foarte interesantă și n'am intenția s'o turbur; din contra o ascult cu mult interes. Un lucru însă trebuie stabilit: ceea ce d. Maniu a numit limbă oficială internă și externă a existat și în Austria, se numea: *innere äussere Amtsprache*, iar aceea limbă oficială externă, adică limba de contact între public și autorități, este prevăzută și în pactul dela Ciucea.

D. OCTAVIAN GOGA: Dar n'am declarat oficialitatea unei limbi străine. Am păstrat oficială o singură limbă, limba română. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnilor, pactul dela Ciucea a fost denunțat de către partidul maghiar la 1 Februarie 1926, fiindcă partidul poporului a refuzat să revie asupra punctelor 3 și 5, anume că ei se înglobează în partidul poporului, devin o unitate parlamentară și primesc directivele politice date de președintele partidului poporului. Ne-au cerut să schimbăm aceste puncte, n'am admis și atunci dânsii au denunțat pactul.

Iată în scurte cuvinte o chestiune care, încadrată în spiritul vremii de atunci, când cu toții eram plini de generozitate și căutam să încadrăm în viața noastră de stat pe toată lumea. Am făcut-o, imi iau răspunderea. Istoria să claseze acest fapt, să-l pună față în față cu alte acte politice, ale altor oameni de stat, cât de departe au împins ei lucrurile, care a fost contra-valoarea pe care au primit-o și să ne judece pe toți cu toată obiectivitatea. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. dr. VIRGIL SOLOMON: O întrebare: aș vrea să știu dom-

nule Goga, dacă dv. astăzi repudiați sau nu principiile care au stat la baza pactului dela Ciucea. Pentru noi este o chestiune foarte importantă aceasta, fiindcă vom mai avea ocazia să discutăm această chestiune. Eu v'am pus această întrebare cu toată deferența.

D. OCTAVIAN GOGA: Domnule Solomon, politica este într'o fluctuație permanentă și tendința omului de stat este ca, pentru interese de stat, să creeze un echilibru cu împrejurările. La 1923 eu eram mai larg în concepțiunile mele, pentrucă aceasta era formula de simțire a țării noastre, integral. Noi, cu toții, credeam atunci în simțământul de generozitate firesc pe care îl

avea spiritul românesc după marea biruință, — credeam că vom putea încadra în ideia noastră de stat minoritățile printr'o politică de generozitate, chiar largă.

De atunci experiența pe care am făcut-o mă silește ca, în evoluția mea de gândire, să nu mai fiu pe această bază. Dar, încă-odată, la lumina faptelor de atunci iau toată răspunderea și vreau să fiu pus în comparație cu alți oameni politici și alte concepții politice care, cred eu că, fără contravaloarea pe care am avut-o noi, au fost largi în contul intereselor noastre românești. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Linia unei intransigențe

Domnilor deputați, eu mă declar foarte mulțumit dacă la lumina adevărilor istorice, prin prisma intereselor superioare ale neamului, vom examina probleme din trecut, pentru a le pune la punct, pentru a fixa adevărul istoric și pentru a se trage consecințe în legătură cu prezentul și cu nevoile noastre actuale. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Am fost acuzat că în concepția mea de intransigență națională au fost momente când linia, pe care am reprezentat-o, n'am păstrat acelaș ritm totdeauna.

Mi s'a spus mai ales că, întrucât privește judecata mea asupra elementelor evreești din țară, nu am avut totdeauna aceeași linie de intransigență. Dar, este foarte greu unui om să-i cereți o autolegitimare.

Noi, cari suntem oameni puși în serviciul cauzei publice, putem fi urmăriți, fiindcă manifestările noastre le știe toată lumea. Eu nu voi veni la această tribună cu documente pentru a justifica atitudinea mea politică: o fac miile de articole pe care le-am scris. Pe aceia cari îi interesează, îi îndrumez la vreo cinci cărți, cari au apărut: „O seamă de cuvinte“, „Insemnările unui Dregător“, „Strigăt în Pustiu“, „Mustul care fierbe“, „...Aceeșă luptă“.

Peste tot aceeași luptă. Le-am citat în ordinea cronologică. În aceste peste o mie de pagini se pledează cauza noastră națională.

In ce privește atitudinea mea specială în chestiunea evreească, destinul a vrut ca, înainte cu 30 ani, în cel dintâi proces de presă la Curtea cu Jurați din Cluj, să fiu chemat tocmai pentru un articol în care vorbeam de exploatarea evreiască a Maramureșului.

După aceea am publicat studiul în ce privește semitizarea literaturii ungurești, cu aplicațiune la noi, studii care au apărut în revista „Lucafașarul“ și în ziarul „Românul“.

Cartea mea „Mustul care fierbe“, din care s'au fragmentat câteva rânduri, o recomand tuturor acelora cari, pe lângă că vor vrea să găsească o justițiere pe seama mea, vor avea să învețe ce înseamnă o linie de intransigență națională. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Când m'am găsit pe banca ministerială — unii din dv. vă aduceți aminte — am răspuns unei interpelări a d-lui Mayer Ebner, în care am fixat punctul meu de vedere și care se găsește într'o broșură specială intitulată „Provocatorii“.

Mai mult, am urmărit în cursul guvernării în ce fel se încadrează, în liniștea cetățenească și în ideea noastră de Stat, minoritatea evreiască din toate părțile și vă spun că, la un moment dat, am trimis comisarul regal, pe maiorul Hotineanu, pentru a face o descindere la sediul Uniunii evreilor pământeni. Am luat toată corespondența, pe care o păstrez și azi și care este foarte interesantă; pentrucă din această corespondență vezi cum se oglindește în mintea acestor oameni, în intimitate, aproape fiecare om de Stat. Astfel, eu eram „bandit!“ (Ilaritate). Așa eram poreclit!

Adjectivele care priveau pe ceilalți, le rezerv oricând ca să le destăinuesc.

Vă pot spune, că am raportul pe care mi l-a făcut d. comisar regal maior Hotineanu, în sensul căruia se constată, că 5 milioane lei erau sosite cu câteva zile dela New-York, drept ajutor pe seama evreilor pământeni și din care sumă 500 mii lei trecuse cu două zile înainte de descinderea comisarului, la ziarul „Adevărul“ (ilaritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnilor, aş vrea însă, pentru câteva momente, să vă rog pe d-voastră să examinați resorturile unei psihologii individuale,

ca să vă dați seama că eu am pornit, în drumul meu, acolo, sub apăsarea unguerească, cu înregistrarea tuturor mizeriilor românești; unde am găsit o lacrimă, am cules-o; unde am găsit o durere, m'am apropiat de ea. Aceasta explică cum, la un moment dat, am înregistrat singularitatea unei fete, care stă izolată în colțul ei, fără vina ei, — având vina părinților, — și nimeni nu se apropie de ea, — într'un sat, — pentru că satul urăște pe exploator, pe tatăl.

Aceasta înseamnă, că sufletul meu a fost pregătit pentru a înregistra orice lacrimă și orice durere.

Da, domnii mei, în cursul vremii, după ce s'a realizat România Mare, în acel moment de înfrățire al tuturor, aş fi dorit, — dacă s'ar fi putut, — ca în îmbrățișarea noastră să strângem laolaltă toate fragmentele de naționalități cari se găsesc pe teritoriul nostru; să fim largi, așa cum este temperamentul românesc; să fim toleranți, așa cum este sufletul nostru. Să dăm din plin!

Am vrut și eu, ați vrut și d-voastră. Aceasta nu este formula de psihologie individuală. Psihologia colectivă a poporului român a pornit dela acest capitol de largheță și toleranță ca, pe urma constatărilor cari s'au făcut, să ajungă astăzi să zică: destul! nu mai putem! (Aplauze strigăte de bravo pe băncile partidului Național-Creștin).

UN SGUDUITOR PROCES DE RECTIFICARE

Mi-am dat silința — și să mă credeți că mă socot foarte integrat în psihologia neamului meu, — mi-am dat silința să caut, pe ici pe colo, măcar individual sau fragmente din minoritatea evreiască pentru ca să-i încadrez.

Domnilor, m'am lovit de intoleranță! Am găsit un corp așa de închis, așa de zăvorit, așa de lipsit de posibilitatea de a comunica dela suflet la suflet încât, în fața acestei uși închise, am hotărît să pun zăvor și sufletului meu, pentru a purcede la apărarea marilor noastre interese. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Dar, vă spuneam, domnilor deputați, aceasta nu este o formulă de psihologie individuală; este formula de psihologie colectivă a întregului nostru neam. Nu vedeți că trecem cu toții printr'o sguiduitoare rectificare de conștiință populară? Nu vedeți, că poporul român, după 17 ani, ne mai simțindu-se stăpân la el acasă, dă loc în fața noastră la o mare recrudescență a instinctului său național? Și el are dreptate; dar, mai are cineva dreptate. In vremea, când cu toți am avut aceste tendințe, dacă nu de con-topire, de crearea unui ritm sufletesc posibil în împrejurările noastre de Stat, s'a găsit un om politic, care, din colțul lui, stând pe adevărurile știin-

țifice, la lumina cărora își înfiripase crezul îngrădit în temeiul cifrelor, de unde vorbea, nu făcea nici o concesie, 50 de ani merge pe aceeași linie, afișând aceeași doctrină. Alexandru Cuza a avut dreptate. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Și atunci, după experiența unei vieți, după constatări și verificări la lumina adevărilor constatate și în cursul guvernării, și în cursul observării tuturor fenomenelor politice dela noi din țară, ca rezultat, după un examen al conștiinței mele, am întins mâna lui Alexandru Cuza, am făcut un program politic și în temeiul lui mă adresez astăzi poporului românesc. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Am crezut că sunt dator să fac această confesiune sufletească, de care pot să se apropie toți aceia pe cari îi interesează nu numai fenomenele sufletești individuale, ci transformările sufletești ale maselor noastre populare. Nu mai stăruie asupra ei în acest moment.

Originele și tendințele Frontului Popular Antifascist

Trec însă la o chestiune, pe care o socot mult mai importantă decât toate acestea câte am vorbit până acum și pe care o cred de o dureroasă, actualitate pentru țară.

Domnilor deputați, știți bine cu toții că alegerile dela Mehedintși și în special alegerile dela Huniedoara, au prilejuit înfăptuirea unui front popular, zis anti-fascist.

D. G. POP: Inexact. Cer cuvântul.

D. OCTAVIAN GOGA: Dv. veți putea să rectificați totul la urmă. Deocamdată eu mă găsesc în dreptul meu să afirm acest lucru, fiindcă toate manifestele cari s'au făcut acolo îl prezentau pe d. Ghiță ca pe un candidat al frontului popular.

D. I. M. GELE: Așa este; așa l-am găsit și eu în alegeri.

D. OCTAVIAN GOGA: O știți și dv. cu toții.

Și atunci, eu mă întreb ce este acest front popular, și vă invit

și pe dv. să examinați chestiunea. De unde a venit la noi această idee?

D. PAMFIL ȘEICARU: Din Franța.

D. OCTAVIAN GOGA: La noi a venit din Franța și a venit ca o pilulă aurită, fiindcă toate articolele pe cari le importăm din Franța, fie în materie politică, fie în materie de ideologie culturală, de teatru sau de cosmetică, sunt simpatice.

Domnilor, eu însă vă atrag atențiunea că această noțiune de front popular nu este o noțiune franceză și să-mi îngăduiți să fixez în cadrul adevărului istoric, unde și când s'a zămislit această formulă, ce este ea, de ce a prins aripi și cari sunt tendințele pe cari le urmărește.

În cursul anului trecut, la Moscova, în luna Iulie și August, s'a ținut congresul mondial al Kominternului. Ce înseamnă congres mondial? 67 secțiuni comuniste, cari reprezentau comunismul de pe glob.

D. PAMFIL ȘEICARU: Internaționala III-a comunistă.

D. OCTAVIAN GOGA: Acest congres, domnii mei, a fost prezidat de către tovarășul Wilhelm Pick, un comunist german probabil; din considerente de oportunitate au crezut că trebuie să pună un german să prezideze acest congres.

Care erau obiectivele acestui congres? Vă atrag atenția că tot ce citesc aici sunt citate din ziarul *Isvestia*, indicând pentru fiecare citat și numărul din ziarul *Isvestia*, oficiosul partidului comunist din Moscova.

Erau două obiective principale: alcătuirea frontului comun între partidele comuniste și socialiste pentru unificarea proletariatului mondial; și, al doilea, alcătuirea frontului popular antifascist cu participarea partidelor democratice.

Iată ce spunea tovarășul Wilhelm Pick, pentru a crea o at-

mosfera și pentru a fixa quasi-ideologia acestui congres: „*În timpul de față o însemnătate extraordinară are propaganda succeselor socialismului în Uniunea Sovietică și propagarea programului concret al puterii sovietice în fiecare stat capitalist. Congresul trebuie să arate proletariatului drumul spre crearea unui singur partid revoluționar pe baza solidă a marxismului leninist. Din acest congres noi trebuie să obținem conștiința clară că numai prin dictatura proletariatului și a puterii sovietice vom putea scoate masele muncitorești din mizerie și din grozăvia capitalismului răsturnând domnia claselor exploatare. Lozinca noastră principală este puterea Sovietică; steagul nostru, steagul lui Marx, Engels, Lenin, Stalin; conducătorul nostru este Stalin.*”

Citez acest fragment din discursul cel mare al lui Pick și din ziarul *Isvestia* din 28 Iulie 1935.

Iată ce spunea tovarășul Cachin, delegatul partidului comunist francez: „*Trebuie să așteptăm iarna în țara noastră — iarna care a trecut — complicațiile cele mari cu caracter economic și financiar. Trebuie să fim gata de ciocniri serioase. Nu suntem încă destul de tari ca numai cu forțele noastre să simlim fascismul să cedeze. Avem nevoie de aliați. Acești aliați vor fi strănși în Frontul Popular.*”

Mai departe Cachin adăoga: „*Oare trebuie să spun aici că absolut nimic nu poate forța pe comuniști să renunțe la scopurile lor? Dar pentru a para fascismul noi suntem gata, cum spune Lenin, să mergem cu orice, să întărim Frontul Popular ca să izbim în fascism.*”

Vă citesc acum un fragment din declarația unui individ Schmidt, care reprezintă parti-

dul comunist din Iugoslavia. Aceasta spunea: „In condițiile celei mai groasnice terori, partidul comunist și-a strâns rândurile devenind un factor puternic în lupta împotriva dictaturii fasciste. Totuși pe drumul creerii unui Front Popular antifascist, partidul nostru va face primii pași“.

Domnilor deputați, băgați de seamă. Tovarășul Schmidt lupta în Iugoslavia împotriva fascismului. Dacă se găsește cineva dintre dv. care să afirme că există un fascism în Iugoslavia, într'o vreme când cunoașteți raporturile sufletești dintre cele două neamuri, atunci eu sunt dispus să primesc această terminologie.

Vă declar însă dela început că ideea de antifascism răspunde la ideea de comunism. Fascism înseamnă naționalism și burghezie; antifascism înseamnă comunism.

D. PAMFIL ȘEICARU: Ori ce regim de autoritate, în dialectica comunistă se chiamă fascism. De altminteri, la interogatoriul care s'a luat lui Constantinescu-Iași, când a fost întrebat, ce regim era în România, a răspuns: „Totdeauna regim fascist“.

Așa încât indiferent, fie că la guvern a fost partidul național-țărănesc, fie că a fost partidul liberal sau orice altă formațiune, în dialectica comunistă este socotit ca o emanațiune a clasei burgheze și în consecință regim de autoritate fascistă.

D. G. A. CUZA: Mă iertați, domnule Șeicaru, în nici un caz nu se poate referi la partidul național-țărănesc...

(Voci, depe băncile partidului Național-Creștin: trecut).

D. GH. A. CUZA: ...trecut, pentrucă în acel proces se de-

finește antifascismul, ca fiind însuși național-țărăanismul. Aceasta o declară un martor important al procesului, rectorul universității din Iași, d. Bratu, care spune: „Mișcarea antifascistă nu o cunoște; eu sunt antifascist, pentrucă sunt național-țărănist!“ (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității).

D. P. ANDREI: Domnilor...

D. OCTAVIAN GOGA: D-ta ai avut astfel de cuvinte la adresa celor opt clase de liceu, pe care ai zis că nu le-am isprăvit, încât nu-ți permit să stai de vorbă cu mine.

Fiecare este în dreptul lui să vină la această tribună, să spună ce este în căpățâna lui; dar eu nu pot permite să am colocvii cu un om, care m'a insultat.

D. V. BĂRCĂ, vice-președinte: Domnule deputat Andrei, veți lua cuvântul în chestiune de regulament, după terminarea cuvântării d-lui Goga, dar nu pot admite să luați cuvântul în mijlocul cuvântării oratorului, fără învoirea d-sale. (Sgomot).

D. OCTAVIAN GOGA: Oricine vrea, să vină să-și arate părerile la această tribună. Eu sunt foarte tolerant și admit și întreruperi, dar nu-mi pot îngădui ca, după ce sunt insultat în mod trivial, să mi se ceară în mod parlamentar să fac colocvii. Nu primesc. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Trec mai departe; chestiunea este mult mai importantă.

Pentru a vă arăta atmosfera în care s'a zămislit această idee a frontului popular, îmi veți mai îngădui să citesc câteva

fragmente dela acest congres. Sunt interesante și sunt sigur că vă vor interesa și pe dv., pen- trucă, din întâmplare, presa so- vietică la noi nu prea este ci- tită.

Iată ce mai spune Pick: „I- deile partidului comunist stau acum mai aproape de mase de- cât oricând. Problema princi- pală este actualmente organi- zarea universală a Frontului comun și a Frontului Popu- lar“.

Tot el spune: „Antifascismul sau socialismul internațional comunist năzuește să creeze frontul unic, frontul popular, un singur partid revoluționar, bazat pe teoriile revoluționare ale lui Marx, Engels, Stalin, Lenin“.

Dumitrof, cunoscut din presa mondială ca incendiator al Reichstagului și actualmente secretar general la acest Komin- tern, spune: „Datorită tacticei bune a partidului comunist francez, în Franța s'a creat frontul unic, Frontul Popular. Una din preocupările acestui front, este să nu admită ca for- țele reacționare să zădărniceas- că pactul franco-sovietic“.

Nu mă voi ocupa de această chestiune, nici nu o atrag într'o cercetare critică; nu mă preocu- pă decât sub raportul ideei cum s'a zămislit noțiunea Frontului Popular și care este actualmen- te tendința ei de penetrațiune pe glob.

Thorez, cunoscutul comunist francez, care, după Tatarbunar a venit și la noi, în calitate de procurator al umanității, iată ce spune: „Partidul comunist va putea avea o semnificație hotăritoare pentru desfășurarea

ulterioară a evenimentelor, da- că el va duce la Frontul Popu- lar antifascist. Dacă sub pre- siunea maselor se va alcătui un guvern al acestui front popular partidul comunist îl va susți- ne“. Aceasta este din *Isvestia* din 4 August.

Lenski, comunist polonez, ia- tă ce spune: „Ca răspuns la în- tărirea teoriilor fasciste în Po- lonia crește mișcarea Frontului Popular în Polonia. Ca și în Franța, frontul proletariatului apare ca bază pentru creerea unui front popular. Problema unui larg front popular, stă în unificarea tuturor în lupta îm- potriiva fascismului“.

Ce fascism este în Polonia? Este ideologia lui Pilsudsky, concepția națională burgheză, este concepția omului care a a- părat Varșovia împotriva arma- telor comuniste, este ideia de patrie. (Aplauze pe băncile par- tidului Național-Creștin).

Domnii mei, Florin, un alt delegat comunist spune: „Este necesar blocul tuturor forțelor antifasciste într'un singur front popular“.

Tot așa se rostește Piatinovs- chi, un comunist rus. El zice: „Trebue luată o serie de măsuri, pe cari să le realizeze partidul comunist în fiecare țară, în ve- derea atragerii tuturor în fron- tul unic împotriva fascismului“. (*Isvestia*, 5 August).

Tot așa se prezintă și Grün, delegat al partidului comunist din Statele Unite.

„Pot să anunț Congresul că în tineretul comunist și pentru lupta împotriva fascismului“ — fascism în Statele Unite! — „sunt atrași peste un milion de tineri. Am izbutit să realizăm

frontul unic al antifascismului". (Isvestia, 5 August).

Wang Min, reprezentantul comunismului chinez, luptă contra fascismului din China! Ventura, de asemeni, din partidul comunist spaniol: „In Mai 1935 partidul comunist a formulat lozincă frontului unic antifascist. Această lozincă a avut primele succese“. Știți cari sunt: incendierea bisericilor, etc.

Tovarășul Gorski, delegat al partidului comunist iugoslav își dedică discursul de asemeni chestiunii din Iugoslavia, încadrată în năzuința generală a frontului comun și a frontului popular antifascist.

OFENSIVA MONDIALA A REVOLUȚIEI COMUNISTE

Nu vreau să vă obosesc, domnii mei, citindu-vă aceste fragmente din discursuri, pentru că expunerea mea ar lua caracteristica unei conferințe.

D. PAMFIL ȘEICARU: Mă surprinde, domnule Goga, că dv. nu ați luat o documentare mult mai exactă.

După incidentul Leon Blum, Frontul Popular a făcut o manifestație la care au luat parte peste o sută de mii de oameni—dar nu exagerat, ci o realitate dureroasă pentru Franța. Ceea ce a fost remarcat de toate gazetele, de unanimitatea presei franceze, este că au predominat lozincile și pancartele partidului comunist.

Dacă partidul socialist francez a acceptat, după o lungă polemică, să meargă alături de partidul comunist, este fiindcă observase o trecere a maselor socialiste și încadrarea lor în partidul comunist.

D. G. A. CUZA: Dar mai erau și directivele Kominternului, dela Moscova.

D. OCTAVIAN GOGA: Domnilor deputați, ca să vă arăt mai departe — nu voi mai fi lung — vă voi spune în câteva citații ce a declarat comunistul Colaroff, în numele partidului comunist din Bulgaria.

„După reorganizarea conducerii partidului comunist, partidul a făcut primii pași pentru înfăptuirea tacticii Frontului Popular“.

Tactica Frontului Popular!

Partidul Agrarian, fost al lui Stambulisky vedeți cum preluadează lucrurile: „Am încheiat“ — zice Colaroff — „o convențiune asupra frontului unic, pe baza cererilor economice și politice, precum și a libertăților democratice“.

Tovarășul Ardeleanu, — eu cred că este Rosenblum, delegatul partidului comunist al României, — el este mai timid și poate să fie și oarecum verificat — zice: „Constat că partidul comunist din România a făcut deocamdată — vorba la 11 August 1935 — primii pași pentru a ajuta masele să se blocheze într'un front inamic al fascismului“.

Apoi vorbește Brancovski despre lupta împotriva fascismului în Țările Baltice.

Vorbește tovarășul Randzvu, delegat al partidului comunist din țările Arabe. În sfârșit, am aici declarațiile a 67 de secțiuni comuniste internaționale.

Care este adevărul ce se desprinde? Comunismul, în tendința lui de penetrațiune mondială, a dat această formulă: Pentru a putea să ajungă la stăpânirea dictaturii proletariatului, cum zice el, — să vă uniți cu alte mișcări de caracter democratic, ca aceste mișcări să fie denumite „Front Popular antifascist împotriva burgheziei și împotriva ideii de Patrie“, ca aceste mișcări să se transforme în mișcarea de avant-gardă, în anticamera comunismului care va să vină.

„Conversiunile“ și „vitaminele“ Kominternului

Și atunci, domnii mei, au început vaste instrumentări pe glob. Nu mă interesează ce se petrece dincolo de hotarele țării mele, adică, mă interesează dar nu în legătură cu constatările pe care le fac astăzi aci. Dar, nu pot să rămân surd la frământările politice cari vor, la spatele nostru, aci în țară, să se infiripeze și nu pot să nu le urmăresc.

Deci, începând instrumentarea pretutindeni, a început și la noi.

Am aci o broșură asupra căreia am atras atențiunea și rândul trecut și pe care a văzut-o și d. Șeicaru, fiindcă a scris chiar un articol în legătură cu ea, fiind foarte îngrijorat de această chestiune. Broșura este intitulată „Diaconescu, avocat. Lege pentru asanarea datoriilor agricole și urbane, conversiune votată de Senat la 11 Aprilie 1932”.

Deschizi broșura și găsești, într'adevăr, o prefață asupra conversiunii. La pag. 2 însă, vezi „hotărâri cu privire la admiterea de noi partide în sânul Internaționalei comuniste”. Găsești un întreg curs de metodologie bolșevică. Se arată cum se instrumentează acțiunea, cum se recrutează partizanii, în ce chip să te adresezi lor. Este o serie întreagă de sfaturi pentru începerea și fomentarea revoluției sociale.

D. PAMFIL ȘEICARU: Instrucțiuni didactice.

D. OCTAVIAN GOGA: Iată însă ce se spune la pag. 14:

„Campaniile electorale trebuiesc folosite pentru dezvoltarea și întărirea frontului unic de luptă al proletariatului, prezentându-se în alegeri în mod independent și dezvoltând în fața maselor programul partidului comunist; comunistii trebuie să lupte pentru înfăptuirea frontului unic cu par-

tidele social-democrate, cu sindicatele, cu organizațiile țărănimei, ale meseriașilor, depunând toate eforturile pentru a împiedica alegerea candidaților reacționari și fasciști. În fața primejdiei fasciste (d-voastră știți ce înseamnă fascismul, înseamnă naționalism, burghezie și patrie), comunistii ținând seama de creșterea și succesele mișcării luptei frontului unic precum și de sistemul electoral existent, pot să ducă campania electorală pe o problemă comună și cu liste comune ale frontului antifascist, rezervându-și libertatea agitațiilor politice și libertatea lor critică”.

Apoi urmează celelalte sfaturi, privind modul de instrumentare al revoluției.

Am aci o broșură în limba maghiară; pentru că trebuie să știți că în toate limbile minoritare s'au răspândit tot felul de broșuri, eu am la discreție o cantitate enormă, dar nu vreau să vă obosesc cu ele. Broșura aceasta poartă titlul în ungurește „Prepararea vitaminelor”. Ca să vedeți ce sunt vitaminele acestor indivizi, vă citesc din conerința tovarășului Ercoli titlul care spune „Prepararea războiului mondial pentru noua împărțire a lumii”.

D. PAMFIL ȘEICARU: Cenzura este strălucit omagiată!

D. OCTAVIAN GOGA: Nu știu unde se tipăresc aceste lucruri.

D. PAMFIL ȘEICARU: Cu broșura aceasta a venit la mine chiar patronul tipografiei „Eminescu” și a spus: iată, în ce situație mă aflu; s'a abuzat de mine. L-am sfătuit să dea în judecată pe Ruși. Aceasta însă însemnează că aceste broșuri se introduc în țară prin contrabandă iar vigilența cenzurii este foarte slabă.

colecțiune întreagă de tipografii descoperite. Văd că nu le-am descoperit pe toate, în orice caz am descoperit suficiente.

D. OCTAVIAN GOGA : Formula, deci, caută momentul să fie pusă în valoare și la noi, pentru că ați văzut, pretutindeni s'au fă-

cut grupări de acestea ale Frontului Popular, cu tendința de a aduna laolaltă așa zisele forțe democratice, pentruca ele să se transforme în avangarda comunismului în lupta aceasta de penetrațiune comunistă.

Partidul național-țărănist și frontul popular

La noi ce s'a întâmplat? După această broșură, în care se arată metodele, a intervenit scrisoarea către d. Mihalache a lui Boris Ștefanov, care se găsește între reprezentanții comunismului internațional la Moscova. În această broșură, în care sunt trecuți reprezentanții comunismului de pe tot globul — sunt cu toții vreo 60 de membri — la Nr. 42 este trecut Boris Ștefanov, iar la Nr. 23 este Bella Kuhn. Deci tovarășul lui Bella Kuhn, Boris Ștefanov, scăpat din pușcăria dela Brașov, îi scrie o scrisoare d-lui Mihalache — o am și în ungurește, — este foarte interesant, s'a crezut dator s'o dea și în ungurește — în care, consecvent ideologiei formulelor lansate la Moscova, spune: „Frontul Popular este salvarea. Un imens front antifascist al poporului trebuie să se formeze“. Mai spune el multe lucruri, laudă pe Ana Pauker — ca stil și compoziție este cam descusut acest Ștefanov...

D. PAMFIL ȘEICARU : Domnul Răducanu pretinde că d. Mihalache n'a primit niciodată o asemenea scrisoare.

D. OCTAVIAN GOGA : Domnule Răducanu, eu te rog să ascuți până la sfârșit, să urmărești tot ce spun și după aceea, dacă există posibilitate de obiectivare în judecata dumitale, să te rostești în calitatea dumitale de fin al meu, și eu te ascult. (Iaritate, aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. I. RADUCANU : Nici n'am ținut să vă intrerup, dar fiindcă d. Șeicaru m'a provocat, vă rog să-mi dați voe la urmă, să vă dau lămuriri.

D. OCTAVIAN GOGA : Bine, fă chestiune personală și dumneata.

D. Răducanu spune că n'ar fi primit d. Mihalache această scrisoare. Nu aceasta este interesant, că a primit sau nu scrisoarea d. Mihalache. Interesant este că formula s'a înfăptuit; interesant este că frontul popular antifascist s'a făcut.

D. G. POP : Inexact.

D. OCTAVIAN GOGA : Interesant este că d. Ghiță Pop e candidatul Frontului Popular. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

D. G. POP : Inexact.

D. OCTAVIAN GOGA : Vă veți lepăda la urmă. Deocamdată vă spun că am aici toate manifestele care s'au lansat acolo în mii și mii de exemplare, trecând și la Mehedinți, care toate îl proclamau pe d. Ghiță Pop, în calitatea sa de candidat al Frontului Popular, care spune că și-a luat asupra lui obligațiile pe care le-a impus Frontul Popular. Mai mult: alaltăieri d. Petre Groza declara la Cluj că a iscălit pactul împreună cu Constantinescu-Iași și cu d. Mihalache asupra Frontului Popular, nu numai de caracter local, cum spuneți dv., ci de caracter general, pentru toată țara. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin; protes-

tări pe băncile partidului național-tărănesc).

D. GH. POP: Inexact.

D. OCTAVIAN GOGA: Am aici toate declarațiunile publicate în acest sens. Am toate manifestele răspândite acolo. Dacă vreți vă pot citi din ele.

Dumnealor spun că este inexact. Dar eu nu le scot acestea din degetele mele, eu acestea le spun în puterea unor declarațiuni publice, care există. Am aci, de exemplu, ziarul „Scânțea“...

D. G. POP: Nici n'am auzit de el.

D. OCTAVIAN GOGA: D-ta nu-l citești, dar îl citesc comunistii, tovarășii d-tale.

Iată ce se spune: „Organizația de partid în Hunedoara înche-gând frontul unic cu organizația frontului plugarilor...”

D. IONEL POP: Aceasta este altceva.

D. OCTAVIAN GOGA: O să vedeți.

„...a luptat eroic pentru înche-garea Frontului Popular antifascist. Programul a fost acceptat de candidatul național-tărănist, d. Ghiță Pop“.

În consecință d. Pop a devenit candidatul susținut de frontul popular la Hunedoara. Apoi ar avea îndrăzneala să spună o gazetă comunistă asemenea lucruri, dacă n'ar fi adevărate?

(D. IULIU NASTA, deputat de Hunedoara, lămurește cum s'a alcătuit frontul plugarilor, condus de d. Petre Groza în spiritul și doctrina comunistă; cum acest front al plugarilor este o anexă a partidului comunist din România și cum partidul național-tărănist în alegerea recentă din jud. Hunedoara s'a făcut unelta comunismului).

D. OCTAVIAN GOGA: Domnilor deputați, am ascultat cuvintele d-lui deputat Nasta, pe care n'am avut onoarea să-l cunosc decât acum două săptămâni. L'am ascultat și l-am urmărit cu emoțiune, întrucât am

desprins din cuvintele d-sale revolta unui suflet cinstit.

D. Nasta este un om, un om tânăr, care vorbește cu toată râsvrătirea în fața crimei politice. Din gura lui nu vorbește un elector, ci vorbește un român bun, al cărui suflet este în perfectă concordanță cu al d-voastră, al bunilor români din această Cameră. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile majorității).

Domnilor deputați, eu, asupra acestei chestiuni — aceasta e treaba dumnealor — nu mai insist și trec mai departe...

Dumnealor protestează acum împotriva faptului arhicunoscut de toată lumea, că au făcut Frontul Popular. Ei bine, iată la relatările procesului zis antifascist, conform terminologiei adoptată, în vara trecută, la Cominternul dela Moscova, iată ce declară tovarășul Brașoveanu. Eu n'am nimic cu el, el însuși recunoaște că a fost un răsturnător al ordinii în stat, că a fost funcționar și în România și în Rusia, că a fost tovarășul lui Rakowski la Odessa. Orice ar fi fost, treaba lui, iată însă ce declară: Mai întâi face un fel de profesiune de credință că el este omul maselor, și vorbește chiar cu accente de excesivă demnitate și de îndrăzneală. (Astăzi, peste tot, nota de îndrăzneală a crescut; când eram eu ministru de Interne nu era tocmai așa) Spune:

„Eu fac teoria maselor noi antifasciste“ — iarăși corespunde cu terminologia adoptată. „Când ne coborîm în mase, facem manifeste și proteste“ — după cum am arătat că am și eu și manifeste și proteste. Mai departe, zice: „LA MEHEDINȚI, TOT NOI, ANTIFASCIȘTII,

L-AM ALES PE D. DR. N. LUPU ȘI LA HUNEDOARA PE GHIȚA POP“.

Cum, domnilor, am fost eu înțeles cu tovarășul Brașoveanu, să-mi sară în ajutor, ca să-mi declare așa cum a declarat ?

Domnilor, merg mai departe. Iată un alt tovarăș, David Feuerstein, tot așa un nume necunoscut de dv., domnule Ghiță Pop, dar așa este, intră omul la ideologie, așa, cu Frontul Popular.

Feuerstein este minoritar și cu foarte multă prestanță își accentuează rolul lui de minoritar. El zice : „Sunt intelectual și minoritar (ilaritate). Vina că așa fi luat parte la planuri antifasciste la București a fost apărută de Constantinescu-Iași, care ne-a apărut și pe noi. Fascismul este o crimă cu lozinci demagogice, ca să capteze masele trudite. Goga și Vaida „ESTE“ bancheri“. (Mare ilaritate). Eu cred că în neamul lui Feuerstein au fost mai mulți bancheri decât în neamul lui Goga sau al lui Vaida.

Și zice mai departe Feuerstein : „Dimineața“ este antifascistă; „Dreptatea“ național-tărănistă, deasemenea antifascistă; „Universul“ este fascizat“. (Ilaritate).

Domnilor, toată lumea spune așa; tovarășul Feuerstein spune așa, gazeta „Scânțea“ spune așa, Brașoveanu declară așa; iar astăzi mi s'a dat, când am venit la Cameră, de către un domn deputat, o declarație din „Dimineața“ de azi—gazeta antifascistă — care sună astfel : „Scrisoarea studenților național-tărăniști din Cluj“ semnata : în numele studenților național-tărăniști, Bucur Șchiopu, Felescianu, Clejea, Melincescu,

Harfoșu și Cosma, tot nume neaoș românești.

Aceștia spun : „Un apel către conducerea partidului național-tărănesc. În fața ofensivei generale a fasciștilor, partidul nostru a fost secondat de Frontul Plugarilor, Madosul, Blocul democratic de sub președinția d-lui profesor Constantinescu-Iași, grupați în Frontul Popular, care punând la o parte interesele lor egoiste de partid, au venit în ajutorul democrației periclitată, în ajutorul nostru al partidului național-tărănesc. Grație activității fără seamăn depusă în comun de partidul nostru și organizațiile sus numite, fascismul a suferit o înfrângere răsunătoare, înfrângere la care a contribuit în mare măsură profesorul Constantinescu-Iași“.

Și profesorul Constantinescu-Iași, cunoscut personaj antifascist, comunist, a fost cu dumnealor la întrunire...

D. NICHIFOR ROBU : Cu d. Andrei.

D. OCTAVIAN GOGA : ...și aceștia nu au acum cavalerismul să spună că au fost cu el. Acum se leapădă de el.

D. P. C. ANDREI : Domnule Goga, în felul acesta puteți debita orice. Dar această afirmație este pur și simplu o calomnie. (Aplauze pe băncile partidului național-tărănesc).

Se țin întruniri muncitorești. Ne invită. Ne-am dus și acum, pentru că noi nu disprețuim pe muncitori. (Vii aplauze pe băncile partidului Național-Creștin, strigate de bravo).

Da, ne-am dus la întrunire. Am găsit acolo pe profesorul Constantinescu-Iași.

(Voci de pe băncile partidului

Național-Creștin : Dece nu ai plecat ?)

D. P. C. ANDREI : Cred că era o dezertare dacă plecam, după cum acum nu fug nici din fața d-lui Goga.

După ce a vorbit profesorul Constantinescu-Iași, am luat cuvântul și am vorbit contra punctului de vedere comunist.

Domnule Goga, este o calomnie dacă mențineți această afirmație mai departe. Fiți drept și recunoașteți acest lucru. (Aplauze pe băncile partidului național-țărănesc).

D. OCTAVIAN GOGA : Acest lucru îl afirmă studenții național-țărăniști dela Cluj sub iscălitura lor; afirmă toate publicațiile bolșevice din România și străinătate — pe care le pot citi — că acest Front Popular este înjghebat după formula generală pornită astăvară dela Kominternul dela Moscova; o afirmă eu toții și acum dv., în mod postum, o desmințiți.

Dv. înșivă ați primit în mod amabil această mână întinsă. Și acel comunicat nenorocit pe care îl citea d. Mihalache aici, el însuși afirmă aceasta.

D. Ghiță Pop spune că a fost un cartel local nu unul cu caracter general. Însă d. Groza afirmă în mod public că a fost și este o înțelegere generală. (Protestări pe băncile partidului național-țărănesc).

D. G. POP : Domnul Groza nu a putut să spună un astfel de lucru.

D. DANIL TECĂU : (majoritar) : Domnule Goga, dați-mi voie să fac o întrerupere pentru a pune la punct această chestiune.

Veneam în tren dela Deva spre București. În tren se găsea d. Pe-

tru Groza. De față era și d. dr. Aurel Dobrescu. În fața d-lui Aurel Dobrescu, d. Petre Groza afirma că a încheiat un cartel, că e foarte mândru de el, fiindcă cartelul nu este numai în vederea alegerilor **CI ȘI PEN-TRU MAI TĂRZIU**. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin). D. dr. Dobrescu, care era de față nu a zis nimic. (Intreruperi).

D. dr. AUREL DOBRESCU : Domnule președinte...

D. G. D. CIOLAC : Nu se poate. Hoții la celulă. (Intreruperi. Sgomot).

D. OCTAVIAN GOGA : Rog pe toți aceia, cari au rectificări de făcut să ia cuvântul în chestiune personală și să lămurească. Catedra aceasta au văduvit-o totdeauna acești deputați intervenționiști, cari răcnesc aici, când vorbesc eu și caut să salvez un nivel mai înalt al discuțiunii.

Eu vreau să lămuresc lucrurile și să vă spun convingerea pe care o am că, în vasta instrumentare a bolșevismului, pornită astăvară dela Moscova, după ce s'a dat lozinca : faceți pretutindeni Front Popular, faceți pretutindeni front antifascist, — cu noțiunea că fascismul înseamnă burghezie, ideie de patrie și naționalism — pe toată suprafața globului, pentru întâia oară în România se înstăpânește această formulă, de import moscovit, iar d-voastră partid național-țărănesc, sunteți aceia, la adăpostul cărora, ca să câștigați voturi sau cine știe ce simpatii ați fi vrut să câștigați și ce platfoarmă să vă creați, s'a înstăpânit pe solul țării noastre această formulă internațională, a penetrațiunii comuniste. A-

D. OCTAVIAN GOGA : Voi vorbi despre aceste lucruri mai încolo, deocamdată vreau să ajung la o concluzie dureroasă...

D. I. INCULEȚ, ministru de Interne : Ca să cunoască domnii deputați chestiunea acestor tipografii, îi rog să treacă pe la Siguranța generală și vor vedea o cesta este adevărul istoric și se va vedea mai târziu ce ați fost: Ați fost compilici, sau ați fost unelte inconștiente? Din această dilemă nu se poate ieși. (Aplauze pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnilor deputați, regret foarte mult că aduc această acuzațiune, încadrându-vă într'o documentare serioasă, arătându-vă, dela Kominternul dela Moscova, declarațiunea a 67 reprezentanți comuniști din toată lumea. Eu, când fac acest lucru, vă fac o afirmațiune serioasă. Regret că nu se găsește aici d. dr. N. Lupu, ca să răspundă, dacă pe dânsul îl interesează, sau d. I. Mihalache. Dumnealui stă acasă. Am văzut că i s'a înmulțit arsenalul metaforelor; căci până acum vorbea numai de pușcă. Pușca la picior, acum are și sabie.

O VOCE, depe băncile majorității : A pus-o în cui.

D. OCTAVIAN GOGA : A pus-o în cui. Să ia sabia din cui și să vie aici să răspundă în fața țării.

Eu nu vin cu insulte. Am fixat adevărul așa cum l-am văzut. D-v. vă rog să răspundeți (Intre-ruperi).

D. PAMFIL ȘEICARU : Această a fost în totdeauna pățania și concluzia fatală a unei oricât de vagi apropieri, fie pentru o ale-

gere locală fie pentru o atitudine vremelnică, între partidele de centru și partidele extremiste, fie că sunt de extrema dreaptă, fie că sunt de extrema stângă. Această nu mă surprinde. Dar ceea ce mă surprinde este că d. Mihalache a făcut declarații categorice împotriva Frontului Popular și ceva mai mult, d. Dem. Dobrescu a fost înlăturat dela conducerea organizației Capitalei, fiindcă a fost cu Frontul Popular; atunci nu mai înțeleg...

D. OCTAVIAN GOGA : D-l Pop zice că a făcut numai cartel. (Intre-ruperi).

D. I. RADUCANU : Domnilor, e o situație imposibilă. Suntem aci atacați din toate părțile, veniți cu argumente ușoare (Intre-ruperi pe băncile partidului Național-Creștin). Am refuzat întotdeauna orice legături cu Frontul Popular. La Hunedoara nu am avut cartel cu Frontul Popular.

D. OCTAVIAN GOGA : Merg mai departe în constatările mele și, rezumându-mă, vă atrag atenția că este o formulă internațională a bolșevismului. Ideia frontului popular este în foarte multe locuri pusă în valoare. Nu mă interesez de țările străine, dar adevărul acesta este. Domnilor, la noi, la alegerile dela Mehedinți și de la Hunedoara pentru prima oară se pune în circulație ideia Frontului Popular, formulă internațională dela Moscova.

D-v. ați fost colaboratorii, la adăpostul cărora s'a pus în valoare pe pământul României această formulă internațională.

D. M. GHELMEGEANU : În 1932 am reprimat-o prin stare de asediu.

Mijloacele de luptă ale comunismului în România

D. OCTAVIAN GOGA : Ce ați făcut d-v în 1932, este altă chestie. Ați făcut-o atunci, fiindcă

erați la putere, dar acum, când sunteți în opoziție, d-v trebuia să alegeți între ideologia naționali-

stă și voturi și v'ați hotărât pentru voturi, primind voturi, de ori unde ar veni ele, făcând pact cu maghiarii, făcând pact cu Moșcăuțeanu, cu Constantinescu-Iași, cu toți acei cari sunt comunisti, așa după cum imi voi permite să vă arăt, lărgind acum noțiunea și ne mai ocupându-mă de d-v, ci ocupându-mă în câteva cuvinte de pericolul comunist, care este în țară.

Băgați de seamă că de un an de zile, este o mentalitate cu totul schimbată la aceste elemente subversive. Dv., domnule Șeicaru, observator al fenomenelor sociale și al tuturor turburărilor din țară, nu băgați de seamă că există o recrudescență cu totul neobișnuită? Nu băgați de seamă cum și-a ridicat capul la procesul așa zis antifascist? Nu băgați de seamă că elemente burgheze, reprezentanți ai clerului vin și cu neobrăzare fac apologia pacifismului antirăzboinic, abundând în ideile comuniste?

Domnii mei, eu vă atrag atenția, și-mi dați voe — fiindcă sunteți reprezentanții țării și dv. răspundeți astăzi de destinele ei — să vă atrag atenția că este o rețea formidabilă azi nevăzută în țară, în care se încadrează mișcarea comunistă. Am aci, din numai câte știu eu, numele a 18 formațiuni militante comuniste, adică diverse societăți. Este, de exemplu, „Comitetul de coordonare a activității frontului popular antifascist“ — o societate; este „Blocul pentru apărarea libertăților democratice“ — altă mișcare; este „Partidul socialist“, gruparea Popovici Moșcăuțeanu — altă mișcare; este „Uniunea muncitorilor și țăranilor maghiari din Transilvania“, „Liga contra prejude-

căților“, „Liga contra brutalităților“, „Asociația pentru protecția femeiei și a copilului“ — continuarea activității „Cercului feminin, comunist și antifascist“ dizolvat — „Frontul studentesc democrat“, „Blocul avocaților democrați“, „Asociația independentă a scriitorilor și artiștilor“.

La toate acestea vi se pot pune la dispoziție nume proprii, ca să vedeți cine sunt, să examinați și să vă dați seama că în toate colțurile societății noastre și în toate fibrele noastre sociale pătrunde, încetul cu încetul, această ofensivă comunistă.

Asociația „Prietenii ocrotirii“, „Societatea culturală româno-sovietică“, „Comitetul pentru apărarea deținuților politici“, „Comitetul pentru apărarea antifasciștilor“, „Asociația tineretului economic basarabean“, — organizație pentru formarea unui front comun între elementul creștin și evreesc, având la bază programul comunist, — „Acțiunea evrească“, — organ care continuă propaganda comunistă printre evrei“, „Liga internaționalistă-comunistă bolșevică“ — secțiune specială. Și, în afară de cele menționate mai sus „Uniunea drepturilor tinerii generații“, „Uniunea tineretului comunist“ și așa mai departe.

Dar, ca să vedeți dv. câtă hârtie se tipărește — unde se tipărește, domnule Șeicaru, nu știți nici dumneata și nici eu — dar câtă se tipărește și se răspândește pe toată întinderea țării, vă atrag atențiunea că sunt 65 de publicațiuni periodice comuniste.

Dv. domnule ministru, ați interzis 28, dar mai sunt încă pes-

te 30 cari apar și despre cari știu eu. De exemplu, la București. Se găsesc anonimi cari vin și îmi trimit un imens material, pe care îl primesc paralel cu multele amenințări de moarte și cu scrisorile foarte dezoblijante din partea unor scriitori anonimi care îmi trimit în fiecare zi injurii în scris și la telefon. Dar oame-nii cum se cade îmi trimit material, din care am foarte mult la dispoziția dv. Peste 30 de asemenea publicații periodice comuniste le am și le văd. La București apar astăzi „Era Nouă“, „Tânăra Generație“, „Studentul Evreu“, „Muncitorul Evreu“, „Studentul Român“, „Vitri-na“, „Realitatea Evrească“, „A-rena“, „Viața Nouă“. Pe urmă, sunt organe cari, ca să poată exista, apar cu deosebire acolo unde nu este stare de asediu. Domnule ministru de Interne, acolo unde nu este stare de asediu să urmăriți dv. publicațiunile, pentru că acolo apar foarte multe. La Tighina — poate că o fi și o importare de la graniță, de peste Nistru — apar: „Lumina Nouă“, „Gândul nostru“ și o publicațiune care trebuie să fie armenească, P....

Domnii mei, de exemplu, la Pitești apare gazeta „Tineretul“ și „Omul Liber“. La Turnu-Mă-gurele apare „Câmpul“, alte ziare apar la Ulmeni-Buzău, la Bârlad, la Galați, la Ismail, etc. La Brașov apare „Vremea Nouă“ la Cluj „Vâltoarea“, etc. La Târgu-Mureș apare, pe unguerește „Cuvântul Nou“, etc., etc.

Și acum, domnii mei, vreți să vă dau o mică mostră privind spiritul în care sunt conduse aceste publicațiuni? Am aici o broșură, din multele broșuri pe cari le am la dispoziție, broșură intitulată „Sarcinile apropiate

ale partidului comunist din România“, rezoluție adoptată la sfârșitul lunei Februarie 1935 de comitetul central al partidului comunist. Broșura este foarte bine tipărită, pe hârtie bună și conține instrucțiuni, cum să se instrumenteze revoluția la noi în țară, cari să fie lozincile cu cari să se meargă în mijlocul poporului, în toate păturile sociale, pentruca să câștige poporul. Este o lozincă foarte actuală pentru mine, pentru că m'am întâlnit cu ea în lupta dela Mehedinți, această lozincă spune: „Jos fascismul, fiindcă fascismul înseamnă război“. Dv. cari ați fost la Mehedinți, vă aduceți aminte că am fost combătut cu această lozincă: „Nu votați cu fasciștii, că vă duc la război“. În foarte multe locuri ne întâlneam cu babe sentimentale, cari ne spuneau: „Da, maică am vrea, dar dacă ne duceți la război!“ (ilaritate).

Domnule ministru de Interne, ca să vedeți spiritul acestei broșuri, v'o depun. Această broșură spune că se impune crearea unui front popular antifascist. Vedeți adagiul permanent, pe care se brodează toată această metodologie bolșevică.

Broșura spune: „Trebuie să se demaște, în chip deosebit, în fața maselor populare, rolul pe care îl joacă aici Regele și militarii, ca cele mai cinice forțe ale reacțiunii și imboldesc ura maselor de milioane contra Regelui, primul moșier, primul capitalist și primul fascist al României“. (Voci depe băncile partidului Național-Creștin și ale majorității: Rușine!).

D. OCTAVIAN GOGA: Vasă-zică, domnilor, Regele este fascist, Regele este capitalist, Regele este moșier. Regele reprezintă ideea de patrie și împotriva ideii de patrie și a reprezentanților ei, oricari ar fi, se mobilizează această forță ocultă, tovarășii dv. de cartel (aplauze pe băncile par-

tidului Național-Creștin și pe unele bănci ale majorității).

În această broșură se spune că Regele este primul fascist, iar „Adevărul”, gazeta antifascistă, îl acuză pe Rege de hitlerism, în legătură cu străjerii, spunând că aci este hitlerism și, vorbind pe șleau, cu foarte multă hotărâre, denunță țării că Regie, prin străjeri și mai ales prin educația preregimentară, nu face decât acte de hitlerism.

Deci Regele este fascist și hitlerist, pentru că apără noțiunea de patrie în fața acestor indivizi.

Eu am aici o mulțime de broșuri, cari sunt foarte clare.

D. PAMFIL ȘEICARU : Nu credeți d-voastră cu atât mai mult că, în politica noastră externă, suntem încadrați într'un sistem politic, care crează noi raporturi cu Rusia Sovietică ?

D. OCTAVIAN GOGA : D-le Șeicaru, la urmă voi vorbi și de această chestiune.

D. PAMFIL ȘEICARU : O mică întrerupere, vă rog : pe mine mă surprinde cum se face că nu s'a accentuat represiunea împotriva mișcării comuniste în măsura în care am reluat raporturile cu Rusia Sovietică !

D. OCTAVIAN GOGA : Am aici o serie din acele reviste pe care vi le citam, de exemplu, gazeta „Scântea”. Poate d. Ghiță Pop nu cunoaște aceste gazete, dar rău face, fiindcă îi servesc cauza cu foarte multă simpatie. Este aici o terminologie uzată, foarte cunoscută, care circulă de pe acele bănci, pe care o pune în circulație și d. Mihalache, cu toate chemările lui împotriva ciocoilor. Iată un manifest dela Mehedinti :

„Unirea poporului muncitor va fi salvarea lui. Vom doborî ciocoimea putredă și hrăpăreață, mincinoasă și șovinistă”. Afară de cuvântul „șovinistă” toate celelalte sunt din vocabularul curent al dumnealor, care vorbesc mereu de ciocoimea hrăpă-

reață și putredă. Lupta dumnealor este totdeauna dată împotriva frontului ciocoiesc.

D. GH. POP : Vasăzică, am împrumutat aceasta dela Moscova.

D. OCTAVIAN GOGA : V'am spus : sunteți ori unealta inconștientă, ori complici conștienți. În orice caz dumneata ai venit aici, în Cameră cu voturi comuniste. (Apluaze pe băncile partidului Național-Creștin; protestări pe băncile partidului național-tărănesc).

D. IULIU NASTA : Se poate ca domnul Ghiță Pop să nu știe al cui ales este fiindcă, în adevăr, domnul Mihalache declara aici Joia trecută că d. Ghiță Pop este candidatul partidului național-tărănesc și este prea posibil ca intenția dumnealor dela centru să fi fost să pună un candidat veritabil al partidului național-tărănesc; dar cei cari cunosc mai deaproape structura sufletească a d-lui Ghiță Pop știu că d-sa este foarte aproape cu ideologia, mentalitatea și chiar atitudinea d-sale de comuniști.

D. GHIȚA POP : Voi face dovida contrarie. Nici nu te cunosc pe dumneata.

D. IULIU NASTA : Dar nu se poate ca dumnealui să nu știe al cui ales este când eu dintr'un singur sector al meu am colectat câteva zeci de manifeste, în care dumnealui este designat astfel : „Alegeți pe candidatul frontului popular antifascist Ghiță Pop...”

D. GH. POP : Cine le-a scris ?

D. IULIU NASTA : „... care s'a legat să apere cererile antifasciste și să lupte pentru cererile voastre de viață. Intrați în partidul comunist”. (Intreruperi, protestări pe băncile partidului național-tărănesc, zgomot).

D. NICHIFOR ROBU : Sigur că este comunist fiindcă este născut din mamă jidancă, pe care o chema Frenkel.

D. GH. POP : Nu este adevărat. Este Frâncu. (Zgomot).

D. OCTAVIAN GOGA : D-lor

deputați, eu am trecut — nu vreau să mai lungesc vorba — asupra unor lucruri bine cunoscute, bine fixate și verificate pe toată linia. Domnul Nasta vine cu un nou snop de manifeste...

D. IULIU NASTA: Adunate numai din sectorul meu curat românesc, Sarmisegetuza și Hațeg. (Intreruperi).

Scrie: „Alegeți pe candidatul Frontului popular anti-fascist, Ghiță Pop“. (Intreruperi).

D. G. POP: Manifest făcut de poliție. (Exclamări pe băncile partidului Național-Creștin, intreruperi).

D. OCTAVIAN GOGA: Dumnealui spune că toate sunt făcute de poliție: pe studenții de la Cluj tot poliția i-a pus, pe Brașoveanu poliția l-a pus, „Dimineața“ tot poliția a pus-o, toată lumea s'a conjurat împotriva d-lui Ghiță Pop, (ilaritate), care, între altele, a încasat 10 mii de voturi comuniste și a venit aici.

D. G. POP: De unde scoți d-ta 10 mii de voturi comuniste?

D. OCTAVIAN GOGA: Acestea sunt lucruri elementare. Eu, față de lucruri elementare, nu discut. Eu ridic discuțiunea pe un alt plan și fac apel la d-voastră să urmăriți problema. D-lui are micul său câștig, prin aceasta și-a găsit un straponțin politic aci. Treaba d-sale, situația și norocul dumnealui nu mă interesează, mă interesează faptul că țara astăzi — și o strig tuturor, să se audă în țară — țara astăzi se află într'o rețea de agitație comunistă. Noi, domnii mei, am văzut ce s'a petrecut în Rusia; un popor turbure, care nu și-a dat seama de nenorocirile în pragul cărora se găsește. Cred că noi avem mai multă claritate și posibilitate de a diseca lucrurile, ca să vedem urmările. Noi nu suntem tulburi, noi nu suntem ruși, noi nu suntem nebuni, noi nu admitem o asemenea mișcare comunistă în

această țară. (Vii aplauze pe băncile partidului Național-Creștin). Noi suntem convinși că România nu poate să existe decât ca stat național, având în frunte dinastia noastră. Dinastia, regalitatea sunt pentru noi chezașia pentru a exprima formula gândirii noastre naționale. (Aplauze).

ACȚIUNEA COMUNISTĂ IN ARMATĂ

Domnii mei, nu vă puteți închipui cum în toate colțurile se trimit aceste reviste. Sunt reviste speciale pentru cazărmi. Iată revista „Cazarma“, aruncată între soldați. Bieții noștri soldați, care trădesc în privațiuni pe care, cu bugetul nenorocit pe care-l avem, nu putem să-i hrănim, să-i îmbrăcăm, și atunci vine revista „Cazarma“ să le spună: „impuşcați pe ofițeri!“ (Exclamări). Vine revista „Cazarma“ și le spune, ca chestie de doctrină: „manevra este repetiția morții noastre prin gloanțe, foamete și baionete“. Și aceste lucruri trec prin fiecare cazarmă în fiecare zi. Nu există om politic, care să reprezinte ideea națională în această țară și care să nu fie stropit cu insulte și noroi. Nu mai vorbesc de mine. Dar de Vaida! Iată ce se spune: „Primiți cu ouă clocite pe fascistul Vaida, cu pietre“. Așa se vorbește despre Vaida.

Domnii mei, vezi o carte, te uiți pe ea; găsești pe Veronica Micle, muza lui Eminescu; desfaci cartea, găsești mutra lui Wilhelm Pick, președintele Kominternului de astă vară (exclamații) și găsești indicații de cum se face o revoluție bolșevică. Broșuri de acestea, câte vrei fără număr. „Discursul tovarășului Dimitroff asupra revoluției mondiale“, „Pentru ce luptă partidul comunist din România“, „Manuisky“, și așa mai departe.

UN SINCRONISM ALARMANT

Ei bine, numai un orb nu poate să vadă această extraordinară revărsare de organizare comunistă, care a început la noi să preluzioneze. Eu privesc faptele sincronistic și văd că această mișcare corespunde oarecum cronologic cu vremea de când s'a instalat la noi Legația Sovietică, fapt despre care făcea amintire d. Șeicaru.

Domnilor deputați, noi suntem aici puși să examinăm problemele mari ale Statului.

D. M. GHELMEGEANU: Aș atrage atenția domnului ministru de Interne...

D. OCTAVIAN GOGA: Atrageți atenția d-lui ministru de Interne și al Franței și al tutu-
ror, dar eu vorbesc în calitatea mea de român și sunt în dreptul meu ca, dacă găsesc o acțiune subversivă pe teritoriul meu, s'o examinez sub toate laturile

și s'o denunț, dacă este o primejdie în viața poporului român. (Aplauze prelungite, strigăte de bravo pe băncile partidului Național-Creștin).

Nu veniți cu insinuări.

D. M. GHELMEGEANU: D-le Goga, credeți că d. ministru de Interne nu are nici un rost în această problemă?

D. OCTAVIAN GOGA: D. ministru de Interne nu are decât să urmărească cele ce spun eu, dar nu-i mai atrageți binevoitor atenția, căci dacă îi atrageți binevoitor această atenție, nu faceți decât o insinuare.

Eu n'am altă platformă politică, pentru politica pe care o fac eu, decât simțământul patriotic încadrat în ideea națională cu toate atribuțiile ei logice. (Aplauze, strigăte de bravo pe băncile partidului Național-Creștin).

Front românesc în potrivea comunismului

Atunci, de câte ori văd îndreptându-se împotriva acestui patrimoniu de idei, pe care îl reprezintă, o lovitură, eu reacționez. Reacționez în calitatea mea de bun român și mă adresez dv., cei de dincolo de barierele politice, mă adresez dv. în această calitate și atunci spun — am mai declarat-o aici în numele partidului, pe care am onoarea să-l reprezint, o declar și dv.: vrem raporturi de normalitate cu vecina noastră Rusia. Mai mult, am spus: vrem raporturi de neagresiune, de pace; să reluăm, dacă se poa-

te, raporturile comerciale. Acestea, da; însă penetrațiune bolșevică pe teritoriul nostru, aceasta — ba! (Aplauze prelungite și îndelung repetate, strigăte de bravo pe băncile partidului Național-Creștin și pe băncile partidului național-liberal (G. Brătianu).

Pe această chestiune, ne ridicăm cu toții. (Aplauze prelungite pe băncile partidului Național-Creștin).

Jara Românească nu poate să se perpetueze, nu poate să existe mai departe decât încadrată în forma istorică a unei

ideologii naționale. Nu va fi o Românie, decât o Românie națională. Acest lucru să se știe. În toate raporturile internaționale să se știe că suprema noastră preocupare este să păstrăm caracterele naționale ale Statului nostru. (Aplauze prelungite, strigăte de bravo pe băncile partidului Național-Creștin).

La lumina acestor constatări, care se ridică dincolo de micile preocupări de partid și de micile preocupări personale, care au în vedere raza largă a marilor interese naționale, la lumina acestor preocupări, vă rog pe dv. să examinați legitimitatea unui partid, care este poreclit de către escrocii condeiului că este fascist, care trebuie să fie în fiecare zi stropit cu noroi, care însă își are suprema lui legitimitate în reacțiunea normală împotriva tendințelor subversive de fărâmițare a Statului român. (Aplauze prelungite, strigăte de bravo pe băncile partidului Național-Creștin).

Domnii mei, platforma mea de gândire se întemeiază pe această platformă de psihologie generală a poporului nostru. Și să știți, domnilor, — vă pun în vedere și d-voastră veși vedea domnule ministru de Interne, — că această acțiune merge înainte. O văd, — am posibilitățile de a judeca fenomenele sociale, — o văd, această acțiune

subversivă, că se întărește tot mai mult, că instrumentarea ei este tot mai vastă!

Eu sunt convins că, în fața acestei mișcări, poporul românesc prin instinctul lui de conservare, va ști să reacționeze. Sunt convins că, — pe deasupra deosebiriilor de partid, — pe cheștiunea ideii naționale și a platformei naționale a Statului român, ne vom găsi cu toții laolaltă. Sunt convins că, față de această tendință a comuniștilor, se va produce o bifurcare în judecata publică, și se va face o diferențiere, normală și logică: de o parte elementele naționale, apărând Tronul și Patria, de alta elementele internaționale, vrând destrămarea noastră.

Așa văd lupta eu, pentru zilele viitoare! Pentru această luptă alături de partidul meu, — dincolo de ideea de partid, făcând apel la toți bunii Români, — voi merge înainte, fiind convins că pe frontul spiritual al românismului, — după 17 ani de constatări scump plătite și greu răscumpărate de către poporul românesc, — poporul acesta se găsește într-o postură de apărare, într'o recitificare de conștiință și, că pe frontul spiritual al românismului, ca luptă de apărare, va începe lupta dela „Mărășești!” (Aplauze prelungite, strigăte de bravo pe băncile partidului Național-Creștin).

Cuvântare rostită la banchetul oferit de organizația Capitalei în seara zilei de 22 Martie

Simt o mare bucurie găsin-du-mă în mijlocul dv., în această atmosferă caldă, pe care numai un temei de credință o poate da. În sbuciumul meu, îmi pun de multe ori întrebarea de conștiință, ce suntem noi? Ce este această mișcare fără repaus, care a angajat toate fibrele țării, de unde porcede ea, de unde vine, dela un capăt al țării în celălalt? Dușmanii noștri vorbesc de o ideologie de import. Ei ne-au poreclit fasciști pur și simplu, nedându-și seama, că o formulă de gândire de peste graniță, nu poate să angajeze sufletul integral al Românilor.

Dușmanii se împiedică în fiecare zi de noi. Tăcerea cu care voiau să ne învăluie, a fost sacrificată. Suntem primejdioși pentru ei. În fiecare clipă, ochii lor se îndreaptă asupra noastră. Atunci, mă întreb, ce suntem noi? Suntem noi o mișcare care rezultă din răscolirea unor oameni, cari și-au aruncat cuvântul lor în cumpăna gândirii românești? Nu, domnilor. Suntem mai mult. Cultul personalității nu poate să dea o asemenea frământare, care să miște un întreg popor. Atunci ce suntem? Suntem domnilor, rectificarea de conștiință a României după 17 ani, scump plătită, în care țara a învățat din experiența de până acum. Nu vorbim noi, vorbește

țara, descătușată de erezii, țara trezită, țara deșteptată, țara care privește împrejur și se vede astăzi într'o cumplită eclipsă a unei ideologii, care a călăuzit-o în cursul vremii. După războiu, ne-am unit cu toți, ridicându-ne peste cadavrele acelor care s'au sacrificat, ca să ne aducă izbânda. La un sfert de ceas după victorie, în generozitatea noastră sau poate în slăbiciunea noastră, am uitat că suntem continuatorii generațiilor dinaintea noastră. Și-atunci, s'a produs aceea eclipsă de simțire și de inteligență, pe urma căreia timpul destul de îndelungat, România a fost scoasă din făgașul continuității de simțire istorică. 17 ani a durat acest proces, în care pe trupul slăbit al țării au dat năvală elementele parazitare. Și astăzi România trezită din apatia ei într'o formă de răsvrătire sufletească pe urma acelor pățite, se ridică și vorbește! Mișcarea național-creștină este reluarea firului de continuitate a ideologiei care ne-a dat întreg veacul al XIX-lea, toate unirile pe urma cărora, astăzi avem această țară (vii aplauze).

La lumina acestor constatări, trebuie să vedem noi personalitatea lui Alexandru Cuza, (aplauze prelungite, strigăte de trăiască).

El, cu doctrina lui și cu afir-

marea ei, n'a intrerupt nici o clipă conștiința misiunii istorice a poporului românesc. (Aplauze).

Politica cu multele ei ramificații, a putut să adumbrească în treacă această doctrină, azi ea se ridică biruitoare și cere cuvântul, într'un moment când România renaște și revine la doctrina omului care 50 de ani a profesat-o necontentit. La lumina adevărilor rostite de el, aceasta e semnificarea istorică a șefului nostru suprem, în desfășurarea ideologiei politice a României. (Aplauze prelungite, ovații).

Domnilor, în aceste împrejurări s'a născut partidul Național-Creștin, din necesitatea reluării unui fir istoric. Căci ce s'a întâmplat în acești 17 ani? Din toate părțile, noi am întâlnit naționalismul agresiv al minorităților din țară și în special al celor cari au la spatele lor State naționale, care își accentuiază lozincile lor revizioniste. Ceiace este mai rău, acești 17 ani, ai așa zisei democrații românești, înseamnă năvala elementelor străine, pentru care noțiunea de patrie nu există, năvala elementelor internaționale, care au o rețea bine constituită pe glob, care sunt un corp separat, închis, în fiecare țară, care pretutindeni plimbă gânduri și impulsuri subversive pentru dărâmarea ideii de patrie, pentru ca deasupra ruinelor generale, să se pună în valoare tendințele lor de exploatare.

Noi, domnilor, suntem România renașterii, România care revine la bunele ei tradiții seculare, România care se înalță din nou la conștiința că numai principiul de naționalitate, principiul de rasă și principiul de creștinism, poate s'o ducă mai departe. (Aplauze furtunoase).

Ce ne-a păstrat pe noi în cursul veacurilor și ne va păstra și de aci înainte? Naționa-

lismul este secretul de familie al neamului românesc. (Ovații).

Care este bilanțul acestor 17 ani? O discordare sufletească, o șovăire politică și o ruină materială. Discordarea morală se ivește atunci, când nu mai există un comandament etic deasupra unui popor, când toate curentele se plimbă peste capetele noastre, iar ruina materială o vedeti în bugetul țării, care acum s'a prezentat în fața Corpurilor Legiuitoare. Traduse în cifre bune antebelice, aceste 25 miliarde, înseamnă patru sute milioane — cu mai puțin 200 milioane lei-aur decât era bugetul României mici de ieri. Transplantați această realitate palpabilă în domeniul moral, și veți avea oglinda ei în fața ochilor voștri. (Aplauze).

Așa dar, ne dăm perfect de bine seama cine suntem noi. Soarta a vrut ca la un moment dat al istoriei să girăm cu numele nostru, marea mișcare de rededeșteptare a României. (Aplauze prelungite, strigăte de bravo).

Aceasta înseamnă pentru noi o mare răspundere, fiindcă trebuie să ne plasăm într'un domeniu de înaltă moralitate politică, să ne dăm seama că nu putem să venim cu o nouă decepție, pentru a îmbogăți șirul lung al decepțiilor de care a avut parte țara până acum. De aceea nu vom putea,—și acest lucru îl spun totdeauna, de câte ori mă găsesc între prietenii mei, — nu vom putea să luăm frânele guvernării în țara aceasta decât în clipa când vom avea toate asigurările, că programul și credințele noastre vor fi duse la izbândă, (aplaude furtunoase) pentru că suntem ultima rezervă morală pe care acest popor, cu necesitățile lui biologice și-a creat-o și o pune la contribuție în cumpăna dreptății sale.

Domnii mei, până acum, în politica țării au lucrat interese

de suprafață ; prin noi ies la iveală instincte din adâncime, impulsuri organice ale poporului românesc.

Pentru prima oară, se mobilizează după războiul România, așezând crucea, legea strămoșească în frunte și punând însuși principiul naționalității sale. Ancorându-ne de aceste principii, noi suntem ancorați de însuși instinctul de conservare a neamului. Noi trebuie să biruim, fiindcă dacă am cădea noi, dacă ar cădea lozincele pe care noi le-am scris pe steagul nostru, atunci s'ar prăbuși țara și s'ar prăvăli în noroiu. (Aplauze prelungite).

Conștienți deci domnilor, de marea răspundere pe care o avem, noi ne ducem dela un capăt al țării la celălalt, să examinăm sufletul românesc, să vedem care sunt pulsațiile lui și constatarea pe care le-am făcut, sunt, că pretutindeni unde ne ducem, poporul se ridică, nu pentru a ne asculta pe noi, ci pentru a asculta prin graiul nostru ceea ce se desprinde din propriul său suflet. (Aplauze prelungite).

S'au împlinit opt luni de zile de când am dat mâna cu Alexandru Cuza la Iași. Ce înseamnă opt luni de zile, după tipicul consacrat al politicianismului din țara românească? Organizare, în opt luni de zile, ca ori unde întâmplarea vrea să ne ducem poporul să ne asculte? Nu este aci operă de organizare, aci e pur și simplu erupția vulcanică a sentimentelor, care sunt în adâncimea sufletului românesc. (Aplauze prelungite).

S'au făcut alegeri la Suceava, la Mehedinți și Hunedoara, așa cum s'a întâmplat să fie, nu comandate de noi, nu cu consimțământul nostru. Dar noi am pus ca lozincă, ori unde este o alegere, trebuie să fim prezenți. Rezultatul l-ați văzut. Ați văzut la Suceava manifestarea cu totul neobișnuită, de care s'a vorbit foarte puțin într'o gazetărie,

care nu are nimic aface cu sufletul nostru. Biruința noastră s'a trecut repede sub tăcere. Inchipuiți-vă ce ar fi fost sgomotul din această maculatură tipărită, în cazul când această victorie de mari proporții, s'ar fi manifestat de partea cealaltă.

Am mers la Mehedinți în celălalt capăt de țară, și domnii mei, câteva săptămâni au fost deajuns, ca întreg poporul să se răscolească, să vină împrejurul nostru, bărbați, femei și copii. Este o resurecție sufletească, pe care am văzut-o acolo. Că ne-au lipsit câteva voturi: 1000 sau 2000, aceasta nu înseamnă nimic. Am fost în teritoriul unde nu puteam să arătăm argumentele palpabile ale exploatarea străine, unde riscam ca ideile noastre să fie o abstracțiune. Cu toate acestea am fost înțeleși. Paralel s'a dat lupta dela Hunedoara. Comparați rezultatele pe care le-au avut acum, cu rezultatele dela alegerile generale. Nu numără nimic voturile obținute de partidul național-țărănesc, pentru că acolo știți foarte bine, a fost o asociație de oameni, care n'au nimic a face cu interesele neamului nostru.

Atunci, domnilor chestiunea se pune: de unde vine această recrudescență? Vine din dorința de mai bine, pe care o simte poporul nostru de pretutindeni în această țară. Eu de aceia cred în biruință. Cred în biruință ca un observator critic al fenomenelor politico-sociale din România. Eu pot să mă obiectez în cercetările mele, pentru a vedea adevărul și după un examen limpede al tuturor acestor împrejurări, vă pot spune că biruința o vom avea, nu noi poate, poate noi cădem, poate se ridică o mână să ne împuște sau poate să murim, biruința o are această idee, (aplauze vii și îndelung repetate) și sunt convins că ideea va triumfa fiindcă după învățămintele scump plătite, poporul românesc se întoarce la el a-

casă, revine la vatra lui de simțire, își pune la contribuție propriul lui suflet cu instinctul lui străvechi. Este un val de românism, care se ridică astăzi izbucnind pe harta Europei. Aș putea să spun că mișcarea noastră este cea dintâi manifestare de mase populare, conștiente pentru adevărurile lor. (Aplauze prelungite). Că avem dușmani! Sigur că da, avem dușmani. Adversar ireductibil al nostru este partidul național-țărănesc, așa zis național-țărănesc, pentru că ironia să fie deplină. Însă domnilor, acești oameni nu mai pot să câștige poporul pentru ei. Tot ce mai pot să ne opună, sunt rezultatele unei savante organizări de căprării, întemeiate pe interese mutuale. Însă acestea nu mai pot să se opună sentimentului maselor, fiindcă astăzi poporul românesc pentru prima oară, văzând adevărul, punând la o parte interesul de clasă, își dă perfect seama, că numai un program totalitar, care să închege întreg organismul național, într-o singură tabără, poate să fie garanția pentru existența noastră de Stat.

Da, așa este. Ca mișcarea însă să fie cotropitoare, se cere să aibă în fruntea ei oameni. Uitați-vă pretutindeni, mișcările mari sunt conduse de oameni cu oarecare proporții intelectuale; Fără o justificare intelectuală nu poate să fie cineva conducătorul unui popor. Deaceia eu am contestat întotdeauna în numele sfintelor precepte ale intelectualității, dreptul de conducător politic pe seama d-lui Ion Miha-lache. (Vii aplauze).

Jos ar trebui să cadă această țară, cu toate năzuințele ei spre cultură și cu toată setea ei de civilizație, dacă prin vălmășagul lucrurilor ar ajunge acolo, ca destinele ei să fie girate de inteligența învățătorului dela Topo-loveni. Există, domnilor, pe deasupra tuturor tendințelor anar-

hizante, în acest popor, o nevoie de echilibru, un sentiment real al ierarhiei valorilor, există necesitatea sufletească ca oamenii, în ascultarea lor, să se călăuzească de dogma foarte normală a unei superiorități de lumină intelectuală. De aceea, eu nu găsesc posibil ca partidul național-țărănesc, cu conducerea lui, cu oamenii de care dispune, să poată să conducă această țară. Dar sunt alte argumente încă pe urma cărora ei sunt descalificați și nu pot să ceară conducerea țării. Acești oameni sunt obosiți și sunt sătui: sunt oameni înțoliți, oameni bătuti de moroc repede, oameni cari scoși în largul luptelor, nu mai pot să facă față împrejurărilor. (Aprobări unanime).

Am comparat la Mehedinți, acolo în lupta noastră, elanul acelor care veneau pentru noi și armele de luptă ale celor cari veneau pentru dâșii. Dacă ar fi fost un om, un judecător drept, să compare cele două tabere, deoparte ar fi văzut avântul împins până la fanatism, al unor tineri iluminați, cari mergeau în noroi până la gleznă, să doarmă pe rogojină în casa țaranilor, cărora le ducea credința și catechismul nostru, (aplauze prelungite), iar dincolo erau oameni din al căror ochi nu se degeaja nici un fel de credință, nici un fel de lumină. Cei plătiți deoparte, cei fanatizați de cealaltă parte. Domnii mei, lupta se câștigă cu credință, cu cantitatea de nervi, de suflet și de crebralitate, pe care cineva o aruncă în cumpănă față de adversarul său. (Aplauze).

Ați văzut, la Parlament, de când s'a deschis această sesiune, partidul Național-Creștin s'a înfățișat în noua lui situație, acolo în dealul Patriarhiei. Suntem singurele elemente dinamice, care venim și risipim credințele noastre la tribuna Parlamentului. (Aplauze). Suntem

singurii cari am înfățișat țării un program, suntem singurii cari dăm o luptă; adversarul nostru a căzut pe planul al doilea. De câte ori vorbim lumea se a-dună să ne asculte, se mișcă a-ceastă Capitală sceptică și vin acolo în rânduri masive toate clasele societății, se strâng oamenii să audă graiul nostru. Repercusiunile cuvântului nostru în țară, le simțim în toate colțurile și adesea n'avem cu cine să ne batem! Decâteori punem o problemă intelectuală, vedem pe adversarii noștri așa de jos, încât vă spun sincer, simt o penibilă singurătate sufletească, morală și intelectuală, gă-sindu-mă în fața lor, (Aplauze prelungite. Ovații).

La toate acestea se adaogă instrumentarea sufletească a noastră a tuturor. Șeful nostru suprem este pentru noi un inspi-rator. De acolo din colțul lui ei radiază ideia de datorie. Eu, domnii mei, vă spun cu toată sinceritatea unei spovedanii, că de când noi am făcut această unire, mă simt reintegrat în propria mea structură sufletească, sunt scos din toate contingentele, am impresia că mă plimb în aer curat, am respirația ușoară, nu mai există pentru mine decât o culme, o țintă, pe care o văd departe, plutind înaintea ochilor mei, și spre care mă duc cu ideia de suprem sacrificiu, cu voluptă-tatea jertfei pe care o simt, fă-cându-mă sluga voastră a tutu-ror. (Vii și prelungite aplauze).

Domnii mei, partidul național-tărănesc nu-i pentru noi un mare obstacol. Obstacole serioase sunt infiltrațiunile de străinism, care se găsesc la noi și în contra cărora trebuie să ducem o luptă surdă, pretutindeni și în fiecare colț al țării.

Ați văzut cum România în ul-timii 3 ani în special, a fost a-saltată de o propagandă care n'are nimic a face cu interesele ei. Vedeti cum în fiecare zi se multiplică hârțile, care trec în

toate părțile ducând lozinci po-trivnice intereselor noastre. La toate acestea se adaogă, ca o ins-trumentare de tristă și dure-roasă actualitate, mișcarea co-munistă. Eu nu am uitat nicio-dată că mă găsesc în vecinătatea Rusiei. Nici un om care cunoaș-te istoria poporului nostru, nu trebuie să uite acest lucru. Ten-dința de expansiune moscovită a existat întotdeauna, la spatele nostru. Astăzi însă ia o formă primejdioasă, care atinge struc-tura noastră de Stat și primej-duește structura noastră na-țională. Comunismul de astăzi, în acțiunea lui pe Continent a ajuns la noi, și aci este din punct de vedere al evoluțiunii noastre istorice, crima de ne-iertat a inconștienților, cari au servit drept paravan penetra-țiunii bolșevice, crima de neiertat a oamenilor care pentru a căș-tiga voturi, au îndrăznit să spargă zidul chinezesc, care ne despărtea până astăzi pe toți de bolșevism și să-i dea drumul liber în țară.

Nu simțiți cum astăzi comu-nismul și-a ridicat din nou ca-pul, nu vedeți că de 3—4 luni de zile s'a acuiat iar între noi, că se plimă liber, că este o altă îndrăzneală, ceva din ajunul zi-lei când s'a furișat bomba lui Goldstein, ceva din preajma vre-milor când au trebuit să fie scoa-se mitralierele în fața Teatrului Național, pentru ca să se poto-lească îndrăzneala steagului ro-șu. Acolo suntem acum. 17 ani de Unire n'au putut ca să reali-zeze consolidarea națională a Statului românesc, ca să fim puși la adăpost de toate elemen-tele de surpriză. Și atunci, dom-nilor, legitimarea noastră, și sub acest raport, ca partid politic nu este o simplă legitimare de nouă formațiune în geometria politică a țării, ci o legitimare de Stat. Suntem singurii, cari cu doctrina noastră, cu credințele noastre politice și cu programul nostru, putem să zăgăzuim acea-

stă expansiune a bolșevismului, și suntem astfel într'o postură dublă de legitimare, și ca români și ca europeni. Ca europeni, noi suntem aci cordonul sanitar, de care se vorbea înainte cu 17 ani, iar ca români ne păzim patrimoniul nostru, conștienți că nu putem să trăim pe harta Europei, decât încercuți în tradițiile românității noastre seculare. (Vii și prelungite aplauze). Acesta este adevărul pus în cumpănă. El scormonește poporul pretutindeni, ca punând la contribuție instinctul lui de conservare, să vină și să ne dea mână de ajutor. Din adâncimile sufletului popular, ca la marile răspântii ale istoriei se mobilizează totul și se pune în valoare pentru a creea un instrument de guvernare a țării, care să păzească destinele României.

Iată deci, domnilor, conștient de marea răspundere pe care o am eu sunt absolut sigur de biruința ideilor noastre. Și când sunt sigur, am două lozinci bine fixate în creierul meu. Intâia, pot să aștept, și a doua: nu mă târguesc. (Aplauze prelungite).

De câte ori mă duc în mijlocul poporului mă întorc întărit, văd cum crește avalanșa simțirii populare și vin să vă spun, uitați-vă împrejurul vostru, coboriți-vă în propriul vostru suflet, transformați-vă în oameni vrednici de vremea în care trăim și de așteptările pe care le leagă România de rostul nostru. O înaltă morală trebuie să coboare peste creștele noastre, un spirit de datorie trebuie să treacă dela om la om în rândurile noastre, o reformă morală trebuie să purceadă dela noi. Noi nu suntem partidul care-si poartă coada după el. În ziua când vom veni la putere, noi nu avem partizani, care vor să se pripocsească, prezentându-se la ghișeele recunoștinței de partid. Noi trebuie să transformăm societatea românească în gândirea ei, în mentalitatea ei, în preceptele ei de

viață. Petre Carp, într'o butadă a lui spunea odinioară: — „Ce să fac, nu pot să aduc oameni dela Viena; trebuie să guvernez cu aceia pe care îi am“. Da, dar dacă marele bărbat care a fost Petre Carp, ar fi fost un spirit de apostol, atunci putea să spună: Oamenii pe care îi am, îi voi modela după chipul și asemănarea mea, pentru ca, prin ei, să transform România. Dacă nu voi putea să fac în organismul meu politic această transformare de mentalitate, atunci nu voi putea să îndeplinesc nici opera de reformă a României.

De aceia este neprețuită pentru noi silueta lui Alexandru Cuza, fiindcă din ea se desprind învățămintele unei înalte moralități. Fiecare dintre voi să se gândească că are șef pe omul care este în pragul celor 80 ani, și n'a primit niciodată nimic și n'a cerut niciodată nimic. (Vii și prelungite aplauze, strigăte de trăiască). Aceasta este forța noastră, teribila forță, care torpilează toate celelalte organisme politice, care voiesc să se pună împotriva noastră. Este secretul nostru de familie politică: puterea mâinilor curate! Când avem o asemenea pilduire vie, după ea să modelăm toată structura noastră de partid. Noi trebuie să avem o concepție eroică a vieții, noi trebuie să ne încadrăm în actuala frământare a Continentului care este eroică, noi trebuie să ne dăm seama că poate nu peste mult timp, acest vulcan care fierbe, se va găsi din nou în erupție. Nu vedeți fantoma războiului cum se plimbă? Se mai oprește astăzi și mâine în culsele diplomatice, poimăine însă poate să izbucnească, și atunci, la marelui examen al morții poporul nostru va trebui să stea din nou în față cu primejdia. La prima zi de mobilizare, toți escrocii care scriu azi la gazete vor intra în pământ. Atunci va trebui să iasă din nou lamura țării să se miște, ca să se

ducă la moarte. Pentru aceasta, trebuie o pedagogie cetățenească, care se poate desprinde numai dintr'un spirit de sacrificiu. Pe acesta ni-l dă forța morală a o-mului de 78 ani, care n'a pretins niciodată nimic, pentru sine! (Aplauze prelungite).

Iată, tonalitatea de simțire și de gândire, care vă mărturisesc că mă călăuzește pe mine astăzi, în aceste zile turburi și grele. Iată ce-mi dă putere, puterea fanatică de a merge înainte pe acest drum, conștient că mai curând sau mai târziu, țara va veni spre noi, și numai de mâinile noastre va depinde cum s'o modelăm. Sunt conștient de acest adevăr, de aceea nici o pripă, nici o grabă. Putem să mergem înainte și tot sbuciumul gândului nostru trebuie să fie în căutarea formulelor pentru a realiza credințele de care suntem azi călăuziți.

Fac deci un apel la dv. toți, ca în acest sens să vă instrunați gândirea. Cu toții, bărbați, femei și cu deosebire voi tineri, în acest sens să căutați să strângeți într'un mănunchiu tot ceea ce așteptăm dela ziua de mâine: Viață de sacrificiu pentru punerea în valoare a țării, care astăzi se găsește aproape de prăpastie.

Intrucât mă privește, eu stăruirii mai mult asupra acestei laturi morale. Țara astăzi este moralicește căzută și materialicește deficitară. Este o corelație logică între cele două. Nu poți să ridici starea economică a unui popor, până nu vei ridica întâi starea lui sufletească. Revoluția morală a adus după ea totdeauna transformări materiale. Noi ne găsim astăzi într'o revoluție morală. Prin urmare, înțelegem cu toții că trebuie să revoluționăm simțirea românească, pentru ca a doua zi să venim cu toate măsurile pentru a ridica starea materială a țării.

De aceea revoluționați su-

fletele voastre! Puneți în valoare tot ceea ce este mai bun în voi, transformați-vă în apostoli acei care puteți, iar acei cari nu puteți, plecați și lăsați-ne în pace (Vii și prelungite aplauze).

Coborându-mă în sufletul meu, îmi fac des examenul de conștiință, mă întreb care este rolul meu. Ce mă mână pe mine în această vâltoare? Caut să-mi găsesc clipe de asemănare în propriul meu trecut. Când am mai fost vreo dată luat pradă de o asemenea răscolire morală, ca astăzi?

Domnilor, constat că numai pe vremea când s'a pus problema marelui războiu, m'am simțit eu în fiecare atom cuprins de o vibrație fără repaus, care mă împingea cu puterea predestinării spre o țintă, și mi-aduc aminte, întâmplarea a vrut ca la trei săptămâni după izbucnirea marelui războiu în 1914, să pot veni aci dela Paris.

Trecând pe mare, în nopțile de August, simțeam o forță mistică, nevăzută, care mă mișca. Totul era mobilizat în mine, simțeam un cutremur la care era angajată fiecare fibră a inimii. Când am venit la București, am văzut în prima zi pe Ionel Brătianu. Il văzusem de multe ori, vorbisem de multe ori, am simțit însă o emoție necunoscută, în clipa când ne-am întins mâna, Europa era în războiu. Idealul împlinirii noastre plutea undeva departe. Ionel Brătianu, m'a întrebat: Ce zici? I-am spus: Mi-e foarte greu să vorbesc. De ce? Fiindcă simt, că prin gura mea vorbește astăzi Ardealul. Ei bine, astăzi mă găsesc în aceeași vâltoare morală, în mine totul este astăzi angajat pentru aceaștă idee, cu care merg împreună simțind că aceeași putere a predestinării mă mână. Și atunci, mă întreb, de ce sunt astăzi stăpânit de o forță mistică, de ce

mă mână pe mine un comandament nevăzut care nu-mi dă repaus, iar răspunsul mi-l dau conștiinței mele: Prin gura mea vorbește România!

Domnilor, am ridicat în sufletul meu, perdelele unui atelier, ale unui laborator, ca să vedeți acolo. Dați-mi voie să cred că acelaș proces sufleteș se petrece în voi toți și nu numai în voi, care vă găsiți astăzi întâmplător la această masă. În diverse forme și manifestări, întreg sufletul acestui neam este angajat la această frământare; este un cutremur care ne cuprinde pe toți! La anumite vremuri sufletul unui popor ia comanda necesităților lui și își caută un drum, ca și când stratificările biologice din adâncimile pământului, la un moment dat, cer cuvântul.

Acolo suntem noi astăzi. Noi suntem oameni cari vremelnic cu numele noastre girăm o mișcare.

Poate să cădem. Peste cadavrele noastre însă, mișcarea va triumfa. Iar până vom cădea noi, până atunci să știe toți acei care îndrăsnesc să creadă că pot să se opună mișcării naționale de astăzi, să știe, că până să cadă capul nostru și să se prăvălească în țărână, vom fi gata cu cugetul, cu cuvântul și cu brațele noastre să mobilizăm România, ca idealul nostru să fie dus la izbândă. (Aplauze puternice și îndelung repetate; oratorul este ovaționat timp îndelungat de sala întreagă; strigăte de trăiască).

ERATA

In textele publicate s'au strecurat o seamă de greșeli mărunte, pe cari sperăm că cititorii le vor corecta cu bunăvoință la lectură. Rectificăm însă eroarea strecurată la pag. 64, rândul 22: în loc de „stratificări biologice“ să se citească, cum se cuvine: „stratificări geologice“.

